

KOHTI HARMONISTA MAAILMAA

Ulkopoliittinen retoriikka *People's Daily Online* -internetjulkaisussa syksyllä 2012

Matti Puranen

Pro gradu -tutkielma

Valtio-oppi

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos,
Jyväskylän yliopisto

Kevät 2014

KOHTI HARMONISTA MAAILMAA

Ulkopoliittinen retoriikka *People's Daily Online* -internetjulkaisussa syksyllä 2012

Matti Puranen

Pro gradu -tutkielma

Valtio-oppi

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, Jyväskylän yliopisto

Toukokuu 2014

Ohjaaja: Pekka Korhonen

109 sivua

Tiivistelmä

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan ulkopoliittista retoriikkaa *People's Daily Online* -internetjulkaisussa syksyllä 2012. *People's Daily Online* on Kiinan kommunistisen puolueen päääänenkannattajan *Renmin ribaon* (suom. Kansan päivälehti) englanninkielinen internet-versio, joka on suunnattu pääasiassa ulkomaiselle yleisölle. Tällaisena lehden kannanotot vastaavat hyvin pitkälle myös Kiinan keskushallinnon ideologiaa ja maailmankuvaa.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten *People's Daily Online* kuvaa Kiinan suhtautumista ulkomaailmaan ja millaisena se näkee Kiinan paikan maailmassa. Kiinan rooli ja asema kansainvälisessä järjestelmässä on herättänyt paljon kysymyksiä ja spekulatioita, jotka ovat vaihdelleet varovaisen optimistisista näkemyksistä äärimmäisiin kauhuskenaarioihin, joissa Kiinan nousun nähdään vaarantavan ihmiskunnan tulevaisuuden. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää miten Kiina itse haluaa esittää roolinsa kansainvälisessä järjestelmässä. Pyrkikö se siis "imperialistisesti" haastamaan länsimaiden hallitseman "status quon", vai integroituko se kansainvälisen järjestelmän hyväksytyksi jäseneksi. Samalla tutkimus valottaa myös Kiinan ulkopoliittisesta linjasta käytävää keskustelua, sekä Kiinan johdon maailmanpolitiikkaa koskevaa maailmankuvaa.

Tutkimuksessa tarkastellaan *People's Daily Onlinen* käsitystä Kiinan suhteesta Japaniin ja Yhdysvaltoihin, mutta myös lehden mielipiteitä Kiinan ulkopoliittisesta strategiasta ja suhtautumisesta kansainväliseen yhteisöön. Tutkimus osoittaa *People's Daily Onlinen* pysyvän hyvin johdonmukaisesti niin sanotun Kiinan "rauhanomaisen kehityksen" teorian takana, jolla yritetään rakentaa kuvaa Kiinasta rauhaa ja harmoniaa rakastavana valtiona, jota kenenkään ei tulisi pitää uhkana.

Asiasanat: Kiinan ulkopoliitiikka, maailmanpolitiikka, *People's Daily Online*, rauhanomainen nousu, harmoninen maailma

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	1
1.1. Tutkimuksen idea ja toteutus.....	1
1.2. Tutkimusaineisto Peoples Daily Online.....	5
1.3. Tutkimuksen teoriasta ja metodista.....	8
1.4. Syksyn 2012 poliittinen konteksti ja tutkimuksen rakenne.....	11
1.4.1. Tutkimuksen rakenne.....	13
2. KIINA JA JAPANI.....	15
2.1. Legitimiteettiargumentit.....	21
2.1.1. Diaoyu vai Senkaku?.....	22
2.1.2. Kiinan legitiimit vaateet.....	24
2.1.3. Kiina kansainvälisen oikeuden esitaistelijana.....	25
2.1.4. Legitimiteetin rajat.....	30
2.2. People's Daily Onlinen Japani.....	32
2.3. Vuorovesi on vaihtunut.....	35
2.4. Rauhanomainen ja luotettava alueellinen toimija?.....	40
3. KIINA JA YHDYSVALLAT.....	42
3.1. Yhdysvaltojen globaalien järjestelmän kritiikki.....	46
3.1.1. Yhdysvallat – hegemoni.....	50
3.2. Kiinan ja Yhdysvaltojen suhteiden tulevaisuus.....	56
3.2.1. Yhdysvaltain presidentinvaalit.....	57
3.2.2. ”New type of Sino-US relations”.....	59
3.3. Yhdysvallat Asiassa: ”Return to Asia”.....	62
3.3.1. Yhdysvallat ja Japani.....	66
3.4. Hegemoniksi hegemonin paikalle?.....	68
4. KIINA JA MAAILMA.....	70
4.1. Rauhanomainen Kiina harmonisessa maailmassa.....	76
4.1.1. Kiinan sija kansainvälisessä yhteisössä.....	79
4.2. Kommunistisen puolueen 18. puoluekokous.....	86
4.2.1. Kiinalainen unelma.....	90
4.3. Rauha, harmonia ja turvallisuus.....	91
4.4. Kohti harmonista maailmaa?.....	97
5. PÄÄTÄNTÖ.....	99
6. LÄHTEET.....	103
Tutkimusaineisto:.....	103
Oikeudelliset asiakirjat:.....	103
Kirjallisuus:.....	103

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuksen idea ja toteutus

Kiinan nousu on yksi 2000-luvun merkittävimmistä maailmanpoliittisista ilmiöistä ja sen vaikutukset tuntuvat vahvasti maailman jokaisessa kolkassa. Pelkästään maailmantalouden näkökulmasta tarkasteltuna Kiinan vuosikymmeniä jatkuneen ”kaksinumeroisen” talouskasvun vaikutukset ovat olleet mullistavia. Tämä on kuitenkin vasta alkua, sillä useimpien asiantuntijoiden arvioiden mukaan Kiina nousee maailman suurimmaksi taloudeksi Yhdysvaltojen ohi viimeistään seuraavien 20 vuoden kuluessa.¹ Suurempi – ja politiikan tutkijoita kiehtovampi – kysymys on se, miten Kiinan kasvava taloudellinen vaikutusvalta siirtyy vaikutusvallaksi kansainvälisessä järjestelmässä. Sopeutuuko Kiina siis länsimaiden vuosisatoja hallinnoimaan järjestelmään vai ryhtyykö se muovaamaan sitä paremmin itselleen soveltuvaksi?

Heti kylmän sodan päättymisen jälkeen vallitsi lyhyehkö euforinen vaihe, jolloin maailmanpoliittisen kilvoittelun ajateltiin tulleen tiensä päähän. Francis Fukuyaman kaltaiset ajattelijat esittivät, että kommunismin romahdettua maailmasta oli tullut ideologisesti yhtenäinen ja kaikki valtiot vanhoisivat liberaalidemokratian ja markkinatalouden nimeen. Vapaakauppa toisi mukanaan kaikkialla kukoistavaa talouskasvua, ja rauha vallitsisi, koska demokraattiset valtiot eivät sodi keskenään. ”Historian loppu” havaittiin kuitenkin pian liian ennenaikaiseksi, ja nouseva Kiina nähtiin yhä useammin uuden globaalin kilpailun keskiössä. Kiinan ja sen valtiokapitalistisen järjestelmän ajateltiin korvaavan kommunismin voimana, joka haastaisi länsimaiden vakiinnuttaman kansainvälisen järjestelmän. Pelot ja kauhukuvat nousevasta Kiinasta kärjistyivät 1990-luvulla yleistyneissä *China threat* -teorioissa. Kiina esitettiin vaarallisena ja vallanhaluisena suurvaltana, jonka nousu tulee uhkaamaan Kiinan lähialueiden ja länsimaiden turvallisuutta, tai pahimmassa tapauksessa ajamaan koko maailman uuteen suursotaan. Vaikka äänekkäin spekulointi Kiinan muodostamasta uhasta on 2000-luvun puolella jo rauhoittunut, eivät kysymykset ja spekulatiot Kiinan ja maailman yhteisestä tulevaisuudesta ole häviämässä mihinkään. Mihin Kiina on menossa? Mitä kansainväliselle järjestelmälle tapahtuu?

1 Sutter, Robert G. (2012) – *Chinese Foreign Relations : Power and Policy Since Cold War* s. 71-88

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan Kiinan hallituksen ulkopoliittikkaa *People's Daily Online* -internetjulkaisussa syksyllä 2012 julkaistujen pääkirjoitusten pohjalta. Tutkimuksen tarkoituksena on pyrkiä valottamaan Kiinan ulkopoliittikan uusimpia virtauksia, sekä Kiinan johdossa vallitsevaa ulko- ja geopoliittista maailmankuvaa. *People's Daily Online* on Kiinan kommunistisen puolueen pää-äänenkannattajan, *Renmin Ribao*n ulkomaiselle yleisölle suunnattu englanninkielinen Internet-versio, ja sen kommentit ja reaktiot erilaisiin ulkopoliittisiin ilmiöihin vastaavat siten hyvin myös Kiinan ulkopoliittisen johdon mielipiteitä. Se tarjoaa erinomaisen katsauksen Kiinassa käytävään maailmanpolitiikkaa koskevaan keskusteluun, mutta myös siihen kuvaan, jollaisena Kiina haluaa esittää itsensä kansainväliselle yleisölle.

Maailmanpolitiikan kannalta keskeisimpiä kysymyksiä on kykeneekö Kiina sitoutumaan vallitsevaan kansainväliseen järjestelmään rauhanomaisesti. Näkemykset vaihtelevat varovaisesta optimismista suoranaiseen pessimismiin. Poliitikantutkimuksen piirissä Kiinan nousua ja sen vaikutusvallan kasvua on usein kuvattu valtasiirtymäteorioiden (*power transition theory*) kautta, joiden mukaan kansainvälistä järjestelmää hallitsevaa ”hegemonia” vastaan nousevat ”haastajavaltiot” ajautuvat konflikteihin tai peräti sotaan hegemonin kanssa. Teoriaa kannattavien tarkkailijoiden mukaan Kiina on nykyisen hegemonin, Yhdysvaltojen haastajavaltio, mistä seuraa teoriaa tukevan historiallisen aineiston mukaan vähintäänkin suuria ongelmia maiden välisille suhteille. Kiina on toisaalta usein myös esitetty perinteisten kansainvälisten suhteiden teorioiden käsittein *imperialistisena* valtana, joka pyrkii kumoamaan länsimaiden ylläpitämän globaalin *status quon*. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää minkälaisen kuvan Kiina itse antaa omasta ulkopoliittisesta linjastaan. Onko sen retoriikasta siis löydettävissä imperialismia tai hegemonistisia sävyjä länsimaiden maailmanjärjestelmän kukistamiseksi, vai vaikuttaako maa seisovan 2000-luvulla lanseeraamansa ”rauhanomaisen kehityksen” strategian takana. Oleellista on myös se miten Kiina asemoi itseään vallitsevaan kansainväliseen järjestelmään, ja minkälaista roolia se kaavailee itselleen tulevaisuudessa – globaalin vaikutusvaltansa kasvaessa entisestään.

Kiinan ulkopoliittinen linja on käynyt läpi monenlaisia myllerryksiä läpi vuonna 1949 perustetun Kiinan kansantasavallan historian. Mao Zedongin aikana kansainvälistä luokkataistelua ja sotaisaa retoriikkaa huokuvaa ulkopoliittista linjaa on 1970-luvun lopulta lähtien riisuttu vähitellen marxilaisuuden ja maolaisuuden räikeimmistä opeista, ja Kiina on lähestynyt kansainvälisesti luotettavaa ja ”normaalista” valtiota. Kiinan ulkopoliittinen linja on siten kulkenut ääripäästä toiseen, ja onkin oikeutettua kysyä onko Kiinalla todellista, pitkän linjan ulkopoliittista strategiaa. Osan mukaan nyky-Kiinalla on hyvinkin selkeä ja koherentti ulkopoliittinen strategiansa, jonka kulmakivenä on rauhanomainen kehitys ja tiivis integroituminen kansainväliseen järjestelmään. Toisaalta esimerkiksi Kiinan ulkosuhteita pitkään tutkineen Robert Sutterin mukaan Kiina on vielä liian heikko ja epävakaa. Maata johtavalla kommunistisella puolueella on täysi työ pysyä legitimiä vallassa, eikä sen voi olettaa kykenevän ylläpitämään johdonmukaista strategiaa mikäli olosuhteet muuttuvat äkillisesti. Sutterin mukaan Kiinan ulkopoliittinen linja on ollut siten paremminkin opportunistista reagoimista maailman antamiin ärsykkeisiin niihin parhaiten soveltuvalla tavalla.² Yhtenä tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella *People's Daily Online*n ulkopoliittista retoriikkaa myös ulkopoliittisen strategian näkökulmasta. Vaikuttaako Kiinalla siis olevan ulkopoliittisissa kysymyksissä yhtenäinen ja päämäärätietoinen strategia, jota se pyrkii noudattamaan, vai toimiiko se todellakin puhtaasti pragmaattisesti haasteidensa edessä?*

Kiina on autoritaarinen yksipuoluevaltio, jonka johtamiskäytännöt ovat edelleen pitkälti epäselviä ja läpinäkymättömiä. Tämä tekee myös Kiinan ulkopoliittikan analysoimisesta monimutkaista. Muodollisesti Kiinassa ulkopoliittikan tärkein henkilö on ”ylin johtaja” (党和国家最高领导人, *dang he guojia zuigao lingdaoren* – suom. puolueen ja valtion korkein johtaja) Xi Jinping, sekä häntä ympäröivä Kiinan kommunistisen puolueen politbyroon seisova komitea. Keskeisessä roolissa ovat myös erilaiset ”johtavat pienryhmät” (领导小组, *lingdao xiaozu*), joista tärkeimpänä ulkopoliittisten asioiden johtava pienryhmä (中央外事工作领导小组, *zhongyang waishi gongzuolingdaoxiaozu*). Pienryhmät kokoavat yhteen kommunistisen puolueen, Kiinan hallituksen, kansan vapautusarmeijan, sekä muiden merkittävien vaikuttavien tahojen mielipiteet, joista myös keskustellaan ryhmissä tiiviisti. Valtiollisella puolella tärkein

2 Sutter, Robert G. (2012) – *Chinese Foreign Relations : Power and Policy Since Cold War* s. 3-15

* Työssä viitataan usein Kiinaan ikään kuin elävänä olentona. Katsoin, että käsitteiden kuten "Kiinan hallinto" tai "Kiinan hallitus" toistaminen kävisi kuitenkin pian kovin puuduttavaksi, ja siten esimerkiksi ilmaisut kuten "Kiina pyrkii" viittaavat aina Kiinan vallitsevaan hallintoon.

ulkopoliittinen toimija on Kiinan ulkoministeriö, jonka merkitys on kuitenkin jäänyt viime aikoina yhä pienemmäksi ja se lähinnä toteuttaa puoluejohdon laatimia linjauksia. Vähenevässä määrin vaikuttaa myös kansan vapautusarmeija, joka pyrkii tuomaan äänensä esiin erityisesti Taiwania ja alueellista suvereniteettia koskevista kysymyksistä.³

Kiina tulkitaan usein turhan yksipuolisesti diktatuuriksi, jota maan keskushallitus pitää rautaisessa otteessaan. Ulkopoliittikan muodostuminen ja sen johtaminen on kuitenkin nykypäivän Kiinassa yhä kollektiivisempää ja hajautetumpaa toimintaa ja se tapahtuu yhä enemmän myös virallisen hallinnon ulkopuolella. Kasvavana talousmahtina Kiinan liike-elämän vaikuttajilla on yhä suurempi painoarvonsa myös ulkopoliitikassa. Erityisesti Kiinan suuret valtio-omisteiset yhtiöt, kuten energia-alan keskeiset vaikuttajat Sinopec (中国石化, *Zhongguo shihua*) ja Chinese National Offshore Oil Company (中国海洋石油总公司, *Zhongguo haiyang shiyou zonggongsi*) ovat saaneet äänensä kuuluviin ulkopoliittisissa kysymyksissä. Kansainvälisessä merkityksessään kasvava ja jokaiseen maailman kolkkaan kurkottava Kiina tarvitsee myös yhä enemmän tietoa ja ymmärrystä ympäröivästä todellisuudesta. Akateeminen maailma ja lukemattomat erilaiset neuvonantajat ja ”ajatushautomot” ovat olleet tärkeässä roolissa tukemassa ulkopoliittisen johdon päätöksentekoa, ja esimerkiksi Kiinan ”rauhanomaisen kehityksen” politiikka syntyi Zheng Bijianin johtamassa ajatushautomossa. (ks. s. 73)⁴

Näennäisestä autoritaarisuudestaan huolimatta Kiinan hallinto on myös joutunut ottamaan yhä enenevässä määrin huomioon maassa vallitsevan yleisen mielipiteen, sillä kommunistiselle puolueelle on erittäin olennaista säilyttää legitimitettinsä kansan silmissä valta-asemansa säilyttämiseksi. Vaikka kansalaisten viralliset kanavat vaikuttamiselle ovat Kiinassa yhä heikot, on niiden rinnalle syntynyt lukuisia ”epävirallisia” keinoja. Esimerkiksi erilaiset Internet-foorumit ja sosiaalisen median palvelut ovat tarjonneet kiinalaisille uuden väylän mielipiteidensä esittämiselle ja ”höyryn päästämiseksi”, mutta toisaalta ne ovat myös arvokas väline Kiinan hallinnolle julkisen mielipiteen kehityksen seuraamiseen. Kun esimerkiksi Japanin tai Taiwanin vastaiset nationalistiset mielipiteet leimahtavat liekkeihin Internet-foorumeilla, muistuttaa se hallintoa varmistamaan, ettei se näytä liian heikolta vihaisten kansanjoukkojen

3 Jakobson, Linda & Knox, Dean (2010) – *New Foreign Policy Actors in China*, s. 5-16

4 Ibid. s. 24-40

edessä.⁵

1.2. Tutkimusaineisto *Peoples Daily Online*

Tutkimuksen tutkimusaineistona on Kiinan kommunistisen puolueen pää-äänenkannattajan *Renmin Ribaon* (人民日报, suom. *Kansan päivälehti*) englanninkielinen Internet-versio, *People's Daily Online* (PDO) ja sen julkaisemat pääkirjoitukset. *People's Daily Online* on ulkomaalaisille suunnattu Internet-julkaisu, joka on keskittynyt ulkomaan uutisiin, sekä Kiinan ulkopoliittikkaan. PDO julkaisee *Opinions* -osastollaan sekä alkuperäisen kiinankielisen lehden pääkirjoituksia että myös pelkästään englanninkieliselle Internet-versiolleen tarkoitettuja kirjoituksia. Osastolle on kerätty paljon pääkirjoituksia myös muilta keskushallinnon valvomilta julkaisuista, kuten Shanghai kommunistisen puolueen puoluekomitean *Jiefang Ribaolta* (解放日报) tai kansan vapautusarmeijan *Jiefangjun baolta* (解放军报), jotka on käännetty englanniksi. PDO:n esittämät ja valikoimat tekstit kuvaavat siten hyvin pitkälti keskushallinnon maailmankuvaa ja mielipiteitä, ja lehti myös pysyi koko tutkitun ajanjakson ajan hyvin uskollisena hallinnon viralliselle ulkopoliittiselle linjalle. Sen lisäksi, että PDO toimii valtiollisen sanoman virallisena ”äänitorvena”, viestittää se myös aihe- ja sävyvalinnoillaan Kiinan muille tiedotusvälineille miten kutakin aihetta on sallittua ja suotavaa lähestyä.⁶

Lehdistö ja joukkoviestimet, joita on vaikutusvaltansa vuoksi kutsuttu jopa ”neljänneksi valtiomahdiksi” ovat aina olleet myös politiikan tutkimuksen kiinnostuksen kohteina. Joukkoviestimissä käytävät keskustelut kuvaavat usein hyvin vallitsevaa poliittista ilmapiiriä, sillä ne tarjoavat kanavan mielipiteille ja aiheille, joita poliittiset päättäjät eivät itse joko uskalla tai kykene esittämään. Joukkoviestimet ovat toisaalta myös merkittäviä mielipidevaikuttajia. Viestinnän tutkimuksessa niiden on ajateltu vaikuttavan julkiseen mielipiteeseen kahdella keskeisellä tavalla. Joukkoviestimet ensinnäkin päättävät mitä uutisia ylipäätään julkaistaan ja mitä jätetään julkaisematta. Tämän ”agendan asettamisen” (*agenda setting*) teorian mukaan joukkoviestimillä on valta suunnata suuren yleisön huomio haluamiinsa aiheisiin ja siten ikään kuin päättää mistä asioista yleensä keskustellaan ja mistä asioista ihmisillä on mielipiteitä. Sen lisäksi että viestimet ensin päättävät mitkä aiheet tulevat julkaistavaksi vaikuttavat ne myös

5 Ibid. s. 41-46

6 Jakobson, Linda & Knox, Dean (2010) – *New Foreign Policy Actors in China*, s. 43-44

oleellisesti siihen, miten uutinen kerrotaan. Viestinnän tutkimuksessa puhutaan usein uutisten ”kehystämisestä” (*framing*), mikä tarkoittaa uutisen esittämistä käyttämällä tietynlaisia rajoituksia tai näkökulmia, jotta uutinen asettuu halutunlaiseen kontekstiin.⁷

Kiinalaisen lehdistön tilanne on tässä suhteessa mielenkiintoinen, koska tiedonvälitys on Kiinassa tarkkaan valvottua ja organisoitua toimintaa. Lehdistö ei ole Kiinassa ”neljäs valtiomahti”, vaan tärkeänä osana toimeenpanemassa keskushallinnon laatimaa politiikkaa. Vaikka Kiinan joukkoviestinten kirjo on vapautunut ja monipuolistunut huomattavasti markkinauudistusten myötä puuttuu valtiovalta edelleen nopeasti ja voimakkaasti ottein vääränlaisiksi katsomiinsa mielipiteisiin. Tiedonvälityksen valvontaan käytetään esimerkiksi Kiinan hallinnolle tyypillistä toimintatapaa: kaaderipolitiikkaa. Kommunistinen puolue nimittää itse tärkeimpien medioiden johtajat ja tiedonvälitystä tarkkailevat virkamiehet, joiden ura joko nousee tai katkeaa riippuen uskollisuudesta puolueelle ja ideologialle. Kaaderipolitiikan ohella tiedonvälitystä säätelee myös kommunistisen puolueen julkisuusosasto (中共中央宣传部, *zhonggong zhongyang xuanchuanbu*, tunnettiin aiemmin länsimaissa myös propagandatoimiston nimellä). Se määrittelee yksityiskohtaisesti millaisista aiheista ylipäätään on soveliaista kirjoittaa ja millaiseen kieliasuun mitkään uutiset on puettava.⁸

Kiinalaiset tiedotusvälineet toimivat siten enemmän tai vähemmän myös valtiollisen propagandan levittäjinä. Niinpä *PDO*:n kaltaisten keskeisten lehtien voi katsoa asettavan nimenomaan valtion näkökulmasta oleellisia agendoja, ja uutiset kehystetään hallinnon maailmankuvaan sopivin kehyksin. Kuten useimpien valtioiden propaganda, myös Kiina levittää propagandaansa lähtien ajatuksesta, että sillä on monopoliasema totuuteen. Se pyrkii pystyttämään yhtenäisen ja ”oikean” kuvan Kiinasta sekä kiinalaisille että myös muulle maailmalle. ”Oikeaa” Kiina-kuvaa vastaan asettuvat tai monipuolisempia näkökulmia tarjoavat näkemykset tuomitaan kiinalaisessa propagandassa pääsääntöisesti ”epäobjektiivisiksi” tai Kiinaa demonisoiviksi. Maailman varovainen suhtautuminen ja sen ongelmat Kiinan kanssa kumpuilevat virallisen näkemyksen mukaan siitä, että Kiinaa ei ymmärretä. Levittämällä todellista kuvaa Kiinasta maailma oppii ymmärtämään Kiinaa paremmin ja samalla myös

7 Kunelius, Risto (2003) – *Viestinnän vallassa: Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin*, s. 142-145

8 Esarey, Ashley (2006) – *Speak No Evil - Mass Media Control in Contemporary China*, s. 1-11

maailman ongelmat Kiinan kanssa vähenevät.⁹

Propaganda on Kiinassa perinteisesti jakautunut kotimaahan suunnattuun (对内, *duinei*), sekä ulkomaille suunnattuun propagandaan (对外, *duiwai*). Jälkimmäisen on nähty usein palvelevan Kiinan ”pehmeän vallan” strategiaa, jolla Kiina on pyrkinyt vakuuttelemaan maailmaa omasta rauhantahtoisuudestaan.¹⁰ *PDO* ja sitä lähellä olevat julkaisut toimivat tärkeänä osana tätä strategiaa. *PDO* haluaa esitellä maailmalle rauhaa rakastavan ja lempeän, pandamaisen Kiinan, jota kenenkään ei tule pelätä tai pitää uhkana. Samalla se kuitenkin myös kritisoi voimakkaasti Yhdysvaltojen ja länsimaiden hegemonistisia tendenssejä ja pyrkii tuomaan esiin vaihtoehtoisia näkemyksiä länsimaiden pitkälti hallitsemaan kansainväliseen mediavirtaan.

Tässä tutkimuksessa keskitytään *People's Daily Onlinen* valikoimiin ja julkaisemiin pääkirjoituksiin. Pääkirjoitus on politiikan tutkimuksen kannalta mielenkiintoinen teksti, koska siitä on tietoisesti karsittu pyrkimys objektiivisuuteen tai neutraaliuteen. Pääkirjoituksen kautta julkaisu puhuu vahvasti omalla äänellään ja pyrkii siten myös vaikuttamaan ymmärrykseemme maailmasta. *PDO* julkaisee *Opinions* -osastollaan omia, sekä muiden Kiinan hallintoa lähellä olevien tiedotusvälineiden julkaisemia pääkirjoituksia englanniksi. Osasto siis kokoaa yhteen tärkeimmiksi katsomansa aiheet tarjoten kattavan ja monipuolisen katsauksen Kiinassa käytävään ulko- ja maailmanpolitiikkaa koskevaan keskusteluun. Tässä tutkimuksessa on toisinaan tarkasteltu myös alkuperäisiä kiinankielisiä artikkeleita, mikäli jotkin käsitteet ovat tarvinneet selkeyttämistä, tai mikäli kiinankielinen versio on tarjonnut laajemman ja monipuolisemman kuvauksen tarkasteltavasta ilmiöstä. Pääsääntöisesti tutkimuksessa on kuitenkin pitäydytty englanninkielisissä artikkeleissa, sillä tutkimuskohteena on nimenomaan *PDO*:n kansainväliselle yleisölle suuntaama retoriikka, ja koska tutkimuksen aloittamishetkellä kiinankielen taitoni ei ollut vielä lainkaan riittävä.

Kiinaan keskittyvänä tutkijana olen vasta taipaleeni alussa. Olen opiskellut Aasian kulttuuria ja historiaa vuodesta 2009 alkaen, mutta vasta vuodesta 2011 lähtien aloin intensiivisemmin erikoistua juuri Kiinaan ja opiskella myös kiinankieltä. Vietin syksyn 2012 vaihto-opiskelijana

9 Callahan, William A. (2010) – *China: the Pessimist Nation*, s. 30-34

10 Lam, Willy Wo-Lap (2012) – *China Wages Quasi-Superpower Diplomacy*, s. 212-214

Koillis-Kiinan Jilinissä opiskellen kiinan kieltä, ja työn lopullisen viimeistelyvaiheen, kesän 2014, vietin työharjoittelussa Suomen Pekingin suurlähetystön poliittisella osastolla. Molemmat kokemukset olivat erittäin avartavia, ja erityisesti suurlähetystön poliittisella osastolla sain omistautua kolmen kuukauden ajan lähes yksinomaan Kiinan ulkopoliitiikan tarkkailulle, keskustella alan kärkeasiantuntijoiden kanssa sekä kuunnella heidän luentojaan. Työ lähetystössä tarkoitti myös laskeutumista akateemisesta norsunluutornista konkretian tasolle; seuraamaan aitiopaikalta ulkopoliitiikan ja kansainvälisten suhteiden avautumista kaikessa monimuotoisuudessaan. Tämä tarjosi mitä erinomaisimman ja virikkeellisimmän ympäristön myös pro gradu -työn viimeisten silausten viilaamiselle.

Tässä vaiheessa minulla on Kiinan historiallisista ja poliittista tapahtumista jokseenkin siedettävä yleiskuva, mutta tarkemmat yksityiskohdat kaipaavat vielä perusteellista syventymistä. Kiinankielen taitoni alkoi saavuttaa vasta tämän työn rakentumisen loppuvaiheilla tason, jolla kykenin analysoimaan lehtiartikkeleita alkuperäisellä kielellään. Tämä tarjosi kuitenkin heti valtavat näkymät äärimmäisen kiehtovaan poliittisen puheen ja ilmaisun maailmaan, enkä malttanut jättää joitain kiinankielisiä kommentteja pois siellä, missä näin katkelmien olevan erityisen kiinnostavia, vaikka alkuperäisen suunnitelman mukaan työn tuli pitäytyä vain englanninkielisessä aineistossa. Kiinaa koskevien tietojeni ja kielitaitoni merkittävä lisääntyminen työn rakentumisen yhteydessä koitui siten työn kannalta sekä kiroukseksi että siunaukseksi. Kiroukseksi, koska jouduin jatkuvasti palaamaan aiemmin kirjoittamieni lukujen pariin uusien tietojen ja näkökulmien kanssa, mutta siunaukseksi, koska koen todella ottaneeni kuluneiden kahden vuoden aikana varsinaisia suuria harppauksia eteen päin taipaleellani sinologiksi.

1.3. Tutkimuksen teoriasta ja metodista

Maailmanpolitiikan ajatellaan usein toimivan raa'an pragmaattisesti. Taloudelliset voimat jylläävät ja suuret kysymykset ratkaistaan Otto von Bismarckin sanoin "verellä ja raudalla". Tässä tutkimuksessa lähdetään Neta Crawfordin ajatuksesta, jonka mukaan kansainvälisten suhteiden teorit antavat aivan liian yksipuolisen kuvan maailmanpoliittisesta todellisuudesta. Taloudellisten tekijöiden ja sotilaallis-poliittisen voiman lisäksi maailmanpolitiikkaan vaikuttavat vahvasti myös maailmankuvat ja argumentit.¹¹ Poliittinen valta ja ideat ovat hyvin

11 Crawford, Neta C. (2002) – *Argument and Change in World Politics: Ethics, Decolonization and Humanitarian*

läheisesti linkittyneet toisiinsa. Esimerkiksi imperialismin aikakaudella globaali valtapolitiikka yhdistyi ajatukseen länsimaisen yhteiskunnan ylivoimaisuudesta ja sen tarpeesta tuoda jälkeensä jääneet kansat sivistykseen. Kylmä sota oli puolestaan suoranaista ideologista taistelua ihmisten mielistä.¹² Kommunismi ja kapitalismi pyrkivät molemmat esiintymään parhaan mahdollisen yhteiskuntajärjestelmän edustajina, ja niinpä niiden välistä kamppailuakin käytiin olennaisesti juuri kulttuuristen mielikuvien ja argumenttien tasolla.

Crawfordin mukaan maailmankatsomukset perustuvat uskomuksille, ja uskomukset itse ovat puolestaan hyväksytyiksi tulleita argumentteja. Poliittisessa retoriikassa argumentit tähtäävät juuri näiden uskomusten haastamiseen, kyseenalaistamiseen ja kenties jopa muuttamiseen.¹³ Tämä tutkimus on olennaisilta osin *People's Daily Onlinen* pääkirjoitusten retorista analyysia. Tarkoituksena on selvittää minkälaista kuvaa *PDO* rakentaa Kiinasta ja Kiinan roolista maailmassa, sekä minkälaisia argumentteja lehti esittää näkemystensä tueksi. Poliittisia ilmiöitä ei tule lähestyä aivan kuin olisi olemassa ”oikeaa tietoa” maailmasta, joka on vain löydettävä, vaikka Kiinan virallinen propaganda tähän tähtäisikin. Poliittisessa retoriikassa on aina kyse tulkintojen esittämisestä ja niiden tekemisestä. Kari Palosen tunnetun ohjenuoran mukaan: jokainen tulkinta on kiistettävissä, eikä mikään tulkinta ilmiöstä anna siitä tyhjentävää käsitystä.¹⁴ *PDO*:n kirjoituksia on tarkasteltava tämä mielessä pitäen; lehden tekemistä tulkintoina todellisuudesta. Ne ovat länsimaisen maailmankuvan, ja sitä levittävän länsimaisen median tulkintaa haastavaa retoriikkaa.

Kiina on yksi maailman vanhimmista kirjallisista kulttuureista, jossa retoriikkaa ja kirjoitustaitoa on pidetty arvossa vuosituhansia. Klassiselle retorikalle – jonka katsotaan alkaneen n. 500 luvulla eaa. – oli luonteenomaista painottaa moraalista ja eettistä toimintaa, mutta oleellista oli myös pyrkiä kirkastamaan nimien (名, *ming*) ja todellisuuden (实, *shi*) välistä eroa. Kiinassa on jo pitkään hyvin ymmärretty sanojen ja symbolien voima maailmankuvien luomisessa ja ihmisten motivoimisessa. Huolimatta vuosikymmeniä kestäneestä kommunismin ajasta ja kulttuurivallankumouksen yrityksestä hävittää ”feodalismia”

Intervention, 11-16

12 Kim, Sung Won, Fidler, David P. & Ganguly, Sumit (2009) – *Eastphalia Rising? Asian Influence and the Fate of Human Security*, s. 56-58

13 Crawford, Neta C. (2002) – *Argument and Change in World Politics: Ethics, Decolonization and Humanitarian Intervention*, 49-57

14 Palonen, Kari (1988) – *Tekstistä politiikkaan*, s. 14-15

jäänteet, monet klassisen retoriikan teemat vaikuttavat poliittisessa puheessa edelleen.¹⁵ Esimerkiksi legitimitetin ja hyveellisen hallinnon korostaminen on yhä hyvin näkyvä osa Kiinan hallinnon poliittista retoriikkaa. Sille on luonteenomaista myös erilaisten iskusanojen ja käsitteiden (提法, *tifa*) laatiminen. Poliittisia linjauksia ja ”policyjä” on kuvattu lyhyillä ja ytimekkäillä käsitteillä tai fraaseilla kuten Jiang Zeminin ”kolme edustusta” (三个代表, *sange daibiao*) tai Hu Jintaon ”tieteellinen näkemys kehityksestä” (科学发展观, *kexue fazhanguan*). *Tifa* -käsitteet ja niiden tulkinta olivat tärkeässä osassa myös *People's Daily Online* kirjoituksissa ja lehden artikkelit keskittyivät usein ja tulkitsemaan niiden sisältöä.

People's Daily Online pyrkii retoriikallaan pystyttämään kokonaisvaltaista kuvaa ”oikeasta Kiinasta”, mutta samalla se myös argumentoi paremman ja oikeudenmukaisemman maailman puolesta. Se pyrkii tuomaan esiin vaihtoehtoja länsimaiden hallitsevalle kansainväliselle järjestelmälle ja haastamaan vallitsevia näkemyksiä. Neta Crawfordin määrittelemä *meta-argumentin* käsite tarjoaa oivan yleisnäkökulman *PDO*:n retoriikan tarkastelulle. *Meta-argumentit* ovat tavallisen argumentaation ylärakenteita. Niillä määritellään yleisesti hyväksyttävät tosiasiat ja siten myös luodaan argumentaation rajat. Tutkittaessa poliittista retoriikkaa oleellisin *meta-argumenttien* tyyppi on raami (*frame*)*, jolla Crawford tarkoittaa esimerkiksi maailmankatsomuksen tai tietyn maailmanpoliittisen tilanteen tulkintaa. Kun raami on saatu argumentoitua yleisesti hyväksytyksi tulkinnaksi, se määrittää myös millaisia argumentteja ja tulkintoja kulloisestakin tilanteesta voidaan esittää. Raami asettaa näin keskustelun rajat ja raamin haltija on siten hyvin edullisessa asemassa.¹⁶

Valaiseva esimerkki varsin onnistuneesta raamin argumentoinnista ja asettamisesta on Yhdysvaltain vuonna 2001 lanseeraama terrorinvastaisen sodan tulkinta, jossa maailma kuvattiin vapaiden valtioiden, terroristiryhmien ja terroristeja tukevien ”pahan akselin” valtioiden väliseksi taistelulentäksi. Tämä tulkinta puhetapoineen ja käytäntöineen otettiin yleisesti hyväksytyksi totuudeksi suurimmassa osassa maailmaa, ja sen varjolla voitiin legitimoita esimerkiksi Yhdysvaltojen hyökkäys Afganistaniin, tai toisaalta myös Kiinan

15 Lu, Xing (2000) – *Influence of Classical Chinese Rhetoric*, s. 4-19

* Crawfordin käyttämä käsite ”frame” eroaa jonkun verran viestintätieteissä käytetystä ”framen” käsitteestä, joka on suomennettu ”kehykseksi”. Käytän tässä työssä selvyuden vuoksi suomennosta ”raami” Crawfordin argumentaatiota painottavasta käsitteestä.

16 Crawford, Neta C. (2002) – *Argument and Change in World Politics: Ethics, Decolonization and Humanitarian Intervention*, s. 19-23

kiristynyt ote Xinjiangin uiguurivähemmistöstä. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan tapaa, jolla *People's Daily Online* on rakentamassa raamia Kiinan omasta maailmantulkinnasta, ja jolla se haastaa länsimaiden hallitsemaa tulkintaa.

Retoriikka ja sen analyysi ei kuitenkaan itsessään riitä, vaan maailmanpoliittisten ilmiöiden analysointiin tarvitaan aina myös jonkinlaista teoreettista pohjaa. *PDO*:n kirjoitusten analysoinnin ohella tarkastelen tässä pro gradu -työssä myös kansainvälisten suhteiden ja maailmanpolitiikan teoreetikkojen esittämiä näkemyksiä Kiinasta ja Kiinan suhteesta kansainväliseen järjestelmään. Realististen, liberalististen tai konstruktivististen teoriaperinteiden ajatukset tarjoavat kaikki välineitä maailmanpoliittisten ilmiöiden tarkastelulle, kunhan ei takerruta dogmaattisesti ainoastaan yhden teorian tarjoamaan viitekehykseen. Ajatuksena on ollut vertailla Kiinasta tehtyjä tulkintoja ja näkemyksiä *PDO*:n sivuilta löytyvään, Kiinan hallinnon siunaamaan näkemykseen ”oikeasta” Kiinasta. Maailmanpolitiikan tutkijoiden laatimat arviot Kiinasta vaikuttavat myös Kiinaan itseensä, sillä kiinalaisessa keskustelussa ollaan hyvin tietoisia länsimaissa esitetyistä teoreettisista malleista ja käsitteistä, lähtien liikkeelle jo Thukydideseen (n. 455 eaa. – n. 395 eaa.) kaltaisista klassikoista. Myös *People's Daily Online* otti usein kantaa valtasiirtymä- ja ”China threat” -tyylisiin teorioihin ja niiden esittämiin argumentteihin, pyrkien pääsääntöisesti kritisoimaan niitä epäuskottavina.

1.4. Syksyn 2012 poliittinen konteksti ja tutkimuksen rakenne

Tutkimuksessa tarkastellaan *People's Daily Onlinen* pääkirjoituksia syksyllä 2012, jolloin myös itse tutkimusaineisto kerättiin. Tutkimusta varten on tarkasteltu arviolta 150:tä pääkirjoitusta, joista viitataan tutkimuksessa 36:een. Ensimmäinen tutkimuksessa viitattu artikkeli julkaistiin syyskuun ensimmäisenä päivänä, ja viimeinen joulukuun kahdeksantena päivänä 2012. Tutkimuksen johtoajatuksena on ollut seurata lehden ulkopoliittista retoriikkaa ikään kuin ”reaaliajassa”, ilman varsinaisia ennakko-odotuksia ja ilman etukäteen muodostettua kysymyksenasettelua. Tarkoituksena on ollut antaa aineiston ensin itse ”puhua puolestaan”, eli seurata minkälaisia teemoja lehti priorisoi ja nostaa esiin, ja ryhtyä tulkitsemaan aineistoa sen pohjalta. Näin aineisto valaisee myös Kiinan ulkopoliittisen johdon omia prioriteetteja ja sitä, minkälaisia agendoja se haluaa asettaa.

Vuosi 2012 oli Kiinan näkökulmasta monessakin mielessä tapahtumarikas ja merkityksellinen. Keväällä maata järkytti poliittinen skandaali, jossa Chongqingin puoluesihteerin ja politburoon jäsen Bo Xilai erotettiin virastaan ja tuomittiin myöhemmin elinkautiseen vankeuteen korruptiosyytteiden vuoksi. Hän erottamista ja tuomitsemista pidettiin pitkälti Pekingistä käsin johdettuna poliittisena puhdistuksena, jossa haluttiin päästä eroon liikaa vapauksia ottaneesta ja populistisesta puoluejohtajasta.¹⁷ Poliittisen skandaalin aiheuttama jännitys kiristyi loppukesästä, kun Kiinan talouskasvu alkoi osoittaa heikkenemisen merkkejä.¹⁸ Vakaa ja nopea talouskasvu on ollut Kiinan johdolle välttämätön edellytys, sillä kommunistinen puolue on kyennyt legitimoimaan yksinvaltansa elintason kohenemisella.

Vuoden 2012 näyttävin ulkopoliittinen tapahtuma oli syksyllä 2012 kärjistynyt saarikiista Kiinan ja Japanin välillä. Maat ovat kiistelleet Itä-Kiinan merellä sijaitsevien Senkaku/Diaoyu-saarien omistuksesta jo 1970-luvulta lähtien tilanteen ailahtellessa kärjistymisen ja rauhallisempien jaksojen välillä. Loppukesästä 2012 kiista heräsi jälleen henkiin kun Japanin pääministeri Yoshihiko Noda julkisti suunnitelmansa saarten kansallistamiseksi, eli ostamiseksi niiden yksityiseltä omistajalta. Kansallistamista seurasi Kiinassa näyttäviä protesteja, jotka laajenivat pian suoranaiseksi mellakoiksi. Japanin joulukuussa 2012 järjestämät parlamenttivaalit vaikuttivat epäilemättä kriisin eskaloitumiseen. Nodan hallitus ei voinut vaalien alla näyttäytyä liian pehmeänä Itä-Kiinan meren selkkauksessa, mikä luonnollisesti lisäsi maiden välistä jännitystä entisestään.

Vuosi 2012 oli myös muiden globaalisti merkittävien vallanvaihtojen vuosi. Marraskuussa järjestettiin ensin Yhdysvaltain presidentinvaalit, joissa vastakkain asettuivat Barack Obama ja Mitt Romney. Amerikkalaiseen vaaliretoriikkaan on perinteisesti aina kuulunut jokin ulkoinen uhka ja tällä kertaa sellaiseksi nousi Kiina. Molemmat ehdokkaat pyrkivät näyttäytymään "kovana Kiinalle", mikä Kiinassa puolestaan tulkittiin usein "Kiinan murjonnaksi" (*China bashing*).¹⁹ Marraskuussa järjestettiin myös Kiinan kommunistisen puolueen 18. puoluekokous, jossa Hu Jintao ja Wen Jiabao luovuttivat vallan Xi Jinpingin ja Li Keqiangin muodostamalle hallinnolle. Vallanvaihdon sujuminen rauhallisesti ja hallitusti oli Kiinan keskusjohdon

17 Pei, Minxin (2013) – *The Legacy of Bo Xilai*

18 Fensom, Anthony (2012) – *The Consequences of a Slowing Chinese Economy*

19 Ding, Sheng (2012) – *Don't Worry About the China Bashing*

tärkeimpiä prioriteetteja, ja se piti hallinnon hermoja kireillä aina kokouksen onnistuneeseen päätökseen saakka.

Syksy 2012 oli myös minulle itselleni henkilökohtaisesti merkittävää aikaa, sillä vietin tuolloin puoli vuotta vaihto-opiskelijana Koillis-Kiinan Jilinissä. Syksyn värikkäät tapahtumat tulivat minulle konkreettisiksi, koska pääsin seuraamaan niiden vaikutuksia kiinalaiseen yhteiskuntaan paikan päältä. Vierailin Pekingissä kommunistisen puolueen 18. puoluekokouksen aikana kokemassa pääkaupungin äärimmilleen virittyneen ja huippukireiden turvatoimien hermostuttaman ilmapiirin. Koin myös kansallismielisen vimman saarikiistan käydessä kuumimmillaan Kiinan ja Japanin välillä. Näin kansakunnan mobilisoituvan propagandajulistein ja kaikkialla liehuvin Kiinan lipuin, ja väistelin amerikkalaisten ystäväni kanssa meitä "imperialisteja" kohti lenteleviä olutpulloja. Tutkimuksen aikarajaus liittyy siten läheisesti myös omaan vierailuuni ja omiin kokemuksiini Kiinassa.

1.4.1. Tutkimuksen rakenne

Tutkimus on jaettu temaattisesti kolmeen osaan, jotka ovat rakentuneet *People's Daily Onlinessa* syksyllä 2012 esiin nousseiden ilmiöiden ympärille. Luvussa kaksi tarkastellaan Kiinan ja Japanin suhteita Itä-Kiinan meren saarikiistan kontekstissa. Kolmannessa luvussa siirrytään käsittelemään Kiinan ja Yhdysvaltain välisiä suhteita, kun taas neljännen luvun teemana on Kiina globaalina toimijana. Tutkimuksen teemat ovat valikoituneet näkyvyyden pohjalta, joten ne ilmentävät Kiinan ulkopoliittisen johdon omia prioriteetteja ja aiheita, joita se itse pitää tärkeinä. Samalla ne avaavat ajallisesti lyhyen, mutta sisällöllisesti hyvin mielenkiintoisen ”kurkistusaukon” Kiinan poliittisen johdon ideologiaan ja maailmankuvaan.

Luvun kaksi Kiinan ja Japanin välisiä suhteita käsittelevien kirjoitusten voi nähdä kuvailevan Kiinaa alueellisena toimijana. Kirjoitukset selventävät miten Kiina asemoi itseään osaksi Aasiaa, mutta erityisesti ne kuvaavat nousevan Kiinan suhdetta Japaniin, joka on alueen entinen keskeinen suurvalta. Saarikiistan vuoksi kirjoituksista voidaan tulkita esiin selkeä geopoliittinen ulottuvuus, jossa osapuolet kamppailevat alueellisesta herruudesta. *PDO* pyrki Japania koskeissa kirjoituksissaan myös rakentamaan tietynlaista kuvaa Japanista aggressiivisena ja imperialistisena valtiona. Tätä tulkintaa vasten Kiina haluttiin itse esittää kansainvälisiä

sopimuksia kunnioittavana ja luotettavana toimijana, joka kokee jälleen vääryyttä imperialismin käsissä.

People's Daily Onlinen Yhdysvaltoja koskevia kirjoituksia analysoiva kolmas luku puolestaan valaisee Kiinan ja Yhdysvaltojen välisten suhteiden nykytilaa. Syksyllä jännitteenä toimivat marraskuussa järjestetyt presidentinvaalit, joita *PDO* seurasi tarkkaavaisena. Valtaosa *PDO*:n Yhdysvaltoja koskevista kirjoituksista keskittyi kuitenkin kritisoimaan Yhdysvaltojen pystyttämää ”hegemonista” maailmanjärjestystä ja Yhdysvaltain ”unilateralistista” politiikkaa, joka ei huomioinut valtioiden oikeutta omaan suvereneiteettiinsa. Myös Yhdysvaltojen läsnäolo ja ”paluu” Aasiaan Barack Obaman kaudella kirjoittivat paljon kommentteja ja kritiikkiä lehden pääkirjoitusosastolla. Koska Yhdysvallat on yleisen, ja myös kiinalaisen käsityksen mukaan maailman ainoa supervaltta kuvaa *PDO*:n Yhdysvaltoja koskeva retoriikka osin myös Kiinan suhdetta Yhdysvaltojen johtamaan kansainväliseen järjestelmään.

Neljännessä luvussa analysoidaan *PDO*:n rakentamaa kuvaa Kiinasta globaalina toimijana, sekä lehden käsitystä Kiinan virallisesta ulkopoliittisesta strategiasta. Kiinan rooli kansainvälisessä järjestelmässä tulee jatkuvasti merkittävämmäksi, ja niinpä kansainvälinen yhteisö on odottanut Kiinalta yhä enemmän vastuullisuutta globaaleissa kysymyksissä. *PDO* pyrki vastaamaan kansainvälisen yleisön epätietoisuuteen esittäen Kiinan ”vastuullisena suurvaltana”, jonka rauhanomainen nousu koitui koko maailman eduksi. Se kirjoitti Kiinan yleisestä ulkopoliittisesta strategiasta laajasti ja monipuolisesti, keskittyen kahteen keskeiseen ulkopoliittiseen käsitteeseen, ”rauhanomaiseen kehitykseen” ja ”harmoniseen maailmaan”. Neljäs luku on siten rakentunut pitkälti näitä ajatuksia käsittelevien pääkirjoitusten ympärille.

2. KIINA JA JAPANI

Kiinan kannalta syksyn 2012 merkittävimpänä ulkopoliittisena selkkauksena voidaan epäilemättä pitää Japanin kanssa uudelleen kiristynyttä kiistaa Senkaku/Diaoyu (japaniksi *Senkaku shotō*, kiinaksi 钓鱼岛 *Diaoyu dao*, Taiwanissa *Diaoyu tai*) -saariryhmän omistuksesta Itä-Kiinan merellä. Kiista on hiertänyt Kiinan ja Japanin suhteita aina 1970-luvun alkupuolelta lähtien, kun maat solmivat diplomaattiset suhteet uudelleen, mutta sen historia juontaa juurensa yli sadan vuoden taakse. Japani valtasi pienet ja asumattomat saaret ensimmäisen Kiinan ja Japanin sodan lopuksi vuonna 1895, mutta toisen maailmansodan päätyttyä ja Japanin antauduttua Yhdysvallat otti ne Okinawan prefektuurin ohella omistukseensa. Saaret nousivat kiinnostuksen kohteeksi 1960-luvun lopulla, kun niiden läheisyydestä arveltiin löytyvän runsaita öljy- ja kaasuvaroja ja kun Yhdysvallat luovutti vuonna 1972 Okinawan prefektuurin takaisin Japanille antaen samalla hallinto-oikeuden myös Senkaku/Diaoyu -saariin. Kiina ja Taiwan ilmoittivat välittömästi vaativansa saaria takaisin itselleen, ja pitkän ja monimutkaisen aluekiistan asetelma oli valmis.²⁰

Saarten omistuskiihstä on edennyt 1970-luvulta lähtien aaltomaisesti välillä eskaloituen ja sittemmin taas rauhoittuen. 2000-luvun puolella Japanin ja Kiinan väliset suhteet ovat olleet kiristymään päin, mikä on näkynyt jännityksenä myös Senkaku/Diaoyu -saarten ympärillä. Viimeisin merkittävä selkkaus ennen vuoden 2012 tapahtumia tapahtui syksyllä 2010 kun kiinalainen kalastusalus törmäsi japanilaiseen partioveneeseen saarten läheisyydessä. Japanin rannikkovartiosto pidätti kalastusaluksen miehistön, mistä seurasi laajoja protesteja Kiinassa ja Taiwanissa.²¹

Vuoden 2012 loppukesällä ja syksyllä Kiinassa järjestettiin jälleen massiivisia japaninvastaisia mielenosoituksia, jotka hipoivat toisinaan suoranaisten mellakoinnin rajoja. Tapahtumasarja sai alkunsa elokuussa, kun Japanin hallitus esitteli suunnitelmansa ostaa kolme kiistellyistä saarista niiden yksityiseltä omistajalta ja kansallistaa ne. Taustalla piili hallituksen pelko Tokion voimakkaista äärioikeistolaisista mielipiteistään tunnetun kuvernöörin Shintarō Ishiharan suunnitelmasta ostaa saaret suoraan Tokion kaupungin alaisuuteen, mitä olisi arvioiden mukaan

20 McCormack, Gavan (2011) – *Small Islands - Big Problems : Senkaku/Diaoyu and the Weight of History and Geography in China-Japan -relations*

21 Ibid.

Kuva 1: Julkista propagandaa kadun varressa. "Diaoyu -saaret kuuluvat Kiinalle!" (Tekijä, Jilin, Kiina, lokakuu 2012)

pidetty Kiinassa Japanin hallituksen kansallistamistakin räikeämpänä provokaationa, ja maiden

välisille suhteille – jos mahdollista – vieläkin tuhoisampana.²² Syyskuun 11. päivänä kansallistaminen viimein toteutettiin, mitä seurasi protestien toinen, ja näyttävämpi aalto.

Syksyn 2012 poliittinen ja henkinen ilmapiiri vaikutti vahvasti siihen, miten laajaksi liikehdintä lopulta kasvoi. Kiinan talouskasvu alkoi osoittaa hidastumisen merkkejä loppukesästä kun kasvuennusteet laskivat ”vain” reiluun seitsemään prosenttiin. Marraskuussa 2012 järjestetty Kiinan kommunistisen puolueen 18. puoluekokous vaikutti myös epäilemättä ilmapiirin kireyteen.²³ Puolueen johdossa tapahtuneen vallansiirron tapahtuminen järjestelmällisesti ja rauhanomaisesti oli Kiinan johdon tärkeimpiä prioriteetteja ja niinpä huomiota maan sisäpoliittista jännitteistä saatiin sujuvasti siirrettyä ulkopolitiikkaan kun saarikiista Japanin kanssa kärjistyi. Japaninvastaisilla protesteilla oli epäilemättä hallituksen siunaus, sillä Kiinan hallitus ei tunnetusti suhtaudu myönteisesti mielenilmauksiin ja sallii pääsääntöisesti vain kansallismielisten mielenosoitusten järjestämisen. Nationalististen tunteiden ilmaisu on oiva tapa päästää ylimääräistä höyryä ja kääntää kansakunnan katse toisaalle silloin, kun kommunistisen puolueen vallan legitimitetin elinehto, voimakas talouskasvu on uhattuna, ja kun puolue on jo valmiiksi hermostunut vallanvaihdon sujuvasta toteutumisesta. Hallituksen roolia kansallismielisissä protesteissa ei tule toki ylikorostaa, mutta sitä ei toisaalta saa myöskään unohtaa.

Saarikiista tuo ilmi useita eri ulottuvuuksia ja näkökulmia Kiinan ulkopolitiikkaan. Ensinnäkin kiista valaisee luonnollisesti Kiinan ja Japanin välisiä suhteita ja niihin liittyviä ilmiöitä ja poliittisia käytäntöjä. Tämän tutkimuksen näkökulma valaisee erityisesti sitä, minkälaista retoriikkaa käytetään ja minkälaisia argumentteja esitetään. Japanin ja Kiinan väliset suhteet ovat erittäin merkittävät Itä- ja Kaakkois-Aasian dynamiikan kannalta. Suhteet ovat olleet ongelmalliset lähtien aina turvallisuuteen ja talouteen liittyvistä perusongelmista, mutta välejä ovat hankaloittaneet myös eriävät tulkinnat yhteisestä historiasta.²⁴ Erityisen näkyvä osa Kiinan ja Japanin välisiä suhteita onkin ollut historialla politikointi, mistä lisää edempänä.

22 McCormack, Gavan (2012) – *Troubled Seas: Japan's Pacific and East China Sea Domains (and Claims)*

23 Fensom, Anthony (2012) – *The Consequences of a Slowing Chinese Economy*

24 Sutter, Robert G. (2012) – *Chinese Foreign Relations: Power and Policy Since The Cold War*, s. 181-186

Saariikiistaa voi myös tarkastella perinteisen kansainvälisten suhteiden teorian ja geopolitiikan teorian valossa. Klassisen morgenthaulaisen realismin viitekehyksessä Kiinan vaatimukset voitaisiin helposti tulkita yrityksiksi horjuttaa alueellista staus quota. Kiina ajaisi tämän teorian mukaan imperialistista politiikkaa tarkoituksenaan kumota Yhdysvaltojen ja Japanin dominoima valtatasapaino Aasiassa.²⁵ Myös modernissa realismissa Kiina nähdään usein itsestäänselvästi imperialistisena valtana ja esimerkiksi offensiivisen realismin kehittäjänä tunnettu John Mearsheimer on korostanut Kiinan imperialistista luonnetta. Offensiivisen realismin teorian mukaan valtiot suhtautuvat vainoharhaisesti naapurimaihinsa ja niiden paras puolustus on usein hyökkäys, eli alueellinen laajentuminen ja oman vallan vahvistaminen. Mearsheimerille Kiinan laajentumishaluisuutta kuvaavat juuri sen mittavat aluevaatimukset Etelä-Kiinan ja Itä-Kiinan merillä, puhumattakaan Taiwanin saaresta. Mearsheimerin mukaan on lähes itsestään selvää, että Kiina pyrkii nousemaan Aasian alueelliseksi hegemoniksi toimien hieman samaan tapaan kuin Yhdysvallat, joka nousi aikoinaan ”läntisen pallonpuoliskon” hegemoniksi ajamalla eurooppalaiset suurvallat pois alueelta.²⁶

Kansainvälisten suhteiden teorian ohella saariikiistaa voidaan tulkita myös geopolitiikan teoriaperinnettä soveltaen, sillä aluevaatimukset ja alueiden määrittely ovat oleellisesti geopolitiikan aihealueeseen kuuluvia teemoja. Klassisessa geopolitiikan teoriassa kaikkiin valtioihin on ikään kuin sisäänrakennettuna jatkuva pyrkimys laajentumiseen. Laajentuminen ja alueiden hallinta on aina perusteltu erilaisilla ideologioilla tai uskonnoilla.²⁷ Kiinan tapauksessa tämä ideologia on löytynyt sen keisarillisesta historiasta ja kosmologiasta. Alueellisessa mielessä Kiinan keisarillisen ajan ideologia vaikuttaa edelleen, vaikka marxilaisuus ja kommunismi yrittävätkin saada ”uuden Kiinan” vaikuttamaan ikään historiastaan irralliselta.

Klassisen geopolitiikan teorioiden ei toki katsota enää kuvaavan maailmaa relevantilla tavalla. Valtio ei ole nykypäivän globalisoituvassa ja kansainvälistyvässä maailmassa enää läheskään yhtä keskeinen toimija kuin klassiset teoriat näkevät, eikä politiikkaa myöskään ajatella voitavan johtaa mutkattomasti suoraan jostain yksittäisestä tekijästä, kuten maantieteellisistä olosuhteista. Alueellista laajentumista ja suurien alueiden hallintaa pidetään myös epätaloudellisena ja

25 Morgenthau, Hans J. (1973) – *Politics Among Nations – The Struggle for Power and Peace*, s. 57-59

26 Mearsheimer, John J. (2010) – *The Gathering Storm: China's Challenge to US Power in Asia*, s. 389

27 Tuomi, Osmo (1996) – *Uusi geopolitiikka*, s. 132-138

turhana. Silti alueellisia laajentumispyrkimyksiä ilmenee yhä edelleen, joskin aiempaa hienovaraisemmassa muodossa. Tänä päivänä laajentumaan pyritään esimerkiksi merenpohjia ja muita epäselvästi määriteltyjä merialueita hallitsemalla, mihin kategoriaan myös Kiinan ja Japanin kiista mitättömän pienistä ja asumattomista Senkaku/Diaoyu -saarista hyvin lukeutuu.²⁸

Kolmanneksi saarikiistan käsittely avaa mielenkiintoisia näkymiä myös Kiinan sisäiseen poliittiseen ilmapiiiriin, sillä Kiinan ulko- ja sisäpolitiikka ovat hyvin läheisesti kytkeytyneet toisiinsa. Kiina on erikoinen yhdistelmä keskusjohtoista, autoritaarista ja nationalistista puoluevaltiota, joka pyrkii silti samalla osallistumaan globalisaatioon ja kansainvälistymiseen täydellä teholla. Globalisaatio ja nationalismi – kaksi ilmiötä, jotka normaalisti suhtautuvat varauksella toisiinsa – muodostavat siten Kiinassa merkillisen ja uniikin liittouman. Tätä monimutkaista suhdetta kuvaavat hyvin saarikiistaan liittyvät mielenosoitukset ja niiden yhteys Kiinan viralliseen nationalistiseen ideologiaan.²⁹

Vuonna 1978 alkaneet talousuudistukset käänsivät Kiinan kurssin kohti markkinataloutta. Maan virallista maolaista ideologiaa ryhdyttiin samalla vaiivikkaa purkamaan ja korvaamaan nationalismilla. Vuoden 1989 Tiananmen -aukion verilöylyn ja toisaalta myös kansainvälisen kommunismin romahduksen jälkeen tämä kehitys on entisestäänkin kiihtynyt. Kiinan viralliseen nationalismiin ideologiaan ei kuitenkaan valtion monikansallisen ja monikulttuurisen luonteen vuoksi voi kuulua etnisyyden korostaminen. Kiinan virallinen ”ylhäältä johdettu” ideologia on patriotismia, kansalaisten kiintymystä valtiota ja valtiojohtoa kohtaan, joka (toisin kuin etninen nationalismi) pyrkii yhtenäistämään valtavan ja monimuotoisen kansan. Virallinen patriotismi ei siten korosta han-kiinalaisuuden merkitystä muiden vähemmistöjen kustannuksella.³⁰

Kiinalaiseen nationalismiin kuuluu olennaisena osana historiallinen käsitys nöyryytyksestä ja häpeästä, jota Kiina on joutunut kokemaan aina vuosien 1839-1842 Oopium-sodasta lähtien, kun ulkomaiset imperialistit jakoivat maan mielensä mukaan.³¹ Nöyryytyksen traagista historiaa on tietoisesti ylläpidetty kasvatuksen ja propagandan menetelmin, sillä se on tuonut legitimitettä

28 Ibid. s. 150-180

29 Hughes, Christopher R. (2006) – *Chinese Nationalism in the Global Era*, s. 1-9

30 Choi, Jiyoung (2010) – *Chinese Nationalism in Sino-Japanese relations*, s. 36-39 (Han-kiinalaiset muodostavat kiinalaisten enemmistön, yli 92% Kiinan väestöstä)

31 Sutter, Rober G. (2012) – *Chinese Foreign Relations: Power and Policy Since The Cold War*, s. 49-52

反对和平的人们挑起干戈，为反对战争，维护世界和平，促进人类发展而共同努力。

Dear guests, having confronted this, at times miserable, but factual presentation, how do you feel?

We hope that you have a new appreciation of the events surrounding this period of history. It is our goal neither to criticize history nor to ignite the flame of revenge. We simply want those people who distort, glorify or even deny the aggression to know the truth. These events must never again be denied, underestimated, or forgotten. At the same time, one historical lesson should be assimilated: Weak countries are vulnerable to attack. We should be vigilant about the resurgence of the Japanese militarism. We are expected to contribute more to the prosperity and development of our country.

We must take history as our guide and look to the future. We sincerely hope that Japanese and other peace-loving people in the world will hold hands together to oppose war, to strive for peace, and to work together in the name of Humanity.

見学者の皆さん。この弁駁の余地もなく大きな傷痕がつく歴史の事実を顧みて、あなたはどのような感想をお持ちですか。

Kuva 2: Museokierroksen jälkeen vierailijalta kysytään miltä tuntuu. (*Japanin miehityksen museo, Changchun, Kiina, tammikuu 2013*)

järjestyksen palauttaneelle Kiinan kommunistiselle puolueelle, mutta samalla se myös motivoi Kiinaa nousemaan takaisin vanhalle, arvokkaalle paikalleen. Kiinan valtiollista ideologiaa ja kansallista itsetuntoa tutkinut William Callahan nostaa mielenkiintoiseksi esimerkiksi ”kansallisen nöyryytyksen kartat” (*cartography of national humiliation*), joissa esitellään historiallisen Kiinan valtakunnan muinaista loistoa ja laajuutta, mutta erityisesti sitä, kuinka ulkomaiset valloittajat ovat pala palalta syöneet Kiinaa historian kuluessa.³²

Japanilla on ollut oma tärkeä paikkansa kiinalaisessa nationalismissa. Keisarillisen Japanin väkivaltaista historiaa ei ole Japanissa käsitelty samaan tapaan kuin esimerkiksi Natsi-Saksan ja Euroopan sotaisaa menneisyyttä länsimaissa. Kiinalaisen käsityksen mukaan Japani ei ole

³² Callahan, William A. (2009) – *The Cartography of National Humiliation and the Emergence of China's Gebody*, s. 156-160

pyytänyt tekojaan anteeksi tarpeeksi rehellisesti, ja niinpä sotien historiaa on pidetty Kiinassa kasvatuksen ja propagandan kautta vahvasti läsnä vielä vuosikymmeniä varsinaisten tapahtumien jälkeen.³³ Esimerkiksi kiinalaiset televisiokanavat ovat täynnä saippuaopperaa, jossa kommunistisen puolueen urheat sissit käyvät brutaalien japanilaismiehittäjien kimppuun, mutta erityisen propagandistisia ovat modernia historiaa kuvaavat museot kuten, Changchunissa sijaitseva Japanin miehityksen museo. Se esittelee Japanin miehityksen historiaa Koillis-Kiinassa hyvin puolueelliseen ja dramaattiseen sävyyn.

Historialla pelaaminen on luonteenomaista Kiinan ja Japanin väliselle politiikalle. Keisarillisen Japanin hirmutyöt nostettiin jälleen pinnalle esimerkiksi vuonna 2005, kun Japanin hallituksen hyväksymien koulukirjojen epäiltiin vääristelevän miehityskauden historian kyseenalaisia kohtia kuten prostituutioon pakotettuja naisia, eli niin sanottuja lohtunaisia (*comfort women*). Japanin tuolloinen pääministeri Junichiro Koizumi lisäsi samana syksynä vettä myllyyn vieraillemalla kiistanalaisella Yasukuni -pyhätöllä, jossa näkökulmasta riippuen joko kunnioitetaan yleisesti kaikkia Japanin sodissa vuodesta 1868 lähtien keisarin puolesta kaatuneita, joilla sillä hetkellä on ollut Japanin kansalaisuus, tai ihannoidaan Japanin imperialistista menneisyyttä sotarikoksineen.³⁴

Senkaku/Diaoyu -saarikiista nostaa esiin nämä kolme tulkinnan tasoa: Kiinan ja Japanin väliset suhteet, Kiina geopolitiikan ja kansainvälisten suhteiden teorioiden mukaisena toimijana, sekä Kiinan sisäpoliittinen ilmapiiri. Saarikiistan tarkastelu näiden kolmen näkökulman kautta auttaa myös selvittämään miksi kolmen mitättömän pienen saaren kansallistamisella oli näinkin merkittävät seuraukset. *People's Daily Online* tarttui kansallistamiseen välittömästi pääkirjoituksissaan. Kirjoittelun kiihkein vaihe ajoittui syyskuun alun ja lokakuun lopun 2012 väliin. Tämän jälkeen kirjoittelu alkoi vähitellen rauhoittua ja antaa tilaa muillekin aiheille. Kirjoituksista nousevat argumentit voidaan jakaa kolmeen erilliseen tyyliin tai teemaan: **1.** Kiinan aluevaatimuksen legitimizeettiä korostava retoriikka, **2.** *PDO*:n esittämä kuva Japanista, ja **3.** Kiinan nousua ja uuden aluepoliittisen tilanteen syntyä painottava retoriikka. Teemojen väliset rajat eivät ole aina itsestäänselviä, vaan ne esiintyvät usein rinnakkain samoissakin artikkeleissa. Neta Crawfordin määrittelemä raamin käsite tarjoaa oivan näkökulman

33 Hughes, Christopher R. (2006) – *Chinese Nationalism in the Global Era*, s. 147

34 Choi, Jiyoung (2010) – *Chinese Nationalism in Sino-Japanese relations*, s. 39-40

saarikiistan retoriikan tarkastelulle. Saarikiistaa kommentoivaa retoriikkaa voi tarkastella palana raamista, jota *PDO* koettaa rakentaa länsimaiden ja Aasian kontekstissa erityisesti Japanin hallitsemaa maailmankatsomusta vastaan.

2.1. Legitimiteettiargumentit

Suurin osa *People's Daily Onlinen* saarikiistaa koskevista pääkirjoituksista lähestyi aihetta legitimiteettikysymyksenä. Senkaku/Diaoyu -saaret kuuluvat näiden kirjoitusten mukaan yksiselitteisesti Kiinalle, ja Japani hallinnoi niitä laittomasti. Nämä legitimiteettiargumentit pyrkivät siten rakentamaan ja vahvistamaan kuvaa Kiinasta saarten legitiiminä omistajana, ja toisaalta myös syömään pohjaa Japanin omalta vaatimukselta. Saarikiistan voi siten nähdä kahden historiallisen ja poliittisen kertomuksen välisenä kamppailuna.

Kiinan esittämän narratiivin mukaan Diaoyu-saaret ovat toimineet Kiinan meripuolustuksen etuvartiona jo satoja vuosia. Kiinalaiset esittelevät väitteidensä tukemiseksi usein myös Ming-dynastian aikaisia merikarttoja, joihin saaret on merkitty. Japanilaisen kertomukseen mukaan saaret olivat puolestaan miehittämätön ”terra nullius” ja vapaita kenen tahansa hallittavaksi, kun Japani liitti ne osaksi keisarikuntaansa Kiinan ja Japanin sodan yhteydessä vuonna 1895.³⁵ Tämän kertomuksen valossa saaret kuuluvat siten itsestäänselvästi Japanille, kuten Japanin pääministeri Yoshihiko Noda ilmaisi syyskuussa 2012: ”So far as the Senkaku Islands are concerned, they are an inherent part of our territory, in light of history and international law. It's very clear. There are no territorial issues as such, therefore there could not be any compromise that may mean any set back from this basic position.”³⁶ Nodan mukaan saaret ovat historian ja kansainvälisen oikeuden silmissä ”luonnollinen” (*inherent*) osa Japanin aluetta, eikä mitään aluekiistaa voi olla olemassakaan. Näin ollen myöskään saarten omistuksesta ei voida saavuttaa kompromissia.

35 McCormack, Gavan (2011) – *Small Islands - Big Problems : Senkaku/Diaoyu and the Weight of History and Geography in China-Japan -relations*

36 Fravel, M. Taylor (2012) – *Something to Talk About in the East China Sea*

2.1.1. Diaoyu vai Senkaku?

Kenties perustavanlaatuisin elementti tämänkaltaisessa legitimitointiargumentaatiossa on tietenkin nimeäminen. *People's Daily Onlinen* kirjoitukset eivät käytä saarten japanilaista ja kansainvälisesti tunnustettua nimeä Senkaku shotō, eivätkä missään kohden edes mainitse japanilaisten kutsuvan saaria tällä nimellä.* *PDO* käyttää tutkitun ajanjakson aikana saarista ainoastaan Kiinan kansantasavallan määrittelemää nimeä Diaoyu dao (suomeksi kalastussaaret). Tämä ei ole ollenkaan vähäpätöinen seikka, sillä nimeäminen on aina myös merkittävä poliittinen siirto.

Nimeämisen politiikkaa on järkevää tarkastella niin kutsutun nominalistisen nimateorian valossa. Nominalismin mukaan nimi sinänsä on vain kielellinen leima tai merkki, eikä siihen sisälly mitään sisältöä tai essentiaa sinänsä. Nimet syntyvät ja kehittyvät historian kuluessa ja samalla niiden ympärille alkaa kertyä myös essentiaa; niitä asioita ja mielikuvia, joiden koemme liittyvän nimiin. Yksinkertaistettuna nimi on siten paremminkin kuin säiliö, joka saa ajan kuluessa sisäänsä erilaisia sisältöjä ja merkityksiä. Nimien etymologia puhuu nominalismin puolesta: esimerkiksi suomen kielen sana Kiina kumpuilee alunperin kiinalaisen, vuosina 221-206 eaa. hallinneen Qin -dynastian nimestä (vrt. Kiina kiinaksi 中国, *Zhongguo* – Keskuksen valtakunta), mutta sanan lausuminen tuo mieleemme aivan muut mielikuvat; olivatpa ne sitten pandat, ilmansaasteet tai vaikkapa käsitys Kiinan maantieteellisestä alueesta.

Nimet, sekä niihin liittyvä essentia ovat jatkuvassa liikkeessä. Poliitiikan kannalta on olennaista, että nimet ovat siten myös aina jatkuvan kamppailun alaisena ja niiden on puolustauduttava kilpailevia nimiehdokkaita vastaan. Kun nimet käsitetään nominalistisen teorian mukaan on itsestään selvää, että nimien käyttö ja antaminen on olennaisesti poliittista toimintaa. Nimi on argumentti itsessään. Argumenttina se on monimutkaisempia ja taitavasti rakenneltuja argumentteja taloudellisempi ja helpompi ymmärtää, ja kirjoituksissa kuten lehtiartikkeleissa sitä voidaan toistaa tehokkaan vaikutuksen aikaansaamiseksi.³⁷

* Useimmat tiedotusvälineet puhuvat saarista diplomaattiseen tapaan mainiten ensin japanilaisen nimen esimerkiksi tähän tyyliin: ”saaret, joista Japani käyttää nimeä Senkaku ja Kiina Diaoyu...”

37 Korhonen, Pekka (2003) – *Geonimen politiikka: Mikä on Aasia?*, s. 195-197

Kiinalaisesta näkökulmasta on tietenkin oleellista käyttää saarten kiinankielistä nimeä. Kiinankielisyys yhdistää saaret suoraan kiinalaisuuteen ja nimi Diaoyu viittaa suoraan myös Kiinan historialliseen narratiiviin saarista, jonka mukaan saaret ovat toimineet kiinalaisten kalastajien tukikohtina satoja, kenties tuhansiakin vuosia. Korostaakseen saarten kiinalaisen nimen merkitystä ja tehoa *People's Daily Online* lakkasi myös tyystin kertomasta, että japanilaiset (ja useinmiten myös kansainvälinen yhteisö) käyttävät saarista nimeä Senkaku. Saarilla on lehden mukaan vain yksi legitiimi omistaja ja siten vain yksi legitiimi nimi ja siten kiinalaisesta näkökulmasta on tarpeetonta mainita mitä nimeä saarten laittomat miehittäjät käyttävät. Japanilaiselle nimelle ei myöskään anneta lainkaan tilaa ja näin viedään olennaisesti tilaa myös japanilaiselta kertomukselta.

2.1.2. Kiinan legitiimit vaateet

Legitimiteettiargumenttien varsinainen ydinsanoma toistuu pääkirjoituksesta toiseen pääsääntöisesti hyvin samankaltaisena: Japanin hallituksen suorittama kansallistaminen on räikeä hyökkäys Kiinan suvereniteettia vastaan, sillä saaret ovat kuuluneet Kiinalle 1500-luvulta lähtien. Toisen maailmansodan jälkeen Diaoyu-saaret palautettiin Kiinalle Potsdamin ja Kairon julistusten myötä samalla kun Japani luopui muistakin valloituksistaan, ja Japanin tulisi mitä pikimmiten luopua myös saarten hallinnoinnista.

Pian kansallistamisen jälkeen julkaistun artikkelin ”Do not play with fire over Diaoyu islands issue” mukaan Diaoyu-saaret ovat osa ”Kiinan pyhää aluetta” (*the sacred territory of China*) ja kansallistaminen on Japanin julkein haaste Kiinan suvereniteetille sitten toisen maailmansodan.³⁸ Käsitys Kiinan alueesta pyhänä on lehden linjalle tyypillisen dramaattista ja tunteisiin vetoavaa kielenkäyttöä, mutta artikkelin väite, että kansallistaminen on Japanin merkittävin haaste sitten maailmansodan on puolestaan varsin painava argumentti. Se yhdistää voimakkaalla tavalla Japanin viimeaikaiset toimet sen imperialistiseen historiaan ja luo jatkuvuuden imperialistisesta Japanista tämän päivän demokraattiseen Japaniin.

Vahvistaessaan Kiinan omaa legitimiteettiä *People's Daily*n pääkirjoitukset myös hyökkäsivät

38 *People's Daily Online* 13.9. 2012, Yang, Xiyu – ”Do not play with fire over Diaoyu Islands issue”

toistuvasti Japanin vaatimuksen laillisuuden kimppuun. Näissä kirjoituksissa strategiana oli pyrkiä tekemään Japanin vaatimukset systemaattisesti järjenvastaisiksi ja naurunalaisiksi. Otsikolla ”*Do not attempt to seize half inch of Chinese territory*” varustettu pääkirjoitus tarjoaa valaisevan näytteen tämänyyllisestä satiirisesta argumentaatiosta:

”Recently, in spite of strong oppositions and serious protests from the Chinese side, the Japanese government still 'nationalizes' the Diaoyu Islands, which arouses anger among the Chinese people. It is not only a futile and dangerous farce but an open challenge to China's territorial sovereignty and national dignity. [...] The Japanese government's so-called 'islands-buying' is ridiculous, illegal and invalid, which cannot change the fact that China claims territorial sovereignty over the Diaoyu Islands and the affiliated islets.”³⁹

Lainauksessa näkyvät kielelliset tekniikat ja ilmaisut toistuivat lähestulkoon kaikissa saarikiistaa koskevissa pääkirjoituksissa. Esimerkiksi käsitteet kuten ”nationalization”, ”islands-buying” tai ”the private owner of islands” esitettiin kirjoituksissa aina lainausmerkeissä. Tällä tyylikeinolla luodaan tehokkaasti koomista ja epäuskottavaa vaikutusta Japanin toimille: Japanin hallituksen on kerta kaikkiaan mahdotonta kansallistaa tai ostaa Kiinalle kuuluvia alueita, eikä näillä alueilla luonnollisesti voi olla myöskään japanilaisia yksityisiä omistajia. Japanin suorittamasta kansallistamisesta käytettiin myös lähes aina käsitettä (turha tai vaarallinen) farssi, mikä niinkään luo tragikoomisen auran tilanteen ylle, sillä maan toiminta rinnastetaan hullunkuriseen ja absurdeja tilanteita vilisevään näytelmään. Japanilainen narratiivi ja se, miten Japani perustelee saarten kansallistamisen jätettiin puolestaan yleensä täysin legitimizeettiretoriikan kirjoitusten ulkopuolelle.

2.1.3. Kiina kansainvälisen oikeuden esitaistelijana

Kiinan vaatimusten legitimizeettia korostavasta retoriikasta löytyy myös kansainväliselle yleisölle suunnattua sanomaa. Näiden argumenttien mukaan Kiina ei taistele saarten omistuksesta puhtaasti omaa itsekkyyttään ja omia etujaan ajaakseen. Kamppailullaan se pyrkii toimimaan myös eräänlaisena kansainvälisen oikeuden esitaistelijana. Se rakentaa kuvaa itsestään luotettavana globaalina toimijana, joka sitoutuu kansainvälisiin sopimuksiin ja nousee myös tarvittaessa puolustamaan niitä heikompien maiden puolesta.

39 People's Daily Online 17.9. 2012, Jun, Baoyan – ”Do not attempt to seize half inch of Chinese territory”

Wang Yushengin kuvaavasti otsikoima artikkeli ”China defends sovereignty, justice on Diaoyu issue” tarjoaa valaisevan esimerkin tämällyylysestä argumentaatiosta. Jo kirjoituksen otsikko antaa ymmärtää, että Kiina seisoo suurempien päämäärien, kuten kansojen itsemääräämisoikeuden ja oikeudenmukaisuuden takana äänekkäillä Diaoyu-vaatimuksillaan.

”Second, and equally important, China is also defending the authoritativeness and principles of the Cairo Declaration and the Potsdam Proclamation. The two historical documents are the hard-won fruits of the victory of the extremely bloody anti-fascist war. They have helped ensure world peace and security, and prevent the revival of militarism.”⁴⁰

Legitimiteettiretoriikassaan Kiina vetoaa usein Kairon (1943) ja Potsdamin (1945) julistuksiin, joissa määriteltiin Japanin antautumisen ehdot toisessa maailmansodassa. Kairon sopimuksen mukaan Japanin oli luovutettava Kiinalle kaikki siltä miehittämänsä alueet. Potsdamin julistuksen mukaan Japanin suvereenisuus: ”shall be limited to the islands of Honshu, Hokkaido, Kyushu, Shikoku and such minor islands as we determine.”⁴¹ Julistukset ovat varsin lyhyitä ja jättävät siten paljolti liikkumavaraa molempien osapuolien tulkinnolle ja retorisisille esityksille.

Wangin argumentin mukaan Potsdamin ja Kairon julistusten puolustaminen on Kiinalle yhtä merkittävää kuin sen omien aluevaatimusten ajaminen. Julistusten merkitys nostetaan siten varsinaisen sisältönsä (Japanin antautumisen ehdot) yläpuolelle. Julistukset eivät tämän tulkinnan mukaan ainoastaan lupaa Kiinalle sille kuuluvia menetettyjä alueita (kuten Diaoyu-saaria, vaikka tätä ei kummassakaan asiakirjassa tarkasti mainita), vaan ne ovat myös näyttelleet merkittävää roolia maailmanrauhan turvaamisessa ja militarismin nousun patoamisessa, ja juuri näiden julistusten vuoksi käytiin äärimmäisen verinen fasismin vastainen sota. Kiina esitetään ensinnäkin kansainvälisen oikeuden puolustajana, mutta toisaalta se yrittää näyttäytyä myös vastuullisena aasialaisena toimijana. Aasian kansat kärsivät japanilaisesta militarismista eniten, ja Potsdamin ja Kairon sopimusten puolustaminen on siten myös Aasian kansojen puolustamista.

40 People's Daily Online 11.10. 2012, Wang, Yusheng – ”China defends sovereignty, justice on Diaoyu issue”

41 Potsdamin julistus (<http://www.ndl.go.jp/constitution/e/etc/c06.html>) Kairon julistus (http://www.ndl.go.jp/constitution/e/shiryō/01/002_46/002_46tx.html), viitattu 8.5. 2014

Hieman samaan tapaan argumentoi myös Kiinan kansallispäivänä 1.10. julkaistu kirjoitus ”Japan must not misuse international law”, joka puolestaan vetoaa Yhdistyneiden kansakuntien arvovaltaan. Kirjoitus liittyi Japanin pääministeri Nodan YK:n yleiskokouksessa pitämään puheeseen, jossa Noda oli vaatinut alueellisten kiistojen ratkaisemista kansainvälistä oikeutta soveltaen.

”The United Nations is the most authoritative and universally-recognized inter-governmental international organization. The international law and Charter of the United Nations are important foundations for dealing with state-to-state relations and peaceful settlement of international disputes, as well as are widely accepted and observed by the international community. It is really absurd and ridiculous that the Japanese government, which does not respect the international law in bilateral relations, seeks to use the international law to justify its illegal action.”⁴²

Kirjoitus ylistää YK:ta vaikutusvaltaisena ja yleisesti hyväksyttynä järjestönä, jonka määräämät lait ja peruskirja ovat toimineet merkittävänä perustana valtioidenvälisille suhteille. Artikkelin mukaan on siten ”järjenvastaista ja naurettavaa”, että Japani, joka rikkoo räikeästi kansainvälisiä julistuksia pyrkii saamaan oikeutuksen toimilleen YK:n protokollien kautta. Lehti hyökkää Japanin legitimitettiin vastaan jälleen satiirisin ottein saaden Japanin toiminnan näyttämään epäjohdonmukaiselta ja sekavalta. Se kuvaa Japanin ikään kuin kansainvälisen yhteisön häirikkönä, joka ei kykene sitoutumaan yhdessä laadittuihin pelisääntöihin.

Jos Japanin ulkopolitiikka oli epäjohdonmukaista ja laitonta, pyrittiin joissain legitimitettiargumenteissa Kiina puolestaan esittämään Japaniin nähden moraalisesti ylivoimaisena toimijana. Esimerkiksi syyskuun 18. julkaistussa, Si Zhuangin laatimassa pääkirjoituksessa ”How should we protect Diaoyu islands?” pyrittiin rauhoittamaan kiinalaisten protestojien ylilyöntejä, mutta artikkeli toi myös valoa saarikiistan moraaliseen perustaan:

”A just cause attracts much support, while an unjust one finds little.’ China’s defense of its core interests against Japan is a fight between justice and evil, and the country should not degenerate into being as unprincipled as Japan. In the era of globalization, we should show the world a peacefully rising China, an increasingly

42 People's Daily Online – 1.10. 2012, ”Japan must not misuse international law”

capable government, and the high caliber of the Chinese people.”⁴³

Kirjoitus alkaa itseltään Mengziltä* lainatulla sitaatilla (得道多助, 失道寡助 *dedao duozhu, shidao guazhu*), jonka mukaan legitiimi päämäärä saa aina enemmän kannatusta kuin epäoikeudenmukainen päämäärä. Legendaariselta kiinalaiselta ajattelijalta lainattu katkelma virittää lukijan historialliseen ja dramaattiseen tunnelmaan, jonka valossa Kiinan moraalinen ylivoimaisuus näyttää juontavan juurensa jo vuosituhansia sitten eläneiden filosofien ajatuksiin. Kirjoitus kehystää saarikiistan taisteluna oikeuden ja pahuuden (*evil*) välillä: historiankin valossa moraalisesti oikeaoppinen Kiina seisoo oikeudenmukaisuuden puolella kun taas ”periaatteeton” Japani edustaa universaalia pahuutta.

Argumentointi käsitteillä kuten ”oikeudenmukaisuus” tai ”pahuus” on parhaimmillaan tehokasta, sillä se voi tehotta yleisöön yli kulttuuristen ja ideologisten rajojen. Abstraktit arvot toimivat retoriikassa hyvin ylätasolla kun ne on määritelty yleisesti ja epämääräisesti kuten tässäkin kirjoituksessa.⁴⁴ Oikeudenmukaisuuden käsite muuttuu kuitenkin paljon kiistanalaisemmaksi kun se tuodaan alemmas abstraktilta tasoltaan ja sitä aletaan soveltaa todellisuuteen kuten esimerkiksi ihmisoikeuksiin. Kiinan oikeusjärjestelmää tutkineen Randall Peerenboomin mukaan Kiina ei ole hyväksynyt länsimaiden käsitystä universaaleista ihmisoikeuksista sellaisenaan, vaan on pyrkinyt luomaan omaa versiotaan, joka on sopeutettu ei-demokraattisen valtion olosuhteisiin.⁴⁵ Pääkirjoituksen tarkemmin määrittelemätön ”oikeudenmukaisuus” nojaa siten oletukseen, jonka mukaan sekä länsimaat että Kiina voivat keskustella useistakin arvoista abstraktilla tasolla sulassa sovussa, vaikka tarkemmat määritelmät saattavat olla keskenään hyvinkin ristiriitaisia.

Pahuus (*evil*) on myös mielenkiintoinen käsite poliittisessa retoriikassa, joskin suomenkielen sana ei täysin tavoita kirjoituksen englanninkielisen käsitteen kaikkia ulottuvuuksia. Poliitiikkaa tutkineen kognitiivisen lingvistin, George Lakoffin mukaan pahuus käsitetään usein poliittisessa puheessa eräänlaiseksi luontaiseksi ja perimmäiseksi voimaksi maailmassa, joka on pyrittävä

43 People's Daily Online 18.9. 2012, Si, Zhuang – ”How should we protect Diaoyu islands?”

* Mengzi (372-289 eaa.) oli kiinalainen kungfutselaista koulukuntaa edustanut filosofi.

44 Perelman, Chaïm (1996) – *Retoriikan valtakunta*, s. 34-36

45 Peerenboom, Randall (2008) – *China Modernizes: Threat to The West or Model for the Rest?*, s. 82-90

patoamaan.⁴⁶ Si Zhuangin pääkirjoitus esittää Japanin nykyisen hallinnon edustavan tällaisia pahuuden voimia, jotka nostavat toisinaan päitään, ja jotka koko ihmiskunnan tulisi universaalisti tuomita. ”Pahaa” Japania vastaan kamppaileva Kiina pyritään kirjoituksessa pahuuden vastavoimana identifioimaan oikeudenmukaiseksi, mutta oleellisesti myös hyväksi toimijaksi.

People's Daily Onlinen kirjoitukset maalailevat kuvaa luotettavasta ja globaalista Kiinasta periaatteettoman Japanin vastakohtana. Rehellistä ja oikeudenmukaista kansainvälistä statusta pönkittäväällä argumentaatiolla on kuitenkin epäilemättä myös tarkempikin kohderyhmänsä kuin vain koko kansainvälinen yhteisö. Kiinan kasvu on herättänyt jännitystä ja pelkoa erityisesti sen aasialaisissa naapurimaissa, mutta myös muissa kehitysmaissa kautta maailman. Nouseva Kiina ei ole ollut lähinaapureilleen aina se lempeä jättiläinen, jollaiseksi se on pyrkinyt itsensä kuvaamaan. Erityisesti 1990-luvulla Kiinan aggressiiviset toimet Etelä-Kiinan merellä kiistelyjen Spratly- ja Paracel -saarten läheisyydessä herättivät ymmärrettävää huolta Kaakkois-Aasian maissa.⁴⁷ Puhtaan alueellisen laajentumisen uhan lisäksi Kiinan kasvu on synnyttänyt myös muunlaisia uhkakuvia. Esimerkiksi kiinalaisen maahanmuuton pelätään kasvavan hallitsemattomaksi ja jättävän alkuperäisväestön vähemmistöksi joillain alueilla. Aasian ulkopuolella, Afrikassa ja Etelä-Amerikassa suhtaudutaan puolestaan varauksella kiinalaiseen ”uuskolonialismiin”, jonka mukaan kiinalaisten pelätään vain ryöväävän alueen luonnonvarat talouskasvunsa ruokkimiseen.⁴⁸

Ongelma on hyvin tiedostettu ja Kiina on yrittänyt rauhoitella lähinaapureitaan rakentamalla kuvaa itsestään vastuullisena toimijana niin alueellisesti Aasiassa kuin myös globaalilla tasolla. Kiina toimi muun muassa aloitteentekijänä ja isäntänä niin sanotuissa kuuden osapuolen keskusteluissa, joissa etsittiin rauhanomaista ratkaisua Etelä- ja Pohjois-Korean väliseen konfliktiin. Se on myös pyrkinyt käyttäytymään rakentavammin ja multilateraalisemmin Etelä-Kiinan meren aluekiistoihin liittyvissä keskusteluissa.⁴⁹ Varsinaista aasialaista yhteisvastuuta Kiina osoitti Aasian talouskriisin yhteydessä vuonna 1997 jättämällä devalvoimatta valuuttansa,

46 Lakoff, George (2004) – *Don't Think of an Elephant! Know Your Values and Frame the Debate*, s. 57

47 Kurlantzick, Joshua (2007) – *Charm Offensive : How China's Soft Power Is Transforming the World*, s. 38

48 Dreyer, June Teufel (2006) – *Sino-Japanese Rivalry and Its Implications for Developing Nations* s. 546-553

49 Ibid.

mikä auttoi talouskriisin pahiten runnomia maita merkittävästi.⁵⁰ Japanin imago Aasiassa on kuitenkin huomattavasti parempi, vaikka sen sotaisa imperialistinen menneisyys on edelleen ongelmallinen kysymys. Niinpä Kiinan ulkokuorta kiillottavaan politiikkaan on kuulunut myös arvovaltakamppailu Japanin kanssa. Erittäin näkyvää on ollut Kiinan ja Japanin välinen kilpailu kehitysavun jakamisesta ja esimerkiksi vuoden 2004 tsunamin yhteydessä maat olivat lahjoituksissaan varsin avokätisiä.⁵¹

People's Daily Onlinen aluevaatimuksia kommunikoivaa legitimizeettiretoriiikkaa on olennaista tarkastella osana Kiinan yritystä laajentaa pehmeää valtaansa. Pehmeä valta (*soft power*) on Joseph Nyen kehittämä käsite, jolla tarkoitetaan pehmeää ja houkuttelevaa tapaa vaikuttaa vastakohtana kovalle vallalle, kuten sotilaallisen tai taloudellisen painostuksen kaltaisille pakkokeinoille. Pehmeää valtaa taitavasti käyttävä valtio näyttää legitiimiltä ja oikeudenmukaiselta ja saa parhaimmillaan muut valtiot haluamaan omia päämääriään.⁵² *PDO:n* strategiana on pyrkiä esittämään Kiinan lempeänä, legitiiminä ja luotettavana kansainvälisen yhteisön jäsenenä, joka ei pyri aiheuttamaan ongelmia kenellekään. Täydelliseksi vastakohtaksi lehti esittää puolestaan lakia rikkovan ja periaatteettoman Japanin, joka kuvataan kovan vallan äärimmäisenä ilmentymänä.

2.1.4. Legitimiteetin rajat

Legitimiteettiargumentit edustavat näkyvintä osaa *People's Daily Onlinen* saarikiistaa koskevasta retoriikasta. Niihin sisältyy paljon ja äänekkästä asiaa, mutta on muistettava, että retoriikkaan liittyy aina vahva tulkinnallisuuden elementti. Retorisen esityksen laatiminen on tietoista valikoimista ja siihen kuuluu tärkeänä osana asioiden erilainen painottaminen ja asiakokonaisuuksien erottaminen toisistaan.⁵³ Olennaista on siten pyrkiä näkemään myös se, mikä on jätetty kirjoitusten ulkopuolelle ja minkä halutaan jäävän pimentoon.

Niin kutsuttua uutta geopoliittista teoriaa edustavan Peter Slowen mukaan legitimizeetti on yksi merkittävimmistä motiiveista, jolla laajentumista perustellaan tämän päivän maailmassa. Hän

50 Kurlantzick, Joshua (2007) – *Charm Offensive : How China's Soft Power Is Transforming the World*, s. 35-36

51 Dreyer, June Teufel (2006) – *Sino-Japanese Rivalry and Its Implications for Developing Nations* s. 546-553

52 Nye, Joseph Jr. (2004) – *Soft Power and American Foreign Policy*, s. 256

53 Perelman, Chaïm (1996) – *Retoriikan valtakunta*, s. 50-51

ottaa esimerkikseen nimenomaan Kiinan laajentumispyrkimykset Etelä-Kiinan merellä, sekä niihin liittyvät historialliset, legitiimisyyttä korostavat perustelut.⁵⁴ Mikäli Kiinan Diaoyu -vaatimus menisi läpi, Kiina saisi merkittävän ennakkotapauksen myös muille aluevaatimuksilleen, ja mikä lopulta rajoittaisi sitä laajentamasta legitiimejä vaatimuksiaan esimerkiksi koko Okinawan alueeseen? Kiinan muinainen keisarillinen historia ja sitä kuvastavat ”kansallisen nöyryytyksen kartat” tarjoavat useita suuntia ja päämääriä ”legitiimille” alueelliselle laajenemiselle.*

People's Daily Onlinen kirjoitukset eivät nosta lainkaan pintaan saarten läheisyydestä löytyneitä öljy- ja kaasuresursseja, eivätkä painota Kiinan suunnitelmaa perustaa yksinomainen talousvyöhyke (EEZ - *Exclusive Economic Zone*) 200 meripeninkulman laajuiselle kaistaleelle saarten ympärillä. YK:ssa vuonna 1982 laaditun UNCLOS (*United Nations Convention Law of Sea*) -sopimuksen mukaan valtioilla on etuoikeus esimerkiksi resurssien keräämiseen ja tutkimukseen yksinomaisilla talousvyöhykkeillään.⁵⁵ Toisin sanoen Kiina ei halua ruokkia käsitystä jonka mukaan sen vaatimukset perustuisivat vain näihin materiaalisiin etuuksiin, vaan pyrkii esittämään aluekiistan ensisijaisesti kansainväliseen oikeuteen pohjaavana legitimizeettikiistana.

Kiinan legitimizeettiretoriikka jättää monia muitakin asioita mainitsematta ja virallisen narratiivinsa ulkopuolelle. Kirjoittelut eivät esimerkiksi juurikaan puutu siihen, että myös Kiinan tasavalta (Taiwan) vaatii saariryhmää itselleen. Se, että nationalistiset tunteet ovat purkautuneet voimakkaasti myös Hongkongissa ja Taiwanissa on kommunistisen puolueen näkökulmasta ongelmallista. Puolueen virallisessa patrioottisessa ideologiassa patriotismi yhdistetään puolueen vallan tunnustamiseen, mitä näkemystä Hongkongin ja Taiwanin protestoijat eivät luonnollisestikaan allekirjoita.⁵⁶ Lisäksi Taiwan on Kiinan kansantasavallan näkökulmasta yksi maan niskuroivista maakunnista. Kiina on yksi ja yhtenäinen valtio eikä federalistinen liittovaltio, eikä Kiinan maakunnilla voi olla itsenäistä ulkopoliittikkaa. Taiwania

54 Tuomi, Osmo (1996) – *Uusi geopolitiikka*, s. 128-131

* Toukokuun 11. 2013 *People's Daily Online* julkaisi nationalistisista mielipiteistään tunnetun kiinalaisen lehden *Global Timesin* artikkelin ”Ryukyu issue offers leverage to China”, joka kyseenalaisti Japanin oikeuden myös Okinawan alueen hallinnoimiseen. Kirjoitus ei vaatinut Okinawaa liitettäväksi Kiinaan, mutta esitti järjestettäväksi neuvotteluja saarten nykyisestä statuksesta, koska saarilla sijaitisi aiemmin itsenäinen Ryukyun kuningaskunta, joka maksoi ”tribuuttia” Kiinalle.

55 McCormack, Gavan (2012) – *Troubled Seas: Japan's Pacific and East China Sea Domains (and Claims)*

56 Hughes, Christopher R. (2006) – *Chinese Nationalism in the Global Era*, s. 122-130

ei siten haluta esittää itsenäisenä toimijana saarikiistassa, jos ei sen omapäisiä vaatimuksia kohtaan toisaalta suorastaan hyökätäkään.

Legitimiteettiretorikassa ei myöskään juuri mainita Kiinan muita aluevaatimuksia, joita sillä on useamman rajanaapurinsa kanssa. Senkaku/Diaoyu -saarten omistuksesta on siten pyritty pitämään tietoisesti erillään esimerkiksi Kiinan Etelä-Kiinan merellä esittämistä laajoista aluevaatimuksista. Tätä seikkaa korostettiin erityisesti Kiinan vahvistuvasta aluevesivalvonnasta kertovassa artikkelissa ”Japan should get used to China's Diaoyu patrols”, jonka mukaan on virheellistä tulkintaa yhdistää Etelä-Kiinan meren ja Itä-Kiinan meren aluevaatimukset keskenään.⁵⁷ Etelä-Kiinan meren riutoista ja muista aluevaatimuksista vaikeneminen on ymmärrettävää. Näin Kiina ei pyri näyttäytymään jokaiseen ilmansuuntaan aggressiivisesti aluevaatimuksia esittävänä imperialistina, jollaiseksi se on kuitenkin erityisesti aasialaisten naapurivaltioiden keskuudessa usein kuviteltu.

2.2. *People's Daily* Onlinen Japani

Toinen näkyvä elementti *People's Daily*n saarikiistaa koskevassa retoriikassa oli tietynlaisen Japani-kuvan rakentaminen. Näiden kirjoitusten lähtökohtana oli, että Japani on Aasian taloudellisen ja poliittisen järjestyksen todellinen uhkaaja, ja sitä on yksin pidettävä syypäänä myös saarikiistan eskaloitumiseen. Kirjoitukset pyrkivät siten ikään kuin avaamaan ja selittämään mikä Japania vaivaa, mutta toisaalta myös sitä mihin Japani tähtää ulkopoliitikassaan.

Neta Crawford on tutkinut tämäntyyllisiä argumentteja ja käyttää niistä nimitystä identiteettiargumentit. Identiteettiargumenteilla rakennetaan ja vahvistetaan kuvaa joko omasta viiteryhmästä (meistä), tai vieraasta ryhmästä (toisista) ja määritellään näiden ryhmien ominaisuuksia ja toimintatapoja. Ominaisuuksien argumentoidaan usein olevan luonnollisia ja syvälle juurtuneita ja yleensä oman ryhmäidentiteetin vahvistamiseen tarvitaan myös jokin vieras ryhmä, jonka erilaisuutta vasten omaa erityisyyttä voidaan peilata. Identiteettiargumentteihin liittyy vahva emotionaalinen lataus, sillä onnistuneesti tunteita

⁵⁷ People's Daily Online 10.10. 2012, Zhong, Sheng – ”Japan should get used to China's Diaoyu patrols”

herättävät argumentit antavat esittäjälleen huomiota ja arvovaltaa.⁵⁸ Japanin tapauksessa tunteisiin vetoaminen on kiinalaiselle varsin helppoa. Kiinan kollektiivisesti kokema ja vahvasti ylläpidetty traaginen historia tarjoaa ehtymättömän kaivon tämäntyyppisille identiteetti-argumenteille ja emotionaalisen vireen ylläpitämiselle.

People's Daily Onlinen rakentama Japani-kuva on entuudestaan tuttu. Se on ikään kuin peilikuva Kiinaan itseensä kohdistuvasta ”China threat” -retoriikasta, ja siihen on siirretty paljon niitä elementtejä, jotka ovat tyypillisesti liittyneet Kiinan omaan kuvaan ulkomailla. Aasian, ja vähemmässä määrin kansainvälisen yhteisön todellinen häirikkö ei siten näiden kirjoitusten valossa nouse Kiinasta vaan Japanista. Lehden kuvaaman Japanin tärkein ja vaikuttavin elementti on sen oikeistolaisuus, kuten tämä varsin tyypillinen ”oikeistopopulisteja” ruotiva kirjoitus argumentoi:

”Right-wing forces are malignant tumors of Japanese society. Europeans and Americans normally call social and political forces that advocate xenophobia and fascism 'far-right forces,' and Japanese call them 'right-wing forces' by tradition. Right-wing Japanese forces advocate nationalism and Japanese supremacy, and worship the Mikado.”⁵⁹

Kirjoitus rinnastaa Japanin äärioikeistolaiset ”Japanin yhteiskunnan pahantahtoisin kasvaimiin” (*malignant tumors*), jotka edistävät muukalaisvihaa ja fasismia, sekä palvovat keisaria. Tämänkaltainen valtion metaforinen rinnastaminen ihmisruumiiseen on hyvin vanha ja yhä edelleen tavanomainen ilmiö poliittisessa puheessa. Myös sairauden metaforat ovat yleisiä, ja valtioiden tai jopa kansainvälinen yhteisön ajatellaan usein voivan kärsiä sairauksista. Esimerkiksi George W. Bushin hallinto rinnasti hieman samaan tapaan Irakin kansainvälisen yhteisön kasvaimeksi, joka levittää omia etäpesäkkeitään kaikkialle maailmaan.⁶⁰

Kuten tämäkin kasvainta vertauskuvanaan käyttävä kirjoitus, useimmat pääkirjoitukset myöntävät, että Japanin äärioikeistolaiset eivät edusta koko Japanin kansaa, eikä edes Japanin hallitus ole välttämättä luonteeltaan oikeistolainen. Hallitus vain tietoisesti lepyttelee äärioikeistolaisia voimia, eikä saa niitä kuriin, jos edes todella haluaakaan. Äärioikeiston

58 Crawford, Neta C. (2002) – *Argument and Change in World Politics: Ethics, Decolonization and Humanitarian Intervention*, s. 24-26

59 People's Daily Online 3.10. 2012 ”’Right-wing populists' malignant tumor of Japanese society”

60 Luoma-aho, Mika (2003) – *Valtio geopolitiikan ruumiillistumana*, s. 57-71

lepytteleminen näkyy tämän pääkirjoituksen mukaan esimerkiksi siinä, miten japanilaiset nimeävät oikeistovoimansa. Länsimaissa ”muukalaiskammoa ja fasismia” kannattavien poliittisten voimien kategoriasta käytetään varsin vahvaa käsitettä ”äärioikeisto” (*far-right forces*). Japanilaiset puolestaan käyttävät samanlaisesta ideologiasta huomattavasti kevyempää ja neutraalimpaa termiä ”oikeistolaiset” (*right-wing forces*). Näin kevyen käsitteen käyttö kuvaa lehden tulkinnan mukaan japanilaisen yhteiskunnan huoletonta ja hyväksyvää suhdetta hyvin vaaralliseen ja vastenmieliseen ilmiöön.

Siitä, että Japani on enemmän tai vähemmän äärioikeistolaisen ajattelutavan kahleissa *People's Daily Online* johtaa myös Japanin tulevaisuuden toimintatavat ja suunnitelmat: Japanin oikeistolaisuus ja sen elpyvä militarismi ovat toisin sanoen uhka maailmanrauhalle. Kiinan uhkaa korostavissa maailmanpolitiikan teorioissa Kiina on nähty paikallista tai globaalia status quota horjuttavana imperialistisena valtiona, joka pyrkii nousemaan hegemoniksi. Esimerkiksi jo aiemmin mainitun John Mearsheimerin lisäksi varsin realistisista näkemyksistään tunnettu analyytikko Robert Haddick on esittänyt Kiinan haalivan Itä- ja Etelä-Kiinan merialueita itselleen pala palalta, kuin ”salamia leikaten” (*salami slicing strategy*).⁶¹ *People's Daily Onlinen* kirjoittelussa tämä asetelma on usein käännetty pääläelleen siten, että Japani on kehystetty alueen imperialistiksi Kiinan pyrkiessä puolustamaan vallitsevaa tilannetta. Tähän tapaan argumentoi esimerkiksi 17.9. julkaistu pääkirjoitus, jonka mukaan: ”The essence of the Japanese government's arbitrary 'nationalization' of the Diaoyu Islands is Japan's intention to nibble Chinese territory in a gradual way.”⁶² Kirjoitus näkee Diaoyu -saarten kansallistamisen olevan osa Japanin laajempaa suunnitelmaa ”näykkiä” Kiinan alueita pala palalta. Japani ei ole luopunut toisen maailmansodan aikaisista imperialistisista tendensseistään; se on vain siirtynyt käyttämään hienovaraisempia menetelmiä. Metafora on näykkimisineen siten käytännössä lähes täydellinen peilikuva Kiinaan itseensä kohdistuneista uhka-argumenteista.

Erityisen painokkaasti imperialistista Japani-kuvaa rakensi 6. lokakuuta julkaistu pääkirjoitus, joka kysyi otsikollaan retoriseen sävyyn ”Is Japan a peacemaker or a troublemaker?”:

”Diplomatically, the Japanese government and right-wingers jointly stage the farce of 'islands-buying' to challenge the international political landscape after the Second World War. In terms of security issues, it establishes the anti-China alliance with the

61 Haddick, Robert (2012) – *Salami Slicing in the South China Sea*

62 *People's Daily Online* 17.9. 2012 ”Do not attempt to seize half inch of Chinese territory”

United States by seeking island and marine interests from China. The international community should be vigilant to this situation and never indulge it.”⁶³

Argumentti rakentaa samantapaista maailmantulkintaa, jonka valossa Japani pyrkii saarien ostamisella horjuttamaan toisen maailmansodan jälkeen syntynyttä kansainvälistä poliittista ympäristöä. Kirjoitus käyttää Japanin ja USA:n välisestä liittoutumasta nimeä ”anti-China alliance”, ja tämä liittouman esitetään näyttelevän merkittävää roolia Japanin havitellessa ”saaria ja merellisiä intressejä” Kiinalta. Liittouman, joka perustettiin alun perin Neuvostoliiton ja kommunismin uhkaa vastaan nähdään nykymaailmassa toimivan puhtaasti Kiinan kahlitsemiseksi ja Japani hyödyntää sitä tänä päivänä voidakseen toteuttaa imperialistista politiikkaansa alueella. Lopuksi kirjoitus varoittaa legitimitetiargumenteista totuttuun tapaan kansainvälistä yhteisöä tilanteen vakavuudesta: Japanin pyrkimykset tulisi padota, ei suinkaan Kiinan.

Japanilaisen imperialismiin noususta varoiteltiin useamminkin Japani-kuvaa maalailevissa artikkeleissa. Esimerkiksi Luo Yuanin 13.9. julkaistun artikkelin ”China will never yield an inch on sovereignty issue” viesti oli varsin dramaattinen:

”The Diaoyu Islands issue is in essence not merely a matter of territory claim. [...] The territorial dispute concerns the feelings of Chinese and other Asian people who suffered Japanese invasion, because whether Japan accepts the result of unconditional surrender in the Second World War has to do with defending the fruits of victory of the war. Japanese militarism may resurge if the international community turns a blind eye to the expansion of the Japanese right-wing force and Japan’s 'nationalization' of Diaoyu Islands, which poses a hazard to the regional and global peace. The Chinese people, who made tremendous contributions to the Second World War, will not allow the blood of numerous martyrs was shed in vain.”⁶⁴

Luon artikkeli vetoaa jälleen tunteellisesti Aasian kansoihin, jotka kärsivät japanilaisen imperialismiin ikeestä. Diaoyu-saarten kansallistaminen esitetään tässä väylänä, joka voi johtaa japanilaisen oikeiston vahvistumiseen ja militarismiin elpymiseen. Jos japanilaisten vaatimuksille siis antaa pikkusormen, ne vievät pian koko käden mennessään. Kirjoitus nostaa näin kansallistamisen pelkän Kiinan suvereniteettikysymyksen yläpuolelle, alueellisen ja peräti globaalin turvallisuuden kontekstiin, sillä aggressiivinen Japani ”luo uhan alueelliselle ja

63 People's Daily Online 6.10. 2012 ”Is Japan a peacemaker or a troublemaker”

64 People's Daily Online 13.9. 2012, Luo, Yuan – ”China will never yield an inch on sovereignty issue”

globaalille rauhalle” (*poses a hazard to the regional and global peace*). Lehden voi katsoa Barry Buzanin ja Kööpenhaminan koulukunnan tunnetuksi tekemän turvallistamisen (*securitization*) käsitteen valossa tarkasteltuna pyrkivän aggressiivisella Japani-kuvallaan turvallistamaan Japanin uhkaa, ja tekemään Japanista siten kansainvälisen yhteisön silmissä relevanttimman ja radikaalimmat toimet oikeuttavan uhkatekijän.⁶⁵ Japani-kuvaan pyritään asettamaan kaikki ”nousevan Kiinan” omaan uhkakuvaan liitetyt ominaisuudet ja lisäksi sitä vahvistetaan ammentamalla runsaasti Japanin sotaisasta historiasta. Japani esitetään Aasian ja kenties koko maailman vallitsevaa tilannetta epävakauttavana toimijana, jonka uhka kasvaa, mikäli sen äärioikeistolaisten piirien politiikkaa katsellaan sormien läpi. Samalla lehti yrittää vakiinnuttaa raamia, jossa Kiina on perinteisen realismin termein toisen maailmansodan jälkeen syntyneen alueellisen *status quon* rauhanomainen kannattaja eikä sen kumoaja.

2.3. Vuorovesi on vaihtunut

Kolmas toistuva teema *People's Daily Onlinen* saarikiistaan liittyvässä argumentoinnissa perustuu voimatasapainon muutokseen Aasiassa. Vuorovesi on ikään kuin vaihtunut Aasian geopoliittisessa ympäristössä kun Kiina on noussut ja Japani on puolestaan taantunut pitkän taloudellisen lamansa seurauksena. Tyypillisesti Kiina on ”rauhanomaisen kehityksen” ideologiansa mukaisesti vältellyt luomasta kuvaa uhkaavasti nousevasta Kiinasta, mutta *People's Daily Onlinen* saarikiistaa koskevassa retoriikassa Kiinan arvovallan kasvu valjastettiin yllättävän usein tuomaan lisäpainoa argumenteille. Kiinan tunnetuimpiin kansainvälisten suhteiden tutkijoihin lukeutuvan Yan Xuetongin mukaan Kiinan alueellisesta tai globaalista vallasta esitetyt arviot ovatkin usein poliittisesti värittyneitä. Kiinan vallan kasvun korostamisella, mutta myös seikan vähättelemisellä yritetään siis vaikuttaa enemmänkin mielikuviin Kiinasta joko uhkana tai lempeänä pandana, sen sijaan että pyrittäisiin selittämään maailmaa objektiivisesti.⁶⁶

Yksinkertaisimmillaan *PDO*:n voimatasapainon muutosta korostava retoriikka argumentoi puhtaasti raa'alla sotilaallisella voimalla. Sotilaallista voimaa painottavat argumentit olivat kokonaisuuden kannalta ehdottomasti vähemmistössä, mutta ”rauhanomaisen kehityksen”

65 Buzan, Barry & Wæver, Ole & de Wilde, Jaap (1998) – *Security: A New Framework for Analysis*, 23-27

66 Yan, Xuetong (2006) – *The Rise of China and its Power Status*, s. 6-8

politiikkaa vasten peilattuina ne nousivat esiin varsin räikeinä. Esimerkiksi pian saarten kansallistamisen jälkeen ilmestynyt *PLA Daily*:ltä* lainattu artikkeli ”China will never yield an inch on sovereignty issue” rehvasteli Kansan vapautusarmeijan iskukyvyllä melko suorasanaisesti. Kirjoituksen mukaan Kiina ei ole enää heikko, eikä sen asevoimia tulisi aliarvioida. Kirjoitus kehottaa myös Japania olemaan luottamatta liikaa Yhdysvaltain tarjoamiin turvatakuisiin tässä uudessa poliittisen vallanjaon tilanteessa.⁶⁷ Sotilaallisella voimalla argumentointi liittyy Kansan vapautusarmeijan kasvaneeseen itsetuntoon, sillä Kiina hankki ensimmäisen lentotukialuksensa Liaoningin samoihin aikoihin syyskuussa 2012 (lentotukialuksesta katso s. 96). Toisaalta Kansan vapautusarmeija kuuluu kiinalaisessa poliittisen vallanjaon eliittiin kommunistisen puolueen ja hallituksen rinnalle. Se pitää käsissään merkittävää valtaa ja haluaa epäilemättä toisinaan myös muistuttaa omasta olemassaolostaan.

Sotilaallisella mahdollisella argumentointi on kuitenkin lehden linjassa marginaalista ja suurin osa kirjoittelusta oli luonteeltaan huomattavasti hienostuneempaa. Usein lehden argumenteissa toistuivat länsimaisen maailmanpolitiikan tutkimuksen käyttämät käsitteet ja teoriat. Lokakuun 16. päivänä julkaistu Geng Xinin artikkeli ”Face up to temporary tension between China, Japan” on erinomainen esimerkki tämäntyylisestä retoriikasta. Se kommentoi Kiinan nousun ja saarikiistan välistä suhdetta maailmanpolitiikan realistista tulkintaa ja käsitteistöä melkein päällikkösellä tavalla soveltaen. Kirjoituksen sävy on *People's Daily Online*n yleiseen linjaan nähden poikkeuksellisen imperialistinen ja paikoittain suorastaan hegemonistinen, mutta sellaisena se on myös äärimmäisen mielenkiintoinen. Kirjoituksen sanoma on, että Kiinan ja Japanin välinen, 2000-luvun alkuvuosista lähtien kiristynyt jännite ei ole syntynyt vahingossa ja tulee vaikuttamaan alueen politiikkaan kenties pidemmänkin aikaa:

”The recent tension between China and Japan is not by accident, but represents the historic changes of mutual relations in the past 100 years. It is not only a crucial turning point that China has a dominant power in China-Japan relations when both countries are committed to becoming great powers, but also the new situation East Asia faces in 60 years after World War II. The conflicts between China and Japan are actually collisions at the turning point, which can be considered as the temporary tension that occurs in the formation of new China-Japan relations and East Asia order.”⁶⁸

* Kansan vapautusarmeijan (PLA – People's Liberation Army) sanomalehti

67 People's Daily Online 13.9. 2012, Luo, Yuan – ”China will never yield an inch on sovereignty issue”

68 People's Daily Online 16.10. 2012, Geng, Xin – ”Face up to temporary tension between China, Japan”

Kirjoituksen argumentin mukaan historia on saapunut käännöskohtaansa, jossa Kiina on vihdoinkin alkamassa dominoida Kiinan ja Japanin välisiä suhteita. Samaan aikaan on syntymässä myös uusi Itä-Aasian järjestys. Sekä Kiina, että Japani pyrkivät molemmat suurvallan (*great power*) asemaan ja saarikiistan kaltaiset törmäykset ovat väistämättömiä tällaisessa historiallisessa käännöskohdassa. Suurvalta on *PDO*:n käyttämänä käsitteenä hyvin voimakas, sillä käsitteellä on tyypillisesti viitattu valtioon, joka kykenee harjoittamaan valtaansa globaalilla tasolla. Katkelman sävy on kuitenkin luonteeltaan rauhoittava: jännityksestä ei kannata suuremmin huolestua, sillä se menee ennemmin tai myöhemmin ohi; kun Kiina on noussut Itä-Aasian ainoaksi suurvallaksi ja uudenlainen Itä-Aasian järjestys on saatu pystytettyä.

Hans Morgenthau'n realismin teoriassa imperialismi jaetaan kolmeen kategoriaan: globaali imperialismi, mantereellinen imperialismi, sekä alueellinen ylivoima (*local preponderance*). Gengin kirjoitus vihjailee Kiinan tavoittelevan alueellista ylivoimaa Aasiassa. Morgenthau'n mukaan aina ei voida kuitenkaan olla varmoja harjoittaako valtio imperialistista vai status quo -politiikkaa. Morgenthau'n oma esimerkki on se, miten Hitlerin aluevaatimukset toisen maailmansodan aattona tulkittiin legitiimiksi status quo -politiikaksi, mutta ne paljastuivat myöhemmin hyvinkin imperialistisiksi. Imperialismin tunnistaminen on siten elintärkeää valtioiden johtajille, jotta siihen voidaan vastata asianomaisella tavalla.⁶⁹ Gengin pääkirjoitus ei kuitenkaan pyri millään tavoin edes peittelemään sitä, että Kiina on kumoamassa Itä-Aasiassa 100 vuotta vallinneen status quon, joka mullistaa myös Kiina-Japani suhteiden dynamiikan. Toisaalta Geng ei myöskään yritä luoda kuvaa Kiinasta aktiivisena imperialistisena toimijaa. Kyse on enemmänkin deterministisestä ja vääjäämättömästä kehityksestä, jossa Kiina nousee ikään kuin luonnollisesti takaisin johtavaan asemaansa. Tämänkaltaisen, ”Kiinan väistämättömän nousun retoriikka” toistui *PDO*:n kirjoituksissa jatkuvasti läpi syksyn 2012, joskin vain harvoin se sain näin peittelemättömän ja suorasanaisen muodon.

Esiteltyään lähitulevaisuuden laajan kuvan Geng siirtyy erittelemään tarkemmin perusteluja sille, miksi Kiina on kumoamassa paikallisen status quon:

”In the past 30 years of reform and opening up, China has overtaken Japan in economic aggregate, achieved dominance in the interdependent relation, taken lead in comprehensive national strength and international status, and been on the road to

69 Morgenthau, Hans J. (1973) – *Politics Among Nations – The Struggle for Power and Peace*, s. 73-76

assume complete dominance in the China-Japan relations.”⁷⁰

Seuraavaksi Geng vyöryttää päälle pitkän listan esimerkkejä, jotka kuvaavat Kiinan ylivallan kehittymistä. Maailmanpolitiikan tutkijoiden kannalta näistä käsitteistä epäilemättä mielenkiintoisin on ”kokonaisvaltainen kansallinen voima” (*comprehensive national strength*, kiinaksi 综合国力, *zonghe guoli*), jonka mittareilla Geng kertoo Kiinan jo ohittaneen Japanin. Kokonaisvaltainen kansallinen voima on kiinalaisessa kansainvälisten suhteiden tutkimuksessa syntynyt käsite, jolla pyritään vertailemaan valtioiden välistä kyvykkyyttä laskemalla eräänlainen kokonaisindeksi esimerkiksi valtion taloudellisesta, sotilaallisesta ja tieteellisestä suorituskyvystä. Tällaisena käsite vastaa läheisesti myös länsimaisten tutkijoiden käyttämiä teoreettisia välineitä, kuten David Singerin laatimaa mittaria *Composite Index of National Capacity*. Tsinghua-yliopiston tutkijoiden, Men Honghuan ja Hu Angangin mukaan käsitettä soveltamalla voidaan osoittaa Kiinan nousseen maailman toiseksi voimakkaimmaksi suurvallaksi jo 1990-luvun lopulla, ja että Kiinan vallan kasvu näyttäisi myös jatkuvan pitkälle 2000-luvulle.⁷¹

Vaikka Kiinan johto ja sen viestiä välittävät tiedotusvälineet pyrkivät yleensä välttämään rakentamasta kuvaa imperialistisesta Kiinasta käyttää Geng kansallisen voiman käsitettä tärkeänä elementtinä argumentissaan valtatasapainon muutoksesta: Kiinan valta-asema suhteessa Japaniin on tullut tieteen keinoin todistetuksi. Epämääräisempi ja tulkinnanvaraisempi väite on sen sijaan se, että Kiina on siirtynyt johtavaan asemaan myös ”kansainvälisessä statuksessa”, ollen näin matkalla kohti Kiina-Japani -suhteiden ”täydellisetä dominanssia” (*complete dominance*). Väitteiden sisältämä viesti on kuitenkin selkeä: Kiina hallitsee pian käytännössä maiden välisiä suhteita, eivätkä Japanin kansallistamistoimet ole loppujen lopuksi muuta kuin epätoivoista pyristelyä historiallisia voimia vastaan. Tässä kirjoituksessa ei suinkaan puhu enää nöyrä ja vaatimaton kehitysmää; siinä kuuluu jo arvovaltansa kasvusta hyvin tietoisien suurvallan itsevarma ääni.

Geng argumentoi, että esitellyn kehityskulun takana ei kuitenkaan ole ainoastaan Kiinan tasainen nousu. Tilanteen muutokseen on vaikuttanut olennaisesti se, että Japani on ensinnäkin

70 People's Daily Online 16.10. 2012, Geng, Xin – ”Face up to temporary tension between China, Japan”

71 Hu, Angang & Men, Honghua (2002) – *The Rising of Modern China: Comprehensive National Power and Grand Strategy*, 3-34

taantunut taloudellisesti pitkän lamansa seurauksena, mutta myös se, että Japani vaikuttaa taantuvan jopa poliittisestikin:

”Second, China progresses and Japan regresses politically. With the growing openness in politics and public participation, policies concerning diplomacy and China-Japan relations are increasingly restricted by public opinions. Meanwhile, the Japanese society is becoming more negative and conservative. Although the conservative tendency is reflected to extremes by a few people, the ethos it represents wins recognition and acquiescence in all circles of Japan and the Japanese media have shifted to rightism. Therefore, the request of 'negative and conservative power' deeply rooted in Japan conflicts with China's practice of 'positive and open power', which goes beyond the official, political and diplomatic scopes and severely damages people-to-people relations.”⁷²

Tässäkin sitaatissa nousee esiin jo ylempänä käsitelty Japanin oikeistolaisuus. Gengin mukaan Japanin poliittinen ilmapiiri ja koko yhteiskunta on vajomassa yhä syvemmälle ja syvemmälle oikeistolaisuuden syövereihin muuttuen negatiivisemmaksi ja konservatiivisemmaksi. Näin myös japanilainen tapa käyttää valtaa on olennaisesti ”negatiivista ja konservatiivista vallankäyttöä” (*negative and conservative power*). Historiallisia voimia vastaan taistelevan Japanin yritykset viedä Kiinalta alueita ovat loppujen lopuksi kuitenkin merkityksettömiä. Toisin kuin useimmat Japanin uhasta varoittavat kirjoittajat, Gengin mukaan Kiinalla ei laajassa kuvassa ole mitään hätää, sillä Japani ja sen aluevaatimukset romahtavat ennemmin tai myöhemmin omaan mahdottomuuteensa. Pimeyteen vajoavan Japanin vastapainoksi esitetään poliittisesti kehittyvä Kiina, joka puolestaan harjoittaa ”positiivista ja avointa vallankäyttöä” (*positive and open power*). Kiinan nousuun ja rauhanomaiseen kehitykseen liittyy siten yleisesti hyväksytyn talouskehityksen ohella myös poliittinen edistyminen, jota kirjoitus ei kuitenkaan määrittele sen tarkemmin.

Aina saarikiistaa kommentoivat artikkelit eivät argumentoineet valtatasapainon järkkymisestä ainoastaan alueellisesti, vaan vihjailivat selkeästi myös Kiinan globaalin arvovallan kasvusta, ja sen vaikutuksesta tilanteen kehittymiselle. Lokakuun 10. päivä ilmestyneen, *PDO*:ssa julkaistun pääkirjoituksen kiinankielinen versio kuvasi tätä kehitystä mahtailevaan ja itsetietoiseen sävyyn. Kirjoituksessa kerrottiin Kiinan vahvistaneen partiointiaan kiistanalaisten saarten läheisyydessä, ja koska historia on selvästi etenemässä kohti Kiinan dominanssia alueella Japanin olisi syytä

72 Ibid.

alkaa totutella Kiinan kasvavaan läsnäoloon. Artikkelin päättyi seuraavanlaiseen, voimakassävyyiseen loppukaneettiin:

不管某些人是否愿意接受，中国的确在壮大，中国已经成长为一个堂堂正正的大国。中国是世界经济增长的拉动者，是“建设持久和平、共同繁荣的和谐世界”理念贡献者和践行者，也是国家领土主权、合法权益的坚守者。中国需要坚守，也有足够的勇气和实力坚守。

”Vaikka tietyt tahot eivät tätä hyväksyisikään, Kiina vahvistuu, ja siitä on jo tullut todellinen ja kunnioitusta herättävä suurvalta. Kiina on ensinnäkin maailmantalouden kasvun veturi. Lisäksi Kiina on laatinut käsitteen ”harmonisesta maailmasta, jossa vallitsee ikuinen rauha ja yhteistyö” pyrkien myös toteuttamaan ajatuksensa. Kiina on alueellisen suvereniteettinsa ja legitiimien oikeuksiensa vankkumaton puolustaja, ja sillä on riittävästi rohkeutta ja voimaa näkemystensä ajamiseen”⁷³

Argumentin mukaan Kiinasta on jo tullut ”todellinen ja kunnioitusta herättävä suurvalta” (堂堂正正的大国, *tangtangzhengzhengde daguo*) maailmassa, mikä on ajatuksena varsin painava. Käsitteellä tarkoitetaan yleensä arvovaltaista, näyttävää ja suurta, mutta myös kurinalaista ja oikeudenmukaista toimijaa, mikä on jo kovin kaukana Kiinan tyypillisesti vaalimasta nöyrän ja oppivaisen, joskin suuren kehitysmaan imagosta. Kirjoituksen ”tietyillä tahoilla” (某些人, *mouxie ren*) viitataan epäilemättä länsimaihin ja länsimaista status quota ylläpitäviin valtioihin – erityisesti tietenkin juuri Japaniin – ja viesti heille on hyvin selkeä: muutos valtatasapainossa ei ole ainoastaan alueellinen ilmiö, sillä Kiinan nousu on muovaamassa koko kansainvälistä järjestystä kohti uudenlaisen vallanjaon tilaa. Kirjoitus esittää Kiinan siten voimakkaana, mutta myös itsevarmana globaalina toimijana, joka on aktiivisesti työntämässä maailmaa kohti Kiinan johdon visioimaa ”harmonisen maailman” (和谐世界, *hexie shijie*) tilaa (Harmonisesta maailmasta, ks. s.). Samalla se myös esittää saarikiistan loppujen lopuksi suuressa kuvassa vähäpätöisenä selkkauksena, joka ratkeaa ennemmin tai myöhemmin itsestään kun Kiina kykenee alistamaan Japanin tahtoonsa.

Edellä esitetyt katkelmat paljastavat, kuinka *People's Daily Online* saattaa tilaisuuden tullen turvautua yllättävän uhmakkaaseen ja hegemonistiseenkin retoriikkaan. Vaikka Kiinan vallan kasvua ei lehdessä yleensä nosteta teemaksi tai argumenttia painottavaksi tekijäksi on Kiinan johdossa selvästi tahoja, jotka näkevät tämän kehityskulun painottamisen käytännöllisyyden

73 Renmin Ribao, 8.10. 2012, Zhong, Sheng – ”中国需要这样的坚守”

politiikassa. Erityisesti ulkopoliittisen tilanteen kärjistyessä nämä näkökulmat saavat enemmän tilaa. Kiinaan viitataan vuorovesiretoriikassa usein käsitteillä kuten suurvalta (*great power*) tai merkittävä valta (*major power*), jotka sopivat heikosti Kiinan toisissa yhteyksissä vaalimaan imagoon vaatimattomasta, joskin suuresta kehitysmaasta.

2.4. Rauhanomainen ja luotettava alueellinen toimija?

Tässä vaiheessa on syytä palata hetkeksi alkuperäisen tutkimuskysymyksen pariin. Miten Kiina siis asemoi itseään suhteessa Aasiaan ja millaisena alueellisena toimijana se haluaa näyttäytyä saarikiistan kaltaisen kriisin kirstäessä merkittävästi ilmapiiriä? Kokonaisuutta tarkastellen *People's Daily Onlinen* saarikiistaa käsittelevä retoriikka ei ole erityisen aggressiivista ja Kiina pyrkii paremminkin profiloitumaan oikeudenmukaiseksi ja alueellista vakautta edistäväksi toimijaksi. Japanin kuvaa rakentavilla kirjoituksillaan se yrittää siirtää alueellisen uhkatekijän viitan Japanin harteille. Valtaosan lehden saarikiistaa käsittelevästä kirjoittelusta voi siten tulkita kulkevan pitkälti käsi kädessä rauhanomaisen kehityksen ulkopoliitiikan kanssa.

Oma numeronsa ovat valtatasapainon muuttumista ”aseenaan” käyttävät kirjoitukset. Vaikka ne ovatkin kokonaisuuden kannalta vähemmistössä, on niiden viesti yllättävän suorasanainen. Näiden vuorovesiargumenttien syvimmän viestin voi tulkita vaikka niin, että on loppujen lopuksi sama ovatko Kiinan vaatimukset legitiimejä. Kiina on nousemassa dominoivaksi osapuoleksi Kiinan ja Japanin välisissä suhteissa, joten se tulee saamaan haluamansa joka tapauksessa. Lievempiä versioita vuorovesiargumenttien tyylisestä retoriikasta on löydettävissä myös muusta *PDO:n* Kiinan ulkopoliitikkaa kuvaavista artikkeleista.

3. KIINA JA YHDYSVALLAT

Toinen erittäin näkyvä teema *People's Daily Onlinen* ulkopoliittisessa uutisoinnissa keskittyi Yhdysvaltojen ympärille. Tämä ei ole lainkaan yllättävää, sillä Kiinan ja Yhdysvaltain väliset suhteet ja niiden tulevaisuus ovat epäilemättä yksi 2000-luvun tärkeimmistä maailmanpoliittisista ilmiöistä. Jo pelkästään taloudellisesta näkökulmasta maiden välinen vuorovaikutus vaikuttaa hyvin laajasti koko globalisoituneeseen maailmaan: Kiinan talouskasvu on koko maailmantalouden kasvun moottori, mutta sitä puolestaan ylläpitää olennaisesti Yhdysvaltain kysyntä. Heilahdukset pelkästään tässä kaksisuuntaisessa taloudellisessa dynamiikassa tuntuvat välittömästi maailman jokaisessa kolkassa.

Kiinan ja Yhdysvaltain suhteet ovat heilahdelleet koko Kiinan kansantasavallan olemassaolon ajan äärimmäisen vihanpidon ja pragmaattisen lähentymisen välillä. Kommunismineen Kiina oli kylmän sodan alkuajoista lähtien Yhdysvaltain tärkeimpiä vastustajia aina 1970-luvulle saakka, jolloin maat yllättäen löysivät yhteisen vihollisen Neuvostoliitosta. Maiden lähentyminen ja Neuvostoliiton vastainen yhteistyö jatkui 1980-luvun lopulle saakka, kunnes sosialismin romahtaminen ja Neuvostoliiton katoaminen maailman kartalta vei pohjan yhteistyöltä. Kylmän sodan jälkeisellä aikakaudella liittolaissuhde alkoi korvautua molemminpuolisella epäluuloisuudella. Kiinan uhitteleva käytös ja Yhdysvaltojen peräänantamaton asenne johtivat jännitteisiin, jotka kulminoituivat lopulta vuoden 1996 Taiwanin salmen kriisissä, jonka yhteydessä Yhdysvallat lähetti voimannäytöksenä kaksi lentotukialusta Taiwanin edustalle rauhoittamaan tilannetta. Ajan henkeä kuvaavat hyvin 1990-luvulla länsimaissa yleistyneet ”China threat” -teoriat, joiden mukaan Kiinan kasvava vaikutusvalta tulee merkittävästi uhkaamaan länsimaiden etua, ja pahimmassa tapauksessa jopa maailmanrauhaa. Syyskuun 11. terrori-iskujen jälkeen maat ovat kuitenkin taas löytäneet toisensa ja suhteet ovat pysyneet varsin vakaina näihin päiviin saakka.⁷⁴

Kiinan ja Yhdysvaltain välisten suhteiden analysointia hallitsee käsitys globaalien valtasuhteiden hitaasta, mutta vääjäämättömästä muutoksesta: Kiina nousee kun taas Yhdysvallat taantuu, ainakin suhteellisesti. Poliitiikan tutkimuksen piirissä tätä asetelmaa on usein tarkasteltu niin sanottujen valtasiirtymäteorioiden (*power transition theory*) valossa.

74 Sutter, Robert G. (2012) – *Chinese Foreign Relations : Power and Policy Since Cold War*, s. 131-151

Valtasiirtymäteorioiden mukaan morgenthaulainen vallan tasapaino ei ole pidemmän päälle vakaa tila, vaan globaalille areenalle nousee aina ennemmin tai myöhemmin dominoiva valta, eli hegemoni. Hegemoni ei kuitenkaan yleensä ehdi nauttia ylivoimaisesta asemastaan kauaa, sillä pian yksi tai useampi haastajavaltio (*contending state*) nousee kamppailemaan hegemonisesta asemasta. Tämä puolestaan johtaa lisääntyviin konflikteihin ja lopulta usein jopa ”hegemoniseen sotaan”.⁷⁵ Valtasiirtymäteoria on kovin Eurooppa-keskeinen ja se ammentaa myös empiirisen aineistonsa pääasiassa Euroopan historiasta. Esimerkiksi teorian eniten käsittelemä historiallinen valtasiirtymä on Saksan nousu Ison-Britannian rinnalle 1900-luvun alkupuoliskolla, mistä teorian mukaan seurasi ensimmäinen maailmansota. Merkittävän panoksen teorian kehittämiseksi on antanut historioitsija Paul Kennedy, jonka järkälemäinen teos *The Rise and Fall of Great Powers* kartoittaa suurvaltojen valtasiirtymiä 1500-luvulta aina 2000-luvulle saakka. Kennedyn argumentin mukaan valtasiirtymä alkaa, kun hegemonin taloudellinen pohja ei enää riitä kannattelemaan sen imperiaalisia velvoitteita – tilanne, jota Kennedy kutsuu imperiaaliseksi ylilaaantumiseksi (*imperial overstretch*).⁷⁶

Valtasiirtymäteorioita Kiinaa soveltavien tutkijoiden mukaan Kiina on nyt nousemassa hegemonian haastajaksi Yhdysvaltojen heikentyessä, mikä tulee johtamaan lisääntyviin yhteenottoihin ja pahimmassa tapauksessa jopa sotaan. Teorian näkyvimpiä julistajia on ollut esimerkiksi offensiivisen realismin teoreetikko John Mearsheimer, jonka mukaan on käytännössä itsestään selvää, ettei Kiinan nousu voi jatkua rauhanomaisesti. Anarkistisessa kansainvälisessä järjestelmässä vallitsee aina epävarmuus toisten valtioiden suunnitelmista, ja niinpä valtiot voivat turvata oman selustansa ainoastaan kasvattamalla (erityisesti sotilaallista) valtaansa. Tällaisessa vihamielisessä maailmassa Kiina voi tuntea olonsa turvalliseksi vasta kun se on työntänyt Yhdysvallat ulos Aasiasta nousten alueelliseksi hegemoniksi. Tämä taas johtaa väistämättä konfliktiin Yhdysvaltojen kanssa, minkä vuoksi Kiinan ”rauhanomaisen kehityksen” strategia on Mearsheimerille pelkkää retorista sanahelinää.⁷⁷

Valtasiirtymän näkökulmaan on suhtauduttu myös kriittisesti, ja monet kysyvät onko mitään valtasiirtymää oikeasti tapahtumassa. Yhdysvaltain taantumista ja uuden hegemonin nousua on

75 Levy, Jack S. (2008) – *Power Transition Theory and the Rise of China*, s. 11-17

76 Kennedy, Paul (1989) – *The Rise and Fall of Great Powers*, s. xv-xxv

77 Mearsheimer, John J. (2010) – ”The Gathering Storm: China's Challenge to US Power in Asia”, *The Chinese Journal of International Politics*, Vol. 3, 2010, s. 385-391

odoteltu ja kauhisteltu läpi 1900-luvun jälkimmäisen puoliskon. 1970-luvulla Neuvostoliiton uskottiin nousevan hetkenä minä hyvänsä Yhdysvaltain rinnalle, kun taas 1980-luvulla Japanin nousuun suhtauduttiin vastaavanlaisella hysteriällä.⁷⁸ Valtasiirtymäteorioiden kriitikot korostavatkin usein, että Yhdysvaltain vallan *suhteellista* laskua ei pidä sekoittaa sen *absoluuttiseen* valtaan. Yhdysvaltain globaalien vallan suhteellinen lasku on tosiasia, mutta se selittyy yksinkertaisesti sillä, että toisen maailmansodan pahiten vaurioittamat maat ovat alkaneet kuroa välimatkaa kiinni. Erot absoluuttisessa vallassa ovat kuitenkin edelleen merkittävät. Vallan käsite itsessään on harvoin problematisoitu valtasiirtymäteorioissa, ja Yhdysvaltojen ja Kiinan välisen vallan mittaaminen on monimutkainen ja tulkinnanvarainen prosessi. Jos maita kuitenkin vertaillaan ”kovan vallan”, eli taloudellisen ja sotilaallisen vallan mittareilla, on Yhdysvallat yhä selkeästi täysin omassa sarjassaan.

Kiinan on ennustettu saavuttavan Yhdysvaltain bruttokansantuotteen lähivuosisikymmeninä, mikä tekisi siitä käytännössä maailman suurimman talouden. Tämä selittyy kuitenkin yksinkertaisesti Kiinan suurella koolla. Varsinaista taloudellista tehokkuutta ja kyvykkyyttä mittaavassa per capita -bruttokansantuotteessa mitattuna ero maiden välillä on valtava (Yhdysvallat 50.700 \$ vs. Kiina 9.300 \$*), eikä Kiinan uskota saavuttavan Yhdysvaltoja kuin korkeintaan 2000-luvun lopulla, jos edes silloinkaan.⁷⁹ Globaalia valtaa vertailevissa teorioissa korostetaan usein myös valtioiden armeijoiden iskukykyä, ja myös näitä vertaillessa Yhdysvallat on selkeästi ylivoimainen: sen puolustusmenot ovat suuremmat kuin koko muun maailman yhteensä, ja yli neljä kertaa suuremmat kuin Kiinan puolustusmenot.⁸⁰ Pelkästään siis näiden yksinkertaistavien kovan vallan kriteerien valossa vaikuttaisi siltä, että Yhdysvallat säilyttää hegemonisen asemansa pitkälle 2000-luvulle, eikä mitään todellista valtasiirtymää ole edes näköpiirissä.

Vaikka Kiina ja Yhdysvallat lähestyvät globaalien vallan mittareilla hitaasti toisiaan, on myös aiheellista kysyä kuuluuko Kiinan niin kutsuttuihin haastaviin valtioihin, eli onko sillä ylipäätään kiinnostusta Yhdysvaltain johtaman status quon kumoamiseen. Vaikka Kiina pyrkii antamaan itsestään kuvan avoimena ja rauhanomaisena suurvaltana, on Kiinan poliittisen johdon

78 Layne, Christopher (2012) – *This Time It's Real: The End of Unipolarity and Pax Americana*, s. 206-207

* <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2004rank.html> (Luvut ovat ostovoima-pariteetilla korjattuja), viitattu 8.5. 2014

79 Chan, Steve (2008) – *China, The U.S. And The Power Transition Theory – A Critique*, s. 11-25

80 Perlo-Freeman, Sam et al. (2013) – *Trends in world military expenditure, 2012 SIPRI Factsheet*, s. 2

maailmankuva edelleen varovaisen raadollinen. Kiinan pitkä ”nöyryytyksen historia” on opettanut, että maailma on vaarallinen ja vihamielinen paikka, jossa Kiinan on kerättävä voimansa pärjätäkseen. Suhtautuminen Yhdysvaltoihin on siten vaihdellut ääri-laidasta toiseen, ja esimerkiksi 1990-luvulla Kiina vastusti ”Yhdysvaltain hegemonismia” varsin kovaäänisestikin. Tänä päivänä suhtautuminen on muuttunut maltillisemmaksi, mutta on edelleen varovaista ja epäluuloista.⁸¹ Synkstä maailmankuvastaan huolimatta Kiina on kuitenkin sitoutunut Yhdysvaltain johtamaan kansainväliseen järjestelmään yhä tiiviimmin ja tiiviimmin; joidenkin kriteerien valossa jopa itseään hegemonia tiiviimmin! Vuodesta 1976 lähtien Kiina on esimerkiksi käyttänyt veto-oikeuttaan YK:n turvallisuusneuvostossa ainoastaan kaksi kertaa (vrt. Yhdysvallat, 68). YK:n pääsihteerin ehdottamista 38:sta kansainvälisestä sopimuksesta Kiina on ratifioinut 32, kun taas Yhdysvallat ainoastaan 24. Lisäksi Kiina on ratifioinut jopa enemmän ihmisoikeuksia koskevia kansainvälisiä sopimuksia kuin Yhdysvallat, mikä on erikoista, sillä Yhdysvallat käyttää toistuvasti ihmisoikeuksien käsitettä Kiinan vastaisessa retoriikassaan.⁸²

Oltiin valtasiirtymäteorioista mitä mieltä tahansa, Kiinan ja Yhdysvaltain suhteita analysoidaan nykyään enemmän tai vähemmän niiden esittämien ajatusten valossa. Myös *People's Daily Onlinen* kirjoitteluissa valtasiirtymäteorioiden näkemykset Yhdysvaltain taantumisesta nousevan Kiinan rinnalla kulkevat selkeänä pääteemana, ja tässä luvussa keskitytään tarkastelemaan miten *PDO* argumentoi Kiinan suhdetta Yhdysvaltoihin ja sen hegemoniseen järjestelmään syksyllä 2012. *PDO*:n Syksyn 2012 kirjoitteluista on löydettävissä kolme teemaa, joiden ympärille luku on rakentunut. Tarkastelen aluksi lehden kuvauksia Yhdysvalloista ja sen hegemonisesta järjestelmästä yleisellä tasolla. Nämä artikkelit keskittyivät kritisoimaan Yhdysvaltojen roolia kansainvälisessä järjestelmässä ja esittivät joskus myös varovaisia reformiehdotuksia. Toinen toistuva teema lehden artikkeleissa oli Kiinan ja Yhdysvaltain väliset suhteet ja niiden tulevaisuus. Suhteita analysoitiin lehdessä syksyllä 2012 luonnollisesti Yhdysvaltain presidentinvaalien näkökulmasta, mutta myös yleisemmin, esimerkiksi kiinalaisten kehittämän ”uudentyppisten suurvaltasuhteiden” käsitteen valossa. Kolmanneksi *People's Daily Online* oli erittäin kärkeä kommentoimaan Yhdysvaltojen roolia Aasiassa erityisesti sen viimeaikaisen ”paluu Aasiaan” -strategian valossa.

81 Sutter, Robert G. (2012) – *Chinese Foreign Relations : Power and Policy Since Cold War* s. 49-59

82 Chan, Steve (2008) – *China, The U.S. And The Power Transition Theory – A Critique*, s. 34-37

3.1. Yhdysvaltojen globaalin järjestelmän kritiikki

Yhdysvaltain hegemoninen asema maailmanpoliittisella näyttämöllä on vahva. Zbigniew Brzezinskin mukaan ensinnäkin Yhdysvaltain sotilaallinen ylivalta on kiistämätön: sen merivoimat ovat läsnä maailman jokaisella merellä, ja se johtaa maailman merkittävimpiä sotilaallisia liittoumia NATO:n ja bilateraalisten sopimusten (kuten esimerkiksi Yhdysvaltojen ja Japanin välisen turvallisuussopimuksen) kautta. Maailmantalouden järjestelmä toimii niin ikään Yhdysvaltain ehdoilla laaditun ”Washingtonin konsensuksen” mukaan. Kansainväliset talousinstituutiot kuten Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF), Maailmanpankki ja Maailman kauppajärjestö (WTO) ovat pitkälti Yhdysvaltain hallinnassa ajaen Yhdysvaltain taloudellista agendaa ja pyrkien levittämään ”uusliberalistiseksi” kutsuttua talousjärjestelmää kaikkialle maailmaan.⁸³ Yhdysvaltain johtamaa hegemoniaa on joskus luonnehdittu myös ”liberaaliksi hegemoniaksi”. Ajatuksen mukaan Yhdysvallat on järjestelmässä selkeästi muiden yläpuolella, mutta sen johtava asema on jokseenkin neuvotteleva ja demokraattinen, ja se on esimerkiksi läpi koko NATO:n olemassaolon keskustellut ja konsultoinut ratkaisuihin liittolaistensa kanssa.⁸⁴ Hegemonia perustuu pitkälti multilateraalsiin instituutioihin, mikä saa sen vaikuttamaan ennakoitavalta ja legitiimiltä. Se on siten ikään kuin suunniteltu kytkemään ”revisionistiset” valtiot itseensä, ja myös Kiina on avautumisensa jälkeen sitoutunut sen instituutioihin yhä vahvemmin ja vahvemmin.

People's Daily Onlinen pääkirjoitukset keskittyvät kritisoimaan Yhdysvaltojen johtamaa kansainvälistä järjestelmää ja erityisesti Yhdysvaltojen roolia sen toiminnassa. Randall Schweller ja Pu Xiaoyu ovat esittäneet, että valtiot, joilla ei ole vielä todellisia rahkeita nousta hegemoniaa vastaan alkavat pehmittää hegemoniaa delegitimoimalla sitä sisältä päin. Revisionistinen valtio saattaa harjoittaa hegemonisen järjestelmän sisällä ”laillista vastarintaa” (*rightful resistance*), mikä tarkoittaa kaikkia laillisiksi katsottuja vastarinnan ja jarrutuksen muotoja. Schwellerin ja Pun mukaan Kiina on ajanut koko modernisaationsa ajan kaksoisstrategiaa, jossa se on toiminut legitiimisti järjestelmän lainkuuliaisena jäsenenä, mutta samaan aikaan toistuvasti haastanut Yhdysvaltain johtaman järjestelmän käyttämällä laillisen vastarinnan taktiikoita.⁸⁵ Yksi tämän haastamisen muoto on nousta Yhdysvaltain ylivaltaa

83 Brzezinski, Zbigniew (1997) – *The Grand Chessboard*, s. 23-29

84 Smith, Martin A. (2012) – *Power In The Changing Global Order*, s. 38-46

85 Schweller, Randall & Pu, Xiaoyu (2011) – *After Unipolarity: China's Visions of International Order in an Era of U.S. Decline*, s. 47-57

vastaan ideoiden ja diskurssien tasolla, mikä on yksi propagandakoneiston ja siten myös siihen kuuluvan *PDO*:n tehtävistä. Neta Crawfordin argumentaatioteorian käsitteitä soveltaen *PDO*:n retoriikka yrittää dekonstruoida ja delegitimoida vallitsevaa järjestelmää; hajottaa pala palalta sen uskottavuuden ja legitimitetin.⁸⁶

People's Daily Online ei Yhdysvaltoja koskevissa kirjoituksissaan koskaan väittänyt, että Kiina olisi nousemassa ohi Yhdysvaltojen seuraavaksi supervallaksi tai hegemoniksi. Myös Kiinan ulkopoliittinen johto on jo 2000-luvun alkupuolelta lähtien hylännyt ajatuksen, että Yhdysvallat menettäisi ylivaltansa ja maailmanpoliittisesta järjestelmästä tulisi pian moninapainen. Se arvioi Yhdysvaltain yksinapaisen maailmanvallan jatkuvan pitkälle 2000-luvulle, eikä pyri tieteen tahtoon asettumaan tätä tosiasiaa vastaan.⁸⁷ Sen sijaan Yhdysvaltain globaalien vallan suhteellinen lasku ja Kiinan vallan suhteellinen kasvu toistuivat erittäin näkyvinä teemoina lehden sivuilla. Tämän tulkinnan mukaan globaalit voimasuhteet ovat hitaasti kääntymässä Kiinan ja Aasian eduksi, ja Yhdysvaltojen tulisi hyväksyä ilmiöön liittyvät realiteetit. *PDO*:n artikkeleissa tämäntyylinen tulkintalinja voidaan nähdä eräänlaisena yleisenä raamina, johon lähes kaikki Yhdysvaltoja koskevat kirjoitukset upotettiin.

Näkemyksen kiteytti hyvin lokakuussa 2012 julkaistu artikkeli ”Can US 'enjoy the downward slide'?”, jonka mukaan Yhdysvaltojen tulisi hyväksyä oman globaalien ylivaltansa heikkeneminen ja ”laskeutua kunniallisesti” (*decline gracefully*). Artikkelin oli käännetty englanniksi *Jiefang Ribao*n kiinankielisestä versiosta, joka käsitteli teemaa huomattavasti laajemmin ja valottaa siten hyvin ”Yhdysvaltain laskua” koskevan raamin luonnetta ja sen keskeisiä käsitteitä. Kirjoitus myös tarkasteli asetelmaa mielenkiintoisesti valtasiirtymäteorioiden – joiden olemassaolosta Kiinassa ollaan hyvinkin tietoisia – viitekehyksessä, joten sitä on hyödyllistä tarkastella laajemmin. Kirjoituksen pääargumentin mukaan Yhdysvaltojen globaalien vallan lasku on yleisesti hyväksytty tosiasia, ja jopa amerikkalaiset asiantuntijat – itseään Francis Fukuyamaa – myöten kehoittavat Yhdysvaltain johtoa sopeutumaan tilanteeseen:

86 Crawford, Neta C. (2002) – *Argument and Change in World Politics: Ethics, Decolonization and Humanitarian Intervention*, s. 100

87 Sutter, Robert G. (2012) – *Chinese Foreign Relations : Power and Policy Since Cold War*, s. 53

”问题是，对这些善意的告诫，美国新保守主义理论家会听进去吗？高调宣称‘美国决不做老二’的奥巴马总统听得进去吗？显然不能。大量事实证明，美国领导人一心想的仍然是‘美国统治下的世界和平’，他们虽然‘无可奈何要收缩’，实际上还是‘情不自禁要伸手’，到处搞‘颜色革命’，推行‘新干涉主义’。”⁸⁸

”Kysymys on, kuulevatko Yhdysvaltain uskonservatiiviset teoretikot nämä varoitukset? Entä, kuuleeko presidentti Obama, joka on kovaan ääneen julistanut, ettei Yhdysvallat 'ajaudu kakkoseksi'? Selvästikään he eivät kuule. Suurin osa faktoista puhuu edelleen sen puolesta, että Yhdysvaltain johtajat kannattavat yhdessä tuumin ajatusta 'maailmanrauhasta Yhdysvaltain suojeluksessa'. Vaikka Yhdysvalloilla ei tosiasiallisesti ole muuta vaihtoehtoa kuin vetäytyä, se ei voi vastustaa kiusausta olla ojentamatta kättään levittääkseen kaikkialle 'väri vallankumouksiaan' ja harjoittaakseen 'uusinterventionismiaan'.”

Kaikki *People's Daily Onlinen* Yhdysvaltoja koskeva retoriikka – kuten myös tämä pääkirjoitus – nojaa enemmän tai vähemmän perusoletukseen, jonka mukaan Yhdysvaltain globaalien vallan heikkeneminen on objektiivinen tosiasia, eikä maalla ole muuta vaihtoehtoa kuin ”vetäytyä” (收缩, *shousuo*). Yhdysvaltain johto kieltäytyy kuitenkin sitkeästi hyväksymästä tätä näkemystä, ja pyrkii edelleen ylläpitämään ”maailmanrauhaa Yhdysvaltain suojeluksessa” (美国统治下的世界和平, *meiguo tongzhixiade shijieheping*) aivan kuin mitään ei olisi tapahtunutkaan. Tässä lehden Yhdysvaltoja koskevassa raamissa Yhdysvaltain toimet yritetään saada näyttämään ikään kuin järjenvastaiselta sitkuttelulta todellisuutta vastaan. Yhdysvaltojen globaali johtava asema on jatkuvasti heikkenemässä, ja niinpä myös sen legitimitetti ylläpitää ”maailmanrauhaa Yhdysvaltain suojeluksessa” on tullut yhä kyseenalaisemmaksi.

Seuraavaksi artikkeli siirtyi antamaan tarkempaa kuvausta Yhdysvaltain hegemonian rapistuneesta tilasta:

”然而，美国已不是原来意义上的超级大国，用通俗的话来说，‘它的指挥棒不灵了’。就拿美国的‘后院’来说，美洲国家组织秘书长由谁担任，过去美国说一不二，现在美国推荐的人选，一再被否决。再比如，伊朗虽被美国戴上了“邪恶轴心”国家的帽子，但美国一手扶持起来的阿富汗和伊拉克领导人与伊朗领导人相互称兄道弟，见面时还热烈拥抱[...]也是美国对中国虽然“情不自禁要遏制”，但又“无可奈何要合作”的根本原因。实际上，这是美国自身无法解决的一对矛盾，也充分表明，美国不能也不会‘享受衰落’”

”Yhdysvallat ei kuitenkaan ole enää supervaltalta entisaikojen kaltaisessa merkityksessä. Käytämme kansanomaista ilmaisua: 'sen tahtipuikko ei enää toimi'. Esimerkiksi Yhdysvaltain 'takapihalla' Amerikan valtioiden järjestön (OAS) pääsihteerin valinnasta päätti aiemmin käytännössä yksinomaan Yhdysvallat, mutta tänä päivänä sen suosittelu

88 Jiefang Ribao 26.9. 2012 王嵎生 – ”美国能否“享受衰落” (*Jiefang Ribao* on Kiinan kommunistisen puolueen Shanghain komitean virallinen lehti)

ehdokas torjutaan toistuvasti. Lisäksi Yhdysvaltain valtaan nostamat Irakin ja Afganistanin johtajat halailevat nykyään veljellisesti Iranin johtajien kanssa tavatessaan, vaikka Iran on maa, jonka päähän Yhdysvallat on itse pukeutunut 'pahan akselin' valtion hatun. [...] Kiinaa Yhdysvallat ei puolestaan osaa olla patoamatta, vaikka sen on tosiasiallisesti pakko tehdä yhteistyötä. Kyseessä on Yhdysvaltojen itse aiheuttama ristiriita, ja se riittää tekemään selväksi, ettei Yhdysvallat voi eikä osaa 'laskeutua kunniallisesti'”

Kirjoituksen mukaan Yhdysvaltain heikkeneminen on havaittavissa kaikkialla. Se kuvaa Yhdysvaltain vaikutusvallan heikkenemistä värikkäällä metaforalla, jonka mukaan maan ”tahtipuikko on lakannut toimimasta” (指挥棒不灵了, *zhihuibang buling le*). Aiemmin valtiot siis seurasivat harmonisesti Yhdysvaltain esimerkkiä maan johtamassa globaalissa orkesterissa, mutta tänä päivänä yhä useampia riitasointuja on alkanut ilmaantua sinfoniaan, ja lukuisat esimerkit, kuten Irakin ja Afganistanin lähentyminen Iranin kanssa tai Amerikan valtioiden järjestön omapäinen toiminta kuvaavat Yhdysvaltojen arvovallan laskua. Katkelma kehystää kuvaa maailmasta, jossa Yhdysvaltain auktoriteetin perusta on alkanut murentua ja orastavaa vastarintaliikehdintää on alkanut esiintyä siellä täällä. Vaikka artikkeli ei käytäkään Paul Kennedyn teoksen käsitteitä on Kennedyn argumentin logiikka helposti löydettävissä katkelman takaa: Yhdysvallat on ajautunut ”imperiaalisen ylilaaajenemisen” kaltaiseen tilaan josta sen ainoa suunta on alas päin.

Vaikka Yhdysvaltain hegemonia näytti selvästi olevan heikkenemässä halusi kirjoittaja korostaa, ettei mikään toinen maa, etenkin Kiina ollut kuitenkaan nousemassa uudeksi hegemoniksi:

”其实，各国力量此消彼长，是很正常的现象。在历史上，特别是帝国主义时代，一个国家的迅速兴起，势必要挑战原来占统治地位的“龙头老大”，从而引起对抗乃至战争。如今时代不同了，环顾全球正在兴起的大国，它们都要求和平、发展与合作，并没有要与美国“分庭抗礼”。在亚太地区，中国没有反对美国的存在，只是希望它多发挥一点正面和积极的作用而已。”

”Itseasiassa valtioiden väliset valtasiirtymät ovat hyvin tavanomainen ilmiö. Historiassa, erityisesti imperialismien aikakaudella valtion nopea nousu saattoi johtaa konflikteihin ja jopa sotaan. Tänä päivänä ajatus ei kuitenkaan enää päde. Nykyaikaiset nousevat suurvallat haluavat kaikki rauhaa, kehitystä ja yhteistyötä, eivätkä halua haastaa Yhdysvaltojen asemaa. Edes Itä-Aasiassa Kiina ei vastusta Yhdysvaltain läsnäoloa, vaan haluaa ainoastaan, että Yhdysvallat esittäisi positiivisempaa ja aktiivisempaa roolia.”

Vaikka kirjoitus hyväksyy valtasiirtymäteorioiden keskeisen dynamiikan imperiumien noususta ja laskusta, asettuu se kuitenkin jyrkästi sellaista käsitystä vastaan, jonka mukaan Kiina olisi

nousemassa uudeksi hegemoniksi. Kirjoitus hyökkää John Mearsheimerin kaltaisten teoreetikoiden ajatuksia vastaan esittäen, että maailma on muuttunut, eikä toimi enää offensiivisen realismin tai valtasiirtymäteorioiden kaltaisella yksinkertaisella logiikalla. Tämä tulkinta on Kiinan ulkopoliittisessa retoriikassa hyvin tyypillinen ja noudattaa Kiinan rauhanomaisen kehityksen teorian linjauksia: valtasiirtymää hegemonisesta sodasta puhumattakaan ei ole tulossa, koska nykypäivän nousevat suurvallat (toisin sanoen Kiina) pyrkivät ainoastaan rauhalliseen kehitykseen ja yhteistyön syventämiseen. Valtioita ei siis tulisi enää ajatella ”rationaalisina toimijoina” (*rational actor*), jotka ovat puhtaan omahyväisesti omien intressiensä vietävinä, ja jotka sen vuoksi ajautuvat toistuviiin konflikteihin. Tähän tulkintalinjaan kuuluvat kirjoitukset esittävät, että maailma on matkalla kohti tasa-arvoisempaa globaalia järjestelmää, jossa ei ole hegemonista johtajaa. Juuri tämänkaltaista järjestelmää Kiina esittää perustettavaksi ”harmonisen maailman” käsitteellään. (Harmonisesta maailmasta ks. luku 4)

3.1.1. Yhdysvallat – hegemoni

People's Daily Onlinen tulkinnan mukaan Yhdysvaltain tahtipuikko on siis lakannut toimimasta, eikä Yhdysvaltoja ole enää syytä pitää menneiden aikojen kaltaisena supervaltana. Heikkenevää ja historiallisia voimia vastaan kamppailevaa hegemoniaa ei ole järkevää kannattaa ja niinpä lehti kritisoi Yhdysvaltain kansainvälistä järjestelmää moninaisista näkökulmista. Yksi toistuvista kritiikin aiheista oli Yhdysvaltojen ”Washingtonin konsensuksen” ympärille rakennettu globaali talousjärjestelmä. Zhong Shengin artikkeli ”Reducing systemic risks facing world economy” ehdotteli varovaiseen sävyyn kansainvälisen talousjärjestelmän uudistamista lokakuussa 2012. Zhongin mukaan maailmantalous perustui pitkälti Yhdysvaltain dollariin ja sitä ympäröiviin instituutioihin. Kun Yhdysvallat kuitenkin ajautui sisäisiin talouskriiseihin, sen talouspolitiikkaa ohjasi kansainvälisen vastuun sijaan vain oman selustan turvaaminen. Tämän seurauksena muu maailma, joka oli Yhdysvaltain johtaman talousjärjestelmän heilahtelujen armolla ajautui Yhdysvaltain sisäpoliittisten kriisien vetämänä mukaan taloudellisiin vaikeuksiin, joihin se ei millään tavalla ollut syyllinen. Zhong esitteli joitakin suurpiirteisiä toimia globaalin talousjärjestelmän kehittämiseksi:

”An important task of solving the unbalanced global economy is to use more effective global and regional coordination to cope with the spillover effect caused by the U.S. policies, reduce negative impacts and gradually form corresponding restriction mechanism. Though the multi-polarization is a lengthy process and the international financial order requires a smooth development, the international community has an urgent need to change the current situation that the policies of a country can impact the stability of international finance and protect the interests of developing countries especially small and medium-sized developing countries.”⁸⁹

Kirjoitus esittää, että kansainvälistä talousjärjestelmää on välttämättä ”moninapaistettava” (*multi-polarization*), ja sille on vähitellen luotava ”vastaava vastustusmekanismi” (*corresponding restriction mechanism*). Molemmat käsitteet ilmaisevat hienovaraisesti mutta silti voimakkaasti saman asian: maailman talousjärjestelmälle on saatava toinen (tai useampi) keskus, joka voisi toimia vastavoimana Yhdysvaltain taloudelliselle ylivallalle ja yksi näistä keskuksista nousisi luonnollisesti Kiinasta. Useat tutkijat ovat huomioineet retoriikan takaa löytyvän konkreettisempiakin toimenpiteitä kansainvälisen talousjärjestelmän moninapaistamiseksi. Esimerkiksi Tokion yliopiston taloustieteiden professorin, Takatoshi Iton mukaan yksi Kiinan keskeisimmistä liikkeistä olisi irtautuminen Yhdysvaltain dollarin ylivallasta vapauttamalla Kiinan valuutta, *renminbi* kansainvälisille valuuttamarkkinoille. Päämääränä olisi luoda renminbistä vähitellen varantovaluutta, mikä ensinnäkin toisi Kiinalle merkittäviä taloudellisia etuuksia, mutta söisi myös Yhdysvaltain dollarin globaalia vaikutusvaltaa. Iton mukaan Kiinan johto on viime vuosina alkanut ottaa varovaisia askelia kohti valuuttansa täydellistä vapauttamista.⁹⁰

People's Daily Onlinen äänensävy muuttui astetta jyrkemmäksi joulukuussa 2012 julkaistussa artikkelissa, jonka otsikko julisti, ettei Yhdysvalloilla ollut oikeutta häiritä toistuvasti maailmaa. Talouskuilunsa (*fiscal cliff*) reunalla keikkuvien Yhdysvaltojen ”poliittinen halvaantuneisuus” (*political paralysis*) ajoi artikkelin mukaan kansainvälisen talousjärjestelmän jatkuvasti kriiseihin. Yhdysvaltojen, joka toistuvasti vaati muilta mailta vastuullisuutta tulisi nyt itse toimia vastuullisen suurvallan tavoin maailmantalouden tulevaisuuden nimessä.⁹¹ *PDO* julisti tämänkaltaisissa pääkirjoituksissaan Yhdysvaltain dollariin perustuvan taloudellisen järjestelmän epävakautta ja epäluotettavuutta. Keskeisen argumentin mukaan Yhdysvaltoja ei

89 People's Daily Online 26.10. 2012, Zhong, Sheng – ”Reducing systemic risks facing world economy”

90 Ito, Takatoshi (2011) – *The Internationalization of the RMB Opportunities and Pitfalls*, s. 3-16

91 People's Daily Online 6.12. 2012, Zhong, Sheng – ”US has no right to frequently disturb the world”

ole syytä pitää enää maailmantaloudenkaan keskuksena ja selkärankana, jos se ei ole siihen kykenevä. Tämäntyyllisen delegitimoivan argumentin voima perustuu vahvasti argumentin esittäjän omaan uskottavuuteen ja maailmantalouteen liittyvissä asioissa Kiinan uskottavuus on kasvanut viime vuosina merkittävästi; ei vähiten sen historiallisen nopean talouskasvun vuoksi. Kiinan taloudellisen kehityksen strategia ei ole seurannut orjallisesti ”Washingtonin konsensuksen” esittämiä kehitysteorioita ja Kiinan talousmallin yhteydessä jotkut tutkijat, kuten Randall Peerenboom ovat ryhtyneet puhumaan jopa maan omasta ”Pekingin konsensuksesta”, joka on noussut haastamaan Yhdysvaltain johtaman uusliberalistisen kehityspolitiikan.⁹² Kiinan johto ei itse juuri käytä ”Pekingin konsensuksen” käsitettä, mutta *PDO*:n vihjailut uusien maailmantalouden keskusten perustamisesta antavat ymmärtää, että ajatusta ei pidetä maassa lainkaan vastenmielisenä. Lisäksi IMF:n kehityspolitiikan käsittelyssä kurjistuneet kehitysmaat seuraavat varmasti yhä tarkemmin, mitä Kiinalla on sanottavanaan globaalista talouspolitiikasta.

Sen lisäksi, että Yhdysvallat vaikutti epästabiililta maailmantalouden johtajalta, kritisoi *People's Daily Online* toistuvasti myös maan taipumusta pyrkiä levittämään omaa ideologista järjestelmäänsä ja puuttua valtioiden sisäisiin asioihin. Syksyllä 2012 nousivat tässä yhteydessä esiin erityisesti Yhdysvaltain Lähi-idän politiikan negatiiviset seuraukset. Lähi-idän tapahtumat ovat korostuneet lehden artikkeleissa siksi, että 2000-luvun puolella Kiina on ollut yhä kiinnostuneempi Lähi-idän tapahtumista lisäten myös ulkopoliittista aktiivisuuttaan alueella. Kiinan hirmuinen ja alati kasvava energiantarve pakottaa sen varmistamaan, että öljy virtaa Lähi-idästä tasaisesti myös vastaisuudessa, ja vaikka Kiina on yrittänyt hajauttaa energiantuontiaan tekemällä laajoja etsintöjä esimerkiksi Afrikassa, Etelä-Amerikassa ja Keski-Aasiassa, on Lähi-idän öljy toistaiseksi yhä sen tärkein energian lähde.⁹³ *PDO*:n Yhdysvaltain Lähi-idän politiikkaa kritisoivat kirjoitukset on siten nähtävä myös Kiinan pyrkimyksenä rajoittaa Yhdysvallan vaikutusvallan laajenemista Kiinalle itselleen yhä oleellisemmalla alueella.

Lähi-idän uusi geopoliittisesti merkittävä asema Kiinan ulkopoliitikassa on lisännyt maan kiinnostusta ja toimintaa alueella, sekä saanut sen venymään joistain pitkän linjan ulkopoliittisista linjauksistaan. Vaikka Kiina on pitänyt aiemmin valtioiden suvereenisuutta

92 Peerenboom, Randall (2008) – *China Modernizes: Threat to The West or Model for the Rest?*, s. 5-7

93 Kirshner, Jonathan (2008) – *The Consequences of China's Economic Rise for Sino-U.S. Relations*, s. 249-255

lähes tärkeimpänä ulkopoliittisena ohjenuoranaan, on se esimerkiksi vuodesta 2008 lähtien osallistunut merirosvojen vastaisiin operaatioihin Somalian aluevesillä.⁹⁴ Vuonna 2011 Kiina ei myöskään kriittisestä retoriikastaan huolimatta kumonnut veto-oikeudellaan YK:n turvallisuusneuvoston ehdottamaa interventiota Muammar Gaddafia vastaan, minkä voi tulkita jopa intervention puolittaisena siunaamisena.⁹⁵

Syksyllä 2012 *PDO*:n Lähi-itää koskevaa uutisointia hallitsivat arabikevään tapahtumat. Yksi eniten mediahuomiota saaneista tapauksista sattui syyskuussa, kun amerikkalainen islamia pilkkaava video ”Innocence of Muslims” julkaistiin Internetissä, mistä seurasi laajaa Yhdysvaltain vastaista mellakointia Lähi-idässä. Mellakointi riistäytyi käsistä Libyassa, missä raivostuneet mielenosoittajat hyökkäsivät Yhdysvaltain Libyan suurlähetystöön surmaten Yhdysvaltain Libyan suurlähettilään. Selkkausta kommentoinut *People's Daily Onlinen* pääkirjoitus arveli tapauksen osoittavan, että arabikevät on muuttunut Yhdysvaltojen kohdalla ”arabitalveksi”. Sen mukaan traagisen tapahtuman taustalta löytyi ensinnäkin Yhdysvaltojen ylimielinen ja sivistymätön asenne islamilaista maailmaa kohtaan, mutta myös sen epäonnistunut Lähi-idän politiikka:

”The Obama administration has always taken two-sided policies in the Middle East. After reflecting on the dire consequences of the Bush administration’s unilateral policies, the Obama administration has held a friendlier attitude toward greater Middle East countries. However, the U.S. Mideast policy is still mainly based on its biased value judgments and so-called US-led democracy project, which determines the hegemonic mentality of the United States.”⁹⁶

Kirjoitus syytti Barack Obaman Lähi-idän politiikkaa kaksinaamaiseksi (*two-sided*). Lehden argumentin mukaan Yhdysvaltain ulkopolitiikka on muuttunut vain kosmeettisesti, sillä myös Obaman Lähi-idän politiikan kovan ytimen muodostavat yhä ”puolueelliset arvokäsitykset” (*biased value judgements*) ja ”hegemoninen mentaliteetti” (*hegemonic mentality*). Kirjoituksen ajatus on hyvin keskeinen sekä *People's Daily Onlinen* kirjoituksissa että myös kiinalaisessa ulkopoliittisessa retoriikassa yleensä. Yhdysvaltojen hegemonisen maailmankuvan esitetään olevan puolueellinen ja vääristynyt, sillä maa kuvittelee tietävänsä parhaiten, kuinka valtioiden

94 Smith, Martin A. (2012) – *Power In The Changing Global Order*, s. 175-180

95 Sutter, Robert G. (2012) – *Chinese Foreign Relations : Power and Policy Since Cold War*, s. 298

96 People's Daily Online 20.9. 2012 Zhong, Sheng – ”US suffers 'Arab Winter'”

tulisi hoitaa asiansa. Tällä Yhdysvallat yrittää oikeuttaa myös ”demokratia-projektinsa” (*US-led democracy project*) viedäkseen oman järjestelmänsä kaikkialle maailmaan, mitä kiinalaisessa keskustelussa puolestaan pidetään valtiollisen suvereniteetin räikeänä loukkauksena.

Yhdysvaltain hegemonisen mentaliteetin ja demokratiaprojektin kritiikki näkyi erityisen hyvin *PDO*:n Syyrian sisällissotaa koskevissa kirjoituksissa. Sisällissodassa Yhdysvallat on tukenut hajanaista oppositioliikettä, Venäjän avustaessa kylmän sodan aikaista liittolaistaan Bašar Al-Assadin hallintoa. Kiina on kallistunut Venäjän näkemysten puolelle painottaen epämääräistä ”poliittista ratkaisua” kriisille. *People's Daily Online* kommentoi Syyrian sisällissotaa usein maailmanpoliittisesta näkökulmasta arvostellen länsivaltojen roolia konfliktin syventäjinä. Esimerkiksi kirjoitus ”Opportunities and difficulties in political solution to Syrian crisis” argumentoi, että Yhdysvaltain ja länsivaltojen pakkomielle Al-Assadin vallasta luopumisesta on pitkittänyt kriisiä, eikä poliittisia neuvotteluita ole sen vuoksi saatu aloitettua:

”The United States and other Western powers insist on taking the overthrow of Bashar regime as the premise of political settlement, instead of respecting the right of Syrian people to decide the fate of their country. It is the biggest obstacle of initiating political negotiations. [...] China has consistently advocated that Syrian crisis should be solved by Syrian people through political consultation, opposed foreign interference and use of violence and supported mediation of Brahimi.”⁹⁷

Artikkeli ei myöntänyt Kiinan kannattavan suoraan Al-Assadin hallintoa, mutta sen mukaan Kiinan kanta on aina ollut, että Syyrian kansan tulisi itse ratkaista Syyriaa koskeva kriisi. Kansalla tulee tämän näkemyksen mukaan olla oikeus valita omat johtajansa, siis jopa Bašar Al-Assadin kaltainen mies, mikäli se niin haluaa. Tämän kansansuvereniteettiin perustuvan argumentin valossa Yhdysvallat demokratiaprojekteineen yritetään esittää itse epädemokraattisessa valossa, sillä sen ulkoinen puuttuminen Syyrian asioihin ei edistä Syyrian kansan tahdon toteutumista. Kirjoitus siis kääntää ylösalaisin koko asetelman, jonka mukaan Yhdysvallat ja muut länsimaat olisivat Syyriassa kansojen itsemääräämisoikeuden asialla.

Katkelmassa esiintyvä, ja varsin ambivalentiksi luonnehdittava ”poliittinen ratkaisu” Syyrian kriisille kuvaa kuitenkin samalla hyvin Kiinan varovaista ulkopoliittista linjaa kansainvälisiin

97 *People's Daily Online* 2.11. 2012 An, Huihou – ”Opportunities and difficulties in political solution to Syrian crisis”

selkkauksiin. Kiinan ulkopolitiikan kärkiasiantuntijoihin lukeutuvan David Shambaugh'n mukaan Kiinan hallinto pyrkii toistuvasti pitäytymään liian kärkevistä lausunnoista ja olemaan ottamatta liikaa puolia kansainvälisissä kriiseissä Kiinan omien sisäpoliittisten ongelmien vuoksi. Näin Kiinan omat vaihtoehdot esimerkiksi Yhdysvaltojen politiikalle ovat jääneet usein – kuten myös Syyrian kriisin tapauksessa – hyvin ohuiksi, epämääräisiksi ja monitulkintaisiksi.⁹⁸

Kiinalaisten vaihtoehtojen tarjoamisen sijaan *PDO* keskittyikin lähinnä juuri kritisoimaan Yhdysvaltain Syyrian politiikkaa, jonka lehti näki luonnollisesti osana Yhdysvaltojen pyrkimyksiä ylläpitää kansainvälistä hegemoniaansa. Wang Yushenin marraskuussa julkaiseman artikkelin mukaan Yhdysvaltojen Syyrian strategia on suoraa jatkoa kylmän sodan jälkeen aloitetulle ”uusinterventionistiselle” ulkopolitiikalle, joka sallii puuttumisen toisten valtioiden sisäisiin asioihin esimerkiksi ihmisoikeuksien nimessä:

”After the Cold War, the United States attempted to establish 'a peaceful world ruled by the United States' and promoted its 'responsibility to protect' under its value, by propagandizing 'the theory of non-interference in other countries' internal affairs is out of date' and putting forward the theory of 'human rights above sovereignty', and implementing 'new interventionism'. [...] The Libyan War was also a typical example. Under the name to 'protect civilians', it actually resulted in a large number of casualties. Now, the United States wants to play its same old trick on Syria, by attempting to pursue the policies of 'new interventionism' and 'regime change' once again.”⁹⁹

Artikkeli vyöryttää päälle Yhdysvaltain hegemonista ajattelua valottavia käsitteitä. Näistä oleellisin lienee ajatus amerikkalaisesta ”uusinterventionismin” (新干涉主义, *xinganshezhuayi*; engl. *neo-interventionism* tai *new interventionism*) teoriasta tai ideologiasta, joka toistuu usein lehden Yhdysvaltain ulkopolitiikkaa kuvaavassa retoriikassa. Uusinterventionismin käsite ilmaantui Kiinan ulkopoliittiseen retoriikkaan vuonna 1999, kun NATO:n joukot pommittivat Kosovoa tuhoten vahingossa myös osan Kiinan suurlähetystöstä.¹⁰⁰ Kiinan määritelmän mukaan Yhdysvaltain uusinterventionismin teoria on, että Yhdvallat on luopunut puuttumattomuuden doktriinistaan kylmän sodan jälkeisellä ajalla, ja kannattaa oppia ”ihmisoikeuksista ennen suvereniteettia” (*human rights above sovereignty*). Se hyväksikäyttää ihmisoikeuksia ja

98 Shambaugh, David (2014) – *The Illusion of Chinese Power*

99 People's Daily Online 5.11. 2012 Wang, Yushen – ”Should China continue to pursue the principle of non-interference?”

100 Deng, Yong (2001) – *Hegemon on the Offensive: Chinese Perspectives on U.S. Global Strategy*, s. 350

demokratiaa korostavaa retoriikkaansa voidakseen legitimoida interventioita ja ylläpitää näin hegemonista asemaansa. Wangin mukaan Yhdysvallat yrittää nyt samaa temppua Syyriassa, mikä on lehden retoriikassa osa yhtenäistä uusinterventionismin strategiaa. Uusinterventionismi on jyrkässä ristiriidassa Kiinan oman ulkopoliittisen doktriinin kanssa, jonka mukaan valtioiden sisäistä koskemattomuutta tulee kunnioittaa viimeiseen asti, ja kritiikillään Kiina yrittää epäilemättä saada oman koskemattomuuden oppinsa vaikuttamaan moraalisesti edistyneemmältä.¹⁰¹

Syyrian ja Libyan tapahtumat ovat luonteiltaan varsin erilaiset, mutta molempia yhdistää *People's Daily Onlinen* analyysissä kritiikki Yhdysvaltain ”uusinterventionistista” laajentumista kohtaan. Kritiikki pyrkii esittämään Yhdysvallat hegemonina, joka syöttää puolueellista maailmankuvaansa Lähi-itään laajentaakseen omaa vaikutusvaltaansa, mutta jonka typerä politiikka ja kulttuurinen tietämättömyys ajavat aluetta yhä syvempään kriisiin. Kiina itse puolestaan esitetään moraalisena toimijana, joka puolustaa valtioiden koskemattomuutta. Se myös ymmärtää ja kunnioittaa islamilaisen maailman kulttuurista perintöä, eikä yritä pakottaa omaa järjestelmäänsä tai ideologiaansa kenellekään.

Kritiikki, ja Kiinan ulkokuvan rakentaminen pyrkivät ensisijaisesti horjuttamaan Yhdysvaltojen moraalista asemaa ja sen toimien legitimizeettiä. Samalla kritiikki on kuitenkin rakennettu taitavasti peittelemään sitä tosiasiaa, että Kiinan johdolla on Lähi-idässä jatkuvasti kasvavia intressejä, eikä se halua, että Yhdysvallat lisää vaikutusvaltaansa alueella. Kovääninen kritiikki myös hukuttaa alleen Shambaugh'n kaltaisten tarkkailijoiden toteaman tosiasian: Kiinalla itsellään ei ole tarjota yhtään mitään puuttumattomuuden doktriininsa lisäksi kansainvälisten konfliktien ratkaisuun, eikä täydellinen puuttumattomuus ja suvereniteetin kunnioittaminen ole läheskään aina helpottanut kriisien ratkaisemista.

3.2. Kiinan ja Yhdysvaltojen suhteiden tulevaisuus

Yhdysvaltain hegemonisen järjestelmän kritiikin ohella *People's Daily Onlinessa* nousivat näkyvänä teemana esiin myös Kiinan ja Yhdysvaltain väliset suhteet ja niiden

101 Sutter, Robert G. (2012) – *Chinese Foreign Relations : Power and Policy Since Cold War*, 296-297

tulevaisuudennäkymät. Suhteet ovat olleet monimutkaiset ja hankalatkin, kuten suurvaltasuhteet yleensä, mutta periaatteessa Kiinan ja Yhdysvaltain välillä ei ole varsinaista ”eksistentiaalista” estettä. Kiinan ja Yhdysvaltojen välillä ei ole esimerkiksi enää merkittävää ideologista kamppailua sillä molemmat hyväksyvät periaatteessa maailmankapitalismin toimintatavat, eikä kukaan enää vakavissaan pidä Kiinaa kommunistisena maana. Itsestään selvien alueellisten ongelmakohtien, kuten Taiwanin ja jaetun Korean ohella tärkeimmät globaalit kiistat maiden välillä ovatkin perustuneet pääasiassa taloudellisiin kysymyksiin, joista tärkeimpien joukossa on Yhdysvaltain mielestä Kiinan keinotekoisesti liian heikkona pitämä valuutta, RMB.¹⁰²

3.2.1. Yhdysvaltain presidentinvaalit

Marraskuussa 2012 järjestettiin Yhdysvaltain presidentinvaalit, joissa vastakkain asettuivat republikaanien ehdokas Mitt Romney, sekä toiselle kaudelleen pyrkivä demokraattien Barack Obama. Kiina oli luonnollisesti myös hyvin kiinnostunut vaaleista ja *People's Daily Online*kin seurasi niitä intensiivisesti. Vaaleihin liittyvissä kirjoituksissa lehti kiinnitti erityisesti huomiota Obaman ja Romneyn vaalipuheissa esiintyneeseen Kiinan-vastaiseen retoriikkaan, jota lehti kutsui ”Kiinan murjomiseksi” (*China bashing*).

Tyypillinen tulkinta Kiinan murjonnasta oli, että presidenttiehdokkaat käyttivät Kiinaa syntipukkina syyttäen sitä Yhdysvaltain taloudellisista vaikeuksista. Presidentinvaalit käytiin talouskriisin jälkimainingeissa, ja koska kriisiin ei ollut helppoja ratkaisuja, oli molempien ehdokkaiden yksinkertaista nostaa jokin ulkoinen tekijä kritiikkinsä kohteeksi. *PDO*:n Ding Gangille tämä puolestaan kertoi selkeästi, että Yhdysvallat oli siirtynyt ”poliittiseen alamäkeen” (*political decline*) mikä on puolestaan demokraattiseen järjestelmään sisältyvä ominaisuus:

”History proves that the more mediocre a political system is, the more it relies on votes. A mediocre political system can only 'produce' politicians that are good at finding scapegoats. [...] There is also an old-fashioned view that taking China as an imaginary enemy can enhance crisis awareness. However, today's Americans lack the spirit of self-reflection rather than crisis awareness.”¹⁰³

102Kirshner, Jonathan (2008) – *The Consequences of China's Economic Rise for Sino-U.S. Relations*, 239-249

* 1980 -luvulla Yhdysvalloissa puhuttiin nousevan Japanin kohdalla puolestaan ”Japanin murjonnasta” (*Japan bashing*)

103People's Daily Online 16.10. 2012 Ding, Gang – ”China bashing: Shame on American politics”

Artikkeli piti Kiinan asettamista Yhdysvaltojen talousvaikeuksien syntipukiksi naurettavana ja näki sen olevan seurausta Yhdysvaltain ”keskinkertaisesta” (*mediocre*) poliittisesta järjestelmästä, josta käytettiin voimakkaita käsitteitä kuten *political paralysis* ja *financial cliff*. Käsitteet pyrkivät kehystämään kuvan poliittisesti halvaantuneesta jättiläisestä, joka horjahtelee epävakaasti taloudellisella jyrkän teollään. Samalla ”keskinkertaisen” poliittisen järjestelmän kritiikki toimii myös argumenttina Kiinan oman yksipuoluejärjestelmän puolesta, jossa oli samoihin aikoihin tapahtumassa merkittävä johtajien vaihdos. Demokratiaa kritisoiva ja Kiinan järjestelmää puolustelevalle argumentille on kiinalaisessa poliittisessä retoriikassa kovin tuttu, ja siitä esimerkiksi sopii Fudanin yliopiston kansainvälisten suhteiden professorin Zhang Weiwein formulointi. Zhang on esittänyt, että kiinalainen poliittinen järjestelmä on länsimaista liberaalidemokratiaa edistysellisempi, sillä Kiinassa poliittiset johtajat nousevat ansioidensa ja meriittiensä perusteella puolueen hierarkiassa. He eivät ole populismin armoilla, eivätkä epäpätevät johtajat – kuten esimerkiksi George W. Bush – kerta kaikkiaan voi päästä johtoon Kiinassa. Tämän argumentin mukaan Kiinan johto ei siten ole kansan vaaleilla valitsema, mutta se toteuttaa kuitenkin kansansa tahtoa, ja on varmasti myös muodollisesti pätevämpi.¹⁰⁴ Tämän argumentin logiikkaa noudattaen Ding tulkitsi Romneyyn ja Obaman vaaliretoriikkaa niin, että Kiinan ja Yhdysvaltojen suhteiden ongelmat tulevat nousemaan yksipuolisesti Yhdysvaltojen demokraattisesta järjestelmästä, joka nostaa maan johtoon epäpäteviä ja populistiseen retoriikkaan vetoavia johtajia.

People's Daily Onlinen kirjoitukset kyseenalaistivat samaan sävyyn usein myös koko vaalien merkityksen. Esimerkiksi artikkeli ”Will China and U.S. Fall into limited confrontation?” kysyi suoraan, onko Yhdysvaltojen presidentinvaalien lopputuloksella loppujen lopuksi mitään merkitystä Kiinan ja Yhdysvaltojen suhteiden kannalta. Artikkelin mukaan Yhdysvallat on ottanut yhä ”protektionistisemmän” linjan talouspolitiikassaan, ja mielipidetutkimusten mukaan 70% amerikkalaisista piti Yhdysvaltojen kauppavajetta Kiinaan, Kiinan hallussa pitämiä Yhdysvaltojen velkakirjoja ja kiinalaisia investointeja huolestuttavina ongelmina. Kiinan taloudelliseen haasteeseen vastaaminen oli noussut tärkeäksi temaksi presidenttiehdokkaiden vaaliretoriikassa, ohittaen jopa perinteiset diplomaattiset-, ihmisoikeus- ja turvallisuusasiat:

”Traditional diplomatic, human rights, and security issues facing China-U.S. relations have been downplayed, indicating that the Republican and Democratic

104Zhang, Weiwei (2012) – ”Meritocracy vs. Democracy”

parties have reached consensus on ways of handling these controversial issues, and on continuing tough security policy against China. It is highly likely for a U.S. government that belittles cooperation with China in diplomatic and strategic fields to favor economic and trade confrontation with China, and to even prepare for limited trade and security confrontation with China.”¹⁰⁵

Artikkelin mukaan sekä republikaanit että demokraatit olivat saavuttaneet konsensuksen Kiinapolitiikassaan. Artikkelin kirjoittanut Zhu Feng tulkitsi asetelman niin, että oli loppujen lopuksi aivan sama, kumpi ehdokkaista tulisi valituksi, sillä Yhdysvaltojen politiikkana tulisi joka tapauksessa olemaan yhteenotto Kiinan kanssa. Yhdysvaltojen poliittiset ja taloudelliset ongelmat ikään kuin työnsivät maata hakeutumaan konfliktiin Kiinan kanssa kaikkea rationaalisuutta vastaan. Yleisesti ottaen vaaleja kommentoineet artikkelit esittivät siis Yhdysvallat heikentyneenä jättiläisenä: sen taloudelliset vaikeudet kasautuivat, mutta sen demokratiaan perustuva keskinkertainen poliittinen järjestelmä oli ajautunut umpikujaan, eikä kyennyt ratkaisemaan maan ongelmia. Epäpätevät presidenttiehdokkaat etsivät ulkopuolisia syntipukkeja todellisten ongelmien sijaan, sillä maalta puuttuu kyky itsetutkiskeluun. Niinpä Yhdysvallat näkee kuvitteellisia vihollisia ympärillään (esimerkiksi Kiinassa) ja jatkaa vihamielistä politiikkaansa. Yhdysvaltojen ja Kiinan välisten suhteiden ongelmat tulisivat siis *PDO*:n tulkinnan valossa nousemaan yksiselitteisesti Yhdysvalloista.

3.2.2. ”New type of Sino-US relations”

Kiinan ja Yhdysvaltain välisiä suhteita ja niiden tulevaisuutta ei kuitenkaan ole aina nähty vain vääjäämättömän valtasiirtymäkonfliktin ja taloudellisten ristiriitojen näkökulmasta. On esitetty myös arvioita suhteen kehittymisestä niin merkittäväksi, että Yhdysvallat ja Kiina voisivat tulevaisuudessa päättää käytännössä kahdestaan muun maailman kohtalosta. Suhdetta on kuvattu nimityksillä kuten ”Chimerica”, ”Pax Americhina” ja G2, joista jälkimmäinen viittaa ajatukseen, että G8 ja G20 -kokoukset voitaisiin tulevaisuudessa korvata huomattavasti yksinkertaisemmalla G2 -järjestelyllä.¹⁰⁶ Ajatusta on kannattanut esimerkiksi Yhdysvaltain diplomaattikunnan raskaaseen sarjaan kuuluva Zbigniew Brzezinski, joka toimi Jimmy Carterin hallituksessa valmistelemana Kiinan ja Yhdysvaltojen diplomaattisuhteiden solmimista 1970-luvun lopulla. *Financial Timesille* vuonna 2009 kirjoittamassaan artikkelissa Brzezinski

¹⁰⁵ People's Daily Online 25.10. 2012 Zhu, Feng – ”Will China and U.S. fall into limited confrontation?”

¹⁰⁶ Lam, Willy Wo-Lap (2012) – *China Wages Quasi-Superpower Diplomacy*, s. 195-196

kaavailee epävirallista G2 -suhdetta, jonka toteutuessa Kiina ja Yhdysvallat voisivat vaikuttaa painavasti maailmaa kauan riivanneisiin kriiseihin esimerkiksi Iranissa, Lähi-idässä ja Intian ja Pakistanin kiistellyillä alueilla. G2 voisi puuttua tehokkaasti myös muihin ihmiskuntaa vaivaaviin globaaleihin ongelmiin, kuten ilmastonmuutokseen, joukkotuhoaseiden leviämiseen ja rauhanturvaamiseen vahvistamiseen.¹⁰⁷

Virallinen Kiina ei kuitenkaan hyväksy G2 -tyylistä ajatusta maailman jakamisesta Yhdysvaltojen kanssa. Käsite nousi lehden kirjoituksissa esiin vain kovin harvoin ja oli aina kritiikin kohteena. Esimerkiksi Wang Yushenin artikkeli, joka arvosteli Yhdysvaltojen uusinterventionistista linjaa Lähi-idässä nosti esiin myös puheet G2:desta. Artikkelin mukaan valtioiden koskemattomuus ja suvereniteetti ovat olleet erityisesti maailman pienille ja heikoille valtioille voimakkaita aseita puolustaa omaa itsenäisyyttään, ja vastustaa hegemonistista politiikkaa:

”Several years ago, when the U.S. media released trial balloons to publicize the notion of 'Group of Two' (G2), some developing countries gave out strong reactions. In their opinion, China, once an ally, is now to 'jointly rule over' them with the United States.”¹⁰⁸

Kiinan ulkopoliittiseen retoriikkaan on jo maolaisuuden vuosista lähtien kuulunut sivujuonne, jonka mukaan Kiina haluaa näyttäytyä kehitysmaiden puolustajana. G2 kuitenkin tarkoittaisi, että Kiina toimisi hegemonina Yhdysvaltain rinnalla osallistuen myös sen interventionistisiin retkiin ja puuttuen valtioiden tapoihin hoitaa asioitaan. Artikkelin haluaa sanoutua vahvasti irti ajatuksesta, ja esittää Kiinan edelleen kehitysmaiden tasa-arvoisena ystävänä. Tämä on oleellista, sillä Kiina on pyrkinyt tiivistämään suhteitaan kehitysmaihin, joiden raaka-aineita ja resursseja se välttämättä tarvitsee talouskasvunsa ruokkimiseksi. Poliittikka tarkoittaa jatkuvaa tasapainoilua kehitysmaita tukevan sosialistisen maan imagon, ja vahvistuvan, länteen sitoutuneen taloudellisen suurvallan imagon välillä.

Vaikka suoranaiset G2 ja Pax Americhina tyrmätäänkin Kiinassa jyrkästi, on Kiinalla kuitenkin tarjota oma vastineensa: käsite Yhdysvaltain ja Kiinan välisistä ”uudentyyppisistä suhteista” (新

107 Brzezinski, Zbigniew (2009) – *The Group of Two that could change the world*

108 People's Daily Online 5.11. 2012 Wang, Yushen – ”Should China continue to pursue the principle of non-interference?”

型大国关系, *xinxing daguoguanxi*; engl. *new type of great power relations*). Käsite alkoi ilmestyä Kiinan poliittisen johdon retoriikkaan alkuvuodesta 2012.¹⁰⁹ Uudentyyppisten suurvaltasuhteiden käsite näkyi jossain määrin myös *People's Daily Onlinen* kirjoittelussa syksyllä 2012. Seikkaperäisemmin sitä avattiin esimerkiksi artikkelissa ”China proposes new diplomatic views”, joka esitteli Kiinan kommunistisen puolueen 18. puoluekokouksessaan antamaa julistusta maan tulevasta ulkopoliittisista linjauksista. Yhdeksi Kiinan ulkopolitiikan kolmesta painopisteestä – kaksi muuta painopistettä olivat globalisaation syventäminen ja Kiinan statuksen vahvistaminen maailmassa – määriteltiin juuri uudentyyppisten suurvaltasuhteiden rakentaminen Kiinan ja Yhdysvaltain välille:

”Big countries should shoulder a special responsibility in maintaining the world's peace, stability, prosperity and economic growth. Specifically, both China and the United States should hold an attitude responsible for history, discuss about the establishment of new relations between great powers, break the vicious circle of zero-sum competition between countries and provide new public products to the world. Therefore, Chinese leaders took the lead in developing a new China-U.S. relationship that reassures the people of the two countries and the people of other countries, and stressed that the Pacific region is large enough to accommodate both China and the United States, which needs strategically mutual trust, peaceful competition and control of differences among all parties. The proposal is a theoretical innovation of China to the international relations.”¹¹⁰

Rauhanomaista ja optimistista retoriikkaa tulviva kirjoitus määrittelee uudentyyppisten suhteiden tavoitteiksi rakentaa strategisesti molemminpuolista luottamusta ja rikkoa nollasummakilpailun viheliäinen noidankehä (*vicious circle of zero-sum competition*). Kirjoitus haluaa esittää Kiinan aktiivisena ja aloitteellisena osapuolena Kiinan ja Yhdysvaltain välisten suhteiden ongelmakohtien ratkaisussa; rauhanomaisen kehityksen politiikkansa mukaisena toimijana, joka ojentaa kätensä kohti vaikeuksien keskellä pyristeleviä Yhdysvaltoja. Myös uudentyyppisten suhteiden käsitteen keskeisenä ajatuksena on, ettei suurvaltojen tarvitse alistua kansainvälisten suhteiden teorioiden determinististen kehityskulkujen – kuten hegemonististen sotien ja turvallisuusdilemman – vietäviksi, vaan ne voivat halutessaan nousta tämän maailmanpoliittisen ”luonnontilan” yläpuolelle. *PDO* esittää Kiinan olevan valmis toimimaan käsitteensä mukaisesti, mutta Yhdysvallat ja muut suurvallat pitäisi vielä saada herätettyä vanhasta, voimapolitiikan läpitunkemasta ajattelustaan.

109 Lampton, David M. (2013) – *A New Type of Major-Power Relationship: Seeking a Durable Foundation for U.S.-China Ties*, s. 2-7

110 *People's Daily Online* 3.12. 2012 Ruan, Zongze – ”China proposes new diplomatic views”

Uudentyyppisten suurvaltasuhteiden käsitteeseen sisältyy selvästi kuitenkin myös ajatus, että Kiina tulisi nähdä Yhdysvaltain rinnalla yhä enemmän tasa-arvoisena kumppanina, vaikka sitä ei missään kohden artikkelia suoraan todetakaan. Koska suhde on ”uudentyyppinen”, siinä luovutaan vanhasta suhteesta, jossa Kiina on ollut enemmän tai vähemmän alistetussa asemassa. Kiinan ja Yhdysvaltain välinen tasa-arvoisempi suhde ei kuitenkaan tarkoittaisi, että Kiina ryhtyisi muovaamaan Yhdysvaltain luomaa hegemoniaa omaan suuntaansa. Myöhemmin joulukuussa 2012 ilmestynyt kirjoitus vakuutteli, että Kiina ei – vastoin valtasiirtymä- ja *China threat* -teorioiden kannattajien mielipiteitä – missään nimessä tavoittele kansainvälisen järjestelmän kumoamista:

”[...] China will not pursue expansion of ideology and overturn the existing international system. Currently, as China and U.S. coexist in the same international system, both of them have accepted the same rules. Therefore, neither China nor U.S. will follow the path of U.S.-Soviet relations.”¹¹¹

Kirjoituksen mukaan Yhdysvallat ja Kiina elävät sovussa rinnakkain (*coexist*) saman kansainvälisen järjestelmän sisällä, ja ovat molemmat hyväksyneet tämän järjestelmän säännöt. Uudentyyppiset suurvaltasuhteet näyttävät siten lähtevän siitä oletuksesta, että nykyisessä kansainvälisessä järjestelmässä ei ole vikaa – sitä tulisi vain hallita tasa-arvoisemmin ja rationaalisemmin. Kiina ei myöskään pyri levittämään ideologiaansa (*expansion of ideology*) kuten kylmän sodan maailmassa oli tapana, joten maat eivät voi ajautua Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton kaltaiseen välirikoon. Kylmän sodan aikaisen Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton vastakkainasettelun ydin perustui siihen, että molemmat osapuolet halusivat ensinnäkin murskata toinen toisensa ideologisesti, sekä lisäksi muovata globaalin järjestelmän omansa näköiseksi.

Uudentyyppisten suurvaltasuhteiden käsite haluaa selvästi hajottaa kylmän sodan aikaista maailmantulkintaa, jossa maailma jaetaan Yhdysvaltojen vapaaseen maailmaan, ja sitä vastustavaan leiriin. Käsitteen valossa maailmanpoliittinen näyttämö on uudistunut merkittävästi kylmän sodan jälkeen, eikä sitä tulisi enää tarkastella kylmän sodan termein, eikä suurvaltasuhteiden tulisi myöskään rakentua kylmän sodan dynamiikalle. Myöskään perinteiset maailmanpolitiikan tulkintavälineet, kuten ”status quo” ja ”imperialismi” eivät päde, koska argumentin mukaan kaikki valtiot – mukaan lukien Kiina – hyväksyvät nykyisen kansainvälisen

111 People's Daily Online 4.12. 2012 Wu, Zhengloung – ”Build new type of Sino-U.S. Relations”

järjestelmän ja sen säännöt. Uudentyyppinen maailma tarvitsee siis myös uudentyyppiset suurvaltasuhteet, joiden toteutuessa Yhdysvaltain ja Kiinan suhteissa piilevä valtava potentiaali voidaan vapauttaa.

3.3. Yhdysvallat Asiassa: ”Return to Asia”

Kolmas, ja erittäin näkyvä Yhdysvaltoja koskeva teema *People's Daily Onlinen* artikkeleissa koski Yhdysvaltojen läsnäoloa Aasiassa. Näissä artikkeleissa käsiteltiin erityisesti Yhdysvaltain ”paluuta Aasiaan”. Kiinalaisten tiedotusvälineiden runsaasti käyttämä käsite viittaa Barack Obaman ensimmäisellä kaudella aloittamaan strategiaan vetäytyä vähitellen Lähi-idästä ja siirtää ulkopoliittikan painopistettä Aasiaan. Strategian taustalla on Yhdysvaltojen vähenevä riippuvuus Lähi-idän öljystä ja Aasian taloudellisen ja poliittisen merkityksen kasvu.

Yhdysvallat on merkittävä toimija Itä-Aasian turvallisuuskompleksissa. Turvallisuuskompleksi on Barry Buzanin laatima käsite, jolla viitataan turvallisuusongelmien ja velvollisuuksien yhteen sitomaan joukkioon valtioita jollain tietyllä maantieteellisellä alueella. Turvallisuuskompleksi valottaa hyvin valtioiden käyttäytymistä ongelmallisissa asetelmissä kuten Itä-Aasiassa, jossa Yhdysvallat, Kiina, Japani, Taiwan ja molemmat Koreat muodostavat oman monimutkaisen kompleksinsa.¹¹² Yhdysvaltojen poistumisella Itä-Aasian turvallisuuskompleksista olisi merkittäviä seurauksia, joista tärkein olisi epäilemättä se, että Japani joutuisi ”normalisoimaan” puolustusjärjestelmänsä nousevaa Kiinaa vastaan. Yhdysvaltain poistuminen jättäisi myös Taiwanin turvattomaksi ja aiheuttaisi lisää epävakautta Korean niemimaalla. Zbigniew Brzezinskin vuonna 1997 laatiman, ja edelleen relevantin geostrategian mukaan Yhdysvaltain vetäytyminen Itä-Aasiasta ei olisi toisin sanoen kenenkään etu. Strategian mukaan Yhdysvaltojen tulisi ylläpitää läheisiä suhteitaan Japaniin, samalla kun Kiina tulisi pyrkiä sitouttamaan yhä tiiviimmin kansainväliseen järjestelmään. Brzezinski korostaa, että Kiinan omassa retoriikassaan viljelemiä Kiinan patoamistoimia tulisi erityisesti välttää, sillä ne johtaisivat todennäköisesti vain Kiinan aggressiivisempaan ja uhittelevampaan käytökseen.¹¹³

112 Itä-Aasian turvallisuuskompleksista ja turvallisuuskompleksien teoriasta ks. Buzan, Barry (2003) – *Security Architecture in Asia: the interplay of regional and global Levels*

113 Brzezinski, Zbigniew (1997) – *The Grand Chessboard*, s. 173-193

Kiinan oma ulkopolitiikka on noudattanut pitkälti rauhanomaisen kehityksen ideologiaa myös Aasiassa. Kiinan intresseissä on Aasiassakin vakaa ja rauhallinen ympäristö, jossa se voi kehittää talouttaan rauhassa. 2000-luvulla Kiina ei ole enää noussut vastustamaan Yhdysvaltain strategista läsnäoloa vaan hyväksyy sen aluetta vakauttavana tekijänä.¹¹⁴ Kiina on toisinaan kuitenkin käyttäytynyt myös uhittelevasti ja suorastaan aggressiivisesti aasialaisia naapureitaan kohtaan, ja syksyn 2012 saarikiista Japanin kanssa nosti jälleen pintaan uhmakkaan ja sapeliaan kalisuttelevan Kiinan. Kiinan itsevarma ja uhitteleva käytös on aiheuttanut ymmärrettävää huolta ympäröivissä valtioissa, erityisesti Kaakkois-Aasiassa, mikä on ajanut alueen maat lähentämään yhteistyötään Yhdysvaltojen kanssa.¹¹⁵

People's Daily Online tarkasteli Yhdysvaltain Aasian politiikkaa käytännössä varsin yksipuolisesti vanhojen ”Kiinan patoamisen” (*containment*) ja ”tasapainottamisen” (*rebalancing*) käsitteiden valossa. Jyrkemmällä patoamisen käsitteellä tarkoitettiin yleensä Yhdysvaltain pyrkimystä hidastaa Kiinan nousua ylipäätään, kun taas pehmeämpi ”tasapainottaminen” viittasi Yhdysvaltojen yritykseen muodostaa sotilaallista vastavoimaa vahvistuvalle Kiinalle. Yleisesti ottaen lehden linjan mukaan Yhdysvaltain tarkoituksena on jarruttaa Kiinan nousua moninaisin keinoin ja estää tällä tavoin uuden alueellisen hegemonin nousu. Lehden tulkinta oli siten lähes täydellisessä ristiriidassa Brzezinskin kaltaisten strategioiden näkemysten kanssa, joiden mukaan Yhdysvallat toimii Itä-Aasiassa lähinnä alueellisena vakauttajana. Tämänkin asetelman voi siis nähdä kahden kilpailevan raamin: Yhdysvaltain ”hyväntahtoinen tasapainottaja” -raamin, ja Kiinan ”hegemoninen patoaja” -raamin välisenä kamppailuna.

Vaikka Kiina käytännössä hyväksyy Yhdysvaltain läsnäolon Itä-Aasiassa, ja vaikka myös *People's Daily Online* korosti tätä näkökantaa toistamiseen, ei lehti kuitenkaan juuri koskaan tuonut esiin asian positiivisia puolia. Esimerkiksi Yhdysvaltain suunnitelman rakentaa ohjuspuolustusjärjestelmä Etelä-Koreaan lehti tulkitsi yksipuolisesti Kiinan vastaiseksi liikkeeksi, joka ei millään tavalla lisännyt Itä-Aasian alueen kollektiivista turvallisuutta.¹¹⁶ Myös marraskuussa 2012 uudelleenvalitun Barack Obaman ensimmäinen Aasian matka tulkittiin

114 Sutter, Robert G. (2012) – *Chinese Foreign Relations : Power and Policy Since Cold War*, s. 59-68

115 Ibid. s. 149-151

116 *People's Daily Online* 31.10. 2012 Zhong, Sheng – ”Will U.S. Security defense deployment make Asia safe?”

yksipuolisesti ”tasapainottamiseksi”:

”[...] Obama will promote the 'rebalance' strategy in Asia during his second term. Southeast Asia is the focus of the Obama administration's 'rebalance' strategy. In other words, the U.S. will devote more political, economic, military, security and strategic resources to Southeast Asia in the course of shifting its strategic focus back to Asia Pacific.”¹¹⁷

Kirjoituksen mukaan Obama oli saapunut jalkauttamaan Yhdysvaltain tasapainottamisstrategiaa Aasiaan, kiinnostuksenaan erityisesti Kaakkois-Aasian valtiot. Katkelma on hyvin tyypillinen esimerkki lehdessä toistuvasta argumentista, jonka mukaan Yhdysvallat pyrkii rakentamaan Kiinaa patoavien valtioiden koalitiota, joka tasapainottaisi ja hidastaisi Kiinan nousua alueella. Kiina ei kuitenkaan ollut voimaton Yhdysvaltain patoamispolitiikan edessä, ja Yhdysvaltojen politiikkaa kuvailtiin hieman samaan tapaan kuin Japania koskevissa vuorovesiargumenteissa (ks. s. 36). Toisin sanoen Yhdysvaltojen tasapainottamisstrategiaa pidettiin loppujen lopuksi turhana sitkutteluna historiallisia voimia vastaan. Samaisen artikkelin kiinankielinen versio päättyi varsin dramaattiseen sananlaskuun:

“人算不如天算'。这个'天', 就是地区乃至世界大势, 顺之者盛, 逆之者衰。”
”Ihmisen suunnitelmat eivät kulje käsi kädessä Taivaan suunnitelmien kanssa'. Tässä yhteydessä 'Taivas' tarkoittaa alueellisia ja globaaleja kehityssuuntia. Niille alistuvat kukoistavat, mutta niitä vastaan asettuvat heikkenevät.”¹¹⁸

Kiinan nousu rinnastetaan tässä katkelmassa jumalaisiin voimiin, joihin ihmiset eivät voi vaikuttaa. Keisarillisessa Kiinassa puhuttiin *Taivaan mandaatista* (天命, *tianming*), jonka mukaan Kiinan keisarit hallitsivat Taivaan – persoonaton ylijumala – suostumuksella. Keisareilla oli näin ollen Taivaan myöntämä mandaatti kaikkeen maalliseen valtaan, mutta myös moraalinen velvollisuus toimia hyveellisesti. Kun dynastia luhistui, katsottiin sen menettäneen Taivaan luottamuksen, ja niinpä Taivas oli siirtänyt mandaattinsa seuraavalle dynastialle.¹¹⁹ Teorialla voitiin kätevästi ja loogisesti perustella ja ennen kaikkea legitimoida uuden valtaan nousseen dynastian vallan lujittaminen.

Vaikka kirjoittaja haluaa korostaa, että käsite ”Taivas” viittaa artikkelissa vain ”globaaleihin trendeihin” on mielleyhtymä jumalalliseen Taivaan mandaattiin väistämätön. Sen valossa

117 People's Daily Online 22.11. 2012 Jia, Xiudong – ”What's the intention of Obama's visit to Asia?”

118 Jinghua Wang 20.11. 2012, Jia, Xiudong – ”奥巴马亚洲之行的小九九”

119 Fairbank, John King & Goldman, Merle (2006) – *China: A New History*, s. 40

tulkittuna Yhdysvallat on pitänyt tähän asti hallussaan taivaallista mandaattia hallita Aasiaa, sekä koko maailmaa, mutta on nyt moraalisen heikkenemisensä vuoksi alkanut menettää Taivaan luottamuksen ja mandaatti on siirtymässä Kiinalle. Ilman Taivaan mandaattiin liittyvää tulkintaakin argumentti toteaa selkeästi, että Kiinan ja Aasian nousu ovat väistämättömiä globaaleja kehityssuntia, eikä Yhdysvallat mahda niille mitään. Hieman samaan tapaan, joskaan ei yhtä dramaattisesti, argumentoi myös Zhong Sheng 21. syyskuuta julkaistussa artikkelissaan, joka käsitteli Yhdysvaltain suhtautumista Senkaku/Diaoyu -saarikiistaan:

”The current Asia is completely different from the Asia in the Cold War period. China's comprehensive national strength has obviously grown and its international status has greatly risen, which is an important factor for pushing the Asian pattern to a balance. The United States has brought forward its strategy of returning to the Asia-Pacific Region and is expecting to play a more important role in the region, but its status in Asia must be an equal participant and a peaceful development contributor.”¹²⁰

Kirjoitus raamittaa kuvaa nykypäivän Aasiasta, joka on muuttunut merkittävästi kylmän sodan aikaisesta Aasiasta, sillä Kiinan kokonaisvaltainen kansallinen voima on kasvanut yhdessä sen kansainvälisen statuksen rinnalla. Myös Zhong otti siis ”kokonaisvaltaisen kansallisen voiman” käsitteen (ks. s. 39) tukemaan Kiinan ja Yhdysvaltojen välistä valtatasapainoa käsittelevää argumenttiaan. Maailmanpolitiikan teorioiden ja käsitteiden käyttö on kuitenkin tälläkin kertaa valikoivaa ja soveltavaa. *People's Daily Onlinen* kirjoituksissa Kiinan – tieteellisestikin todistettu – kokonaisvaltaisen vallan kasvu hyväksytään selvänä ja yksiselitteisenä tosiasiana, mutta teorioiden osat, joissa uuden vallan on ehdottomasti ryhdyttävä hegemoniksi ja alistettava muu maailma tahtoonsa joutuvat aina ankaran kritiikin kohteiksi.

Zhongin argumentin mukaan valtaansa kasvattava Kiina voi pian ”työntää Aasian tasapainoon” (*pushing the Asian pattern to a balance*). Myös tämä kielikuva on mielenkiintoinen, sillä Kiinan omassa retoriikassa tasapainottaminen on yleensä jotain pahaa; jotain mitä vain hegemoninen Yhdysvallat harjoittaa. Tässä artikkelissa Kiinan kuitenkin esitetään tasapainottavan *itse* nousullaan Yhdysvaltojen ja Japanin ylivaltaa alueella. Kiinan harjoittama tasapainottaminen ei tarkoita Yhdysvaltojen työntämistä ulos Itä-Aasiasta, mutta sen suhteellisen vallan heikentämistä. Se pyrkii laskemaan Yhdysvallat alueellisen hegemonin asemastaan tasa-arvoiseksi osapuoleksi Itä-Aasian valtioiden kerhossa.

¹²⁰ People's Daily Online 21.9. 2012 Zhong, Sheng – ”Diaoyu Islands issue tests U.S. political wisdom”

3.3.1. Yhdysvallat ja Japani

Iso osa *People's Daily Onlinen* Yhdysvaltojen Aasia-politiikkaa koskevasta kirjoittelusta liittyi myös läheisesti Yhdysvaltain ja Japanin välisiin suhteisiin. Syksyllä 2012 tämä suhde korostui luonnollisesti entisestään Senkaku/Diaoyu -saarikiistan vuoksi. Näissä kirjoituksissa Japani nähtiin tyypillisesti tärkeänä pelinappulana Yhdysvaltain Aasian strategiassa. Käyttämällä Japania Yhdysvallat yrittää hajottaa Aasian geopolitiittista rakennetta, koska sen intresseissä ei suinkaan ole yhtenäinen Itä-Aasia. Yhtenäisellä ja harmonisella Itä-Aasialla ei olisi mitään käyttöä aluetta vakauttavalle Yhdysvalloille, jonka olisi hankala enää legitimoida oma läsnäolonsa.

Saarikiista nosti esiin kriittiset äänensävyt Yhdysvaltain roolille Itä-Aasian turvallisuuden takaajana. Esimerkiksi Zhong Shengin kirjoittaman saarikiistaa kommentoineen artikkelin mukaan mukaan Yhdysvallat on hyötynyt saarikiistan aiheuttamasta epävakauksesta monessakin mielessä:

”A moderately tense situation in East Asia best serves U.S. strategic interests. In such a situation, the United States is able to continue to manipulate its allies and maintain its dominance in Asia. [...] Does the United States really care about East Asia’s security or harbor evil intentions? It is certain that the United States has benefited from the dispute. For example, it was finally allowed to deploy advanced radars and Osprey aircraft on Japanese soil.”¹²¹

Argumentin mukaan ”kohtalaisen kireä” (*moderately tense*) turvallisuustilanne Itä-Aasiassa sopii erinomaisesti Yhdysvaltain strategiaan. Aasia pysyy näin epävakana ja Yhdysvallat kykenee säilyttämään ja usein jopa vahvistamaan ylivaltaansa alueella: nyt kiristyneen saarikiistan vuoksi Yhdysvallat sai esimerkiksi luvan sijoittaa lisää sotilaskalustoa Japanin maaperälle. Artikkelin kysykin, voidaanko tällaisen alueellisen hegemonin luottaa haluavan Itä-Aasiaan turvallisuutta ja vakautta, vai hautooko Yhdysvallat ”pahoja aikeita” (*evil intentions*)? Yhdysvaltojen rooli Itä-Aasiassa on *People's Daily Onlinen* artikkeleissa raamitettu vahvasti kuvalla, jonka mukaan Yhdysvallat ajaa alueella puhtaasti omaa etuaan pyrkien säilyttämään hegemonisen asemansa. Se pyrkii patoamaan Kiinan nousua käyttäen samalla myös Japania välikätenään suunnitelmansa toteuttamiseksi. Toisaalta lehden argumenttien mukaan myöskään Japani ei saa nousta liian vahvaksi dominoidakseen aluetta yli Yhdysvaltojen, ja niinpä sekin on

121 *People's Daily Online* 18.10. 2012 Zhang Quan – ”Japan's wishful thinking and America's evil intentions”

pidettävä aisoissa; riippuvaisena Yhdysvaltojen suojeluksesta.

Tämänkaltaista kuvaa Aasian vakautta horjuttavista Yhdysvalloista rakentavat artikkelit muistuttavat kovasti Yhdysvalloissa suosittuja Euraasian hallintaan liittyviä geopolittisia teorioita. Esimerkiksi Yhdysvaltain kylmän sodan jälkeiseen geostrategiaan merkittävästi vaikuttaneen, ”patoamisen kummisedäksikin” luonnehditun Nicholas John Spykmanin teoriassa Yhdysvaltain tärkeimpänä prioriteettina on varmistaa, ettei yksikään Euraasian reunamaiden (*rimland*) valtio pääse nousemaan liian vahvaksi. Toisen maailmansodan aikana kirjoittaneen Spykmanin näkemyksen valossa Japanin ja Kiinan välinen jännite on siten Yhdysvalloille eduksi, koska se estää Itä-Aasiaa yhdentymästä.¹²² Myös Brzezinskin hahmottelemassa geostrategiassa Yhdysvaltojen on estettävä vihamielisten koalitioiden nouseminen, sekä Euraasian valtioiden yhdistyminen Yhdysvaltoja vastaan. Yhdysvaltain turvallisuuden ja maailmanrauhan kannalta on välttämätöntä, ettei Yhdysvallat tule koskaan työnnettyksi pois Itä-Aasiasta.¹²³

3.4. Hegemoniksi hegemonin paikalle?

People's Daily Onlinen Yhdysvaltoja koskevat kirjoitukset peilaavat hyvin Kiinan ja Yhdysvaltain välisten suhteiden monimutkaista luonnetta. Suhtautuminen Yhdysvaltoihin oli koko syksyn 2012 luonnollisesti kriittistä, mutta sävyiltään kuitenkin kaukana Japania koskevasta vihaisesta, ja toisinaan jopa sotaisasta retoriikasta. Yleisesti ottaen Yhdysvallat pyrittiin kuvaamaan unilateraalisenä hegemonina, joka ajoi oman puolueellisen arvomaailmansa mukaista politiikkaa piittaamatta kansainvälisen yhteisön, ja erityisesti sen heikompien jäsenten mielipiteistä. Yhdysvaltojen ulkopoliittista strategiaa *PDO* kutsui ”uusinterventionismiksi”, jonka mukaan Yhdysvallat katsoo olevansa yhä oikeutettu puuttumaan valtioiden sisäisiin asioihin taivuttaakseen ne oman maailmankuvansa taakse. Kiina ei kuitenkaan tule alistumaan Yhdysvaltain uusinterventionistiselle politiikalle. *PDO* esittää Kiinan nousseen suurvaltojen joukkoon, ja niinpä Kiinan ja Yhdysvaltain suhteet tulisi muotoilla ”uudentyyppisten suurvaltasuhteiden” ajatuksen mukaisesti, tasa-arvoiseksi ja molemminpuoliseen kunnioitukseen perustuviksi.

122 Spykman, Nicholas John ([1943], 1969) – *Geography of the Peace*, s. 51-61

123 Brzezinski, Zbigniew (1997) – *The Grand Chessboard*, s. 194-215

Yhdysvaltain "paluu Aasiaan" herätti myös paljon keskustelua *PDO*:n Yhdysvaltoja koskevassa uutisoinnissa. Aasian alueellisen turvallisuuden näkökulmasta *PDO* piti kuitenkin Japania selvästi merkittävimpänä uhkana ja suorastaan militaristisena häirikkönä. Tässä geopoliittisessa rakennelmassa Yhdysvallat oli paremminkin vain eräänlainen ”takapiru”, joka pyrki hyötymään alueen sekaannuksesta ja jännittyneestä ilmapiiristä. Toisaalta Yhdysvaltojen ei myöskään toivottu pakkaavan tavaroitaan ja poistumaan Aasiasta. Se esitettiin toimijana, jolla olisi suuri potentiaali Aasian geopoliittisten lukkojen avaamiseen, mutta joka kuitenkin valitsi oman etunsa yhteisen edun sijaan.

Kuva, joka *PDO*:n artikkelien kautta muodostuu Kiinan suhteesta Yhdysvaltoihin sopii hyvin esimerkiksi Robert Sutterin esittämään arvioon Kiinan ulkopoliittisesta maailmankuvasta. Sutterin mukaan Kiinan johto suhtautuu edelleen hyvin varovaisesti sitä ympäröivään maailmaan, jonka se näkee historiallisen kokemuksensa varassa turvattomana ja epävakana paikkana. Hallinto tavoittelee ensisijaisesti sekä sisäpoliittista että alueellista vakautta selvitäkseen monimuotoisista sisä- ja ulkopoliittisista haasteistaan, eikä sillä toistaiseksi ole kiinnostusta tai edes resursseja lähteä mukaan kamppailuun maailman herruudesta.¹²⁴ Kiinaa on siten vaikea pitää realismin käsittein imperialistisena valtana, joka pyrki nousemaan hegemoniksi Yhdysvaltain tilalle. Kiina toivoo paremminkin, että Yhdysvallat antaisi sen kehittyä rauhassa, eikä puuttuisi Kiinan suvereniteettia koskeviin asioihin.

124 Sutter, Robert G. (2012) – *Chinese Foreign Relations : Power and Policy Since Cold War*, 47-51

4. KIINA JA MAAILMA

Kolmanneksi ulkopoliittiseksi teemaksi Japanin ja Yhdysvaltain ohelle voidaan lukea *People's Daily Onlinen* kirjoitukset, jotka käsittelivät Kiinaa yleisesti kansainvälisenä toimijana, sekä kansainvälisen järjestelmän jäsenenä. Tähän kategoriaan lukeutuvat artikkelit pohtivat esimerkiksi mikä on nousevan Kiinan asema kansainvälisessä järjestelmässä ja minkälainen globaali rooli Kiinan tulisi ottaa sen vaikutusvallan kasvaessa. Tulisiko Kiinan siis sitoutua täysipainoisesti nykyiseen, Yhdysvaltojen ja länsimaiden laatimaan kansainväliseen järjestelmään, vai tulisiko sen pyrkiä muovaamaan sitä paremmin itselleen sopivaksi? Olisiko Kiinan tulevaisuudessa peräti noustava johtavaan asemaan maailmassa? Tämänkaltaisia kysymyksiä pohdiskelevat kirjoitukset Kiinan globaalista asemasta korostuivat erityisesti kommunistisen puolueen 18. puoluekokouksen yhteydessä, jolloin maailman katseet olivat kohdistuneet Pekingiin ja Kiinalta odotettiin lausuntoja tulevaisuuden suuntaviivoistaan.

Kiina on etsinyt paikkaansa maailmassa läpi 1900-luvun lähestymistapojen vaihdelleessa ääripäästä toiseen. Mao Zedongin valtakaudella 1949–1976 Kiina vastusti avoimesti kapitalistista maailmanjärjestystä ja tuki vallankumouksellisia kommunistisia ryhmittymiä kaikkialla maailmassa. Ristiriidat kärjistyivät ”Suuren proletaarisen kulttuurivallankumouksen aikaan” (1966–1968 tai vaihtoehtoisesti 1966–1976) kun Kiinan suhteet ulkomaailmaan olivat käytännössä poikki, tai vähintäänkin erittäin ongelmalliset.¹²⁵ Maon aikakauden äärimmäisyydestä toiseen ailahteleva ulkopoliittikka rauhoittui lopullisesti vasta Suuren ruorimiehen kuoltua syyskuussa 1976. Vuonna 1978 Deng Xiaoping aloitti talousuudistukset, joiden vaikutukset ulottuivat vähitellen jokaiselle yhteiskunnan alueelle ja siten myös ulkopoliittikkaan. Deng arvioi, että maailma oli etenemässä kohti rauhallisia aikoja ja varsinaisten suursotien riski oli kutistunut lähes olemattomaksi. Niinpä Kiinakin saattoi jättää ideologisen ja antagonistisen maailmankatsomuksensa taakseen ja keskittyä taloutensa ja yhteiskuntansa kehittämiseen. Dengin ajatus jäi eräänlaiseksi kiinalaisen ulkopoliittikan perusrakenteeksi, ja uudistuskaudesta lähtien Kiinan ulkopoliittikka on kehittynyt asteittain yhä vastuullisemmaksi ja pragmaattisemmaksi.¹²⁶

125 Paltemaa, Lauri & Vuori, Juha (2012) – *Kiinan kansantasavallan historia*, s. 204-213

126 Gill, Bates (2010) – *Rising Star : China's New Security Diplomacy*, s. 2-4

Integroituminen maailmaan ei ollut kuitenkaan ongelmatonta. 1990-luvulla Tiananmen -aukion verilöyly ja sitä seurannut Kiinan uhmakas käyttäytyminen Etelä-Kiinan merellä ja Taiwanin salmella synnyttivät niin sanotut *China threat* -teoriat, joiden mukaan nouseva Kiina on vakava uhka lähinaapureilleen ja jopa koko maailmalle. Teorian tunnetuimpia ja näkyvimpiä kannattajia olivat esimerkiksi Richard Bernstein ja Ross Munro, jotka esittivät vuonna 1997 julkaistussa teoksessaan *The Coming Conflict with China* aggressiivisen, nationalistisen ja muukalaiskammoisen Kiinan, joka oli vallanhimossaan ajautumassa suoralle törmäyskurssille länsimaiden kanssa.¹²⁷

Kiinan johdossa havahduttiin pian kasvaneeseen pelkoon ja epäluottamukseen, jota Kiina oli herättänyt maailmalla. Monet analyttikot, kuten Bates Gill näkevät merkittävän käännöksen Kiinan ulkopoliittisessa strategiassa tapahtuneen 1990-luvun loppupuoliskolla, jolloin Kiina käynnisti Gillin sanoin ”uuden turvallisuusstrategiansa”. Tällä strategialla Kiina on pyrkinyt vahvistamaan kansainvälisen yhteisön luottamusta itseensä ja esiintymään sovittelevampana ja ennakoitavampana kumppanina. Kiinassa ryhdyttiin presidentti Jiang Zeminin johdolla puhumaan esimerkiksi ”uudesta turvallisuuskäsitteestä” (新安全观, *xinanquanguan*), jonka mukaan turvallisuus ei ole vain yhden valtion omaisuutta, vaan paremminkin valtioiden välinen kollektiivinen tila. Samaan aikaan Kiina alettiin esittää ”vastuullisena suurvaltana” (负责人的大国, *fuzeren de daguo*), joka on sisäistänyt uuden vaikutusvaltaisen roolinsa maailmassa ja käyttäytyy sen mukaisesti kansainvälisessä järjestelmässä: multilateraalisesti ja vastuullisesti.¹²⁸

Kiinan uuteen turvallisuusstrategiaan on liittynyt selkeä kuvapoliittinen projekti, jossa rakennetaan uudenlaista, positiivista kuvaa rauhanomaisesta ja vastuullisesta Kiinasta. Kiinan ulkopoliittinen johto on sisäistänyt hyvin pehmeän vallan käsitteen, jonka mukaan maailmanpolitiikkaan on helpompi vaikuttaa pehmeästi, mielikuvien ja ideoiden kautta, kuin sotilaallisella tai taloudellisella voimalla. Joshua Kurlantzick arvioi tunnetussa kirjassaan Kiinan aloittaneen 1990-luvun lopulla suoranaisen ”hurmaushyökkäyksen” (*charm offensive*), jolla se on pyrkinyt esittämään Kiinan lempeänä jättiläisenä, jonka kanssa maailman tulisi pyrkiä molemmille osapuolille edulliseen yhteistyöhön.¹²⁹ *People's Daily Online* ja sen kaltaiset, valtion

127 Bernstein, Richard & Munro, Ross H. (1998) – *The Coming Conflict With China*, s. 11-21

128 Gill, Bates (2010) – *Rising Star : China's New Security Diplomacy*, s. 4-7

129 Kurlantzick, Joshua (2007) – *Charm Offensive*, s. 5-11

virallista sanomaa välittävät julkaisut ovat luonnollisesti tärkeänä osana rakentamassa kuvaa miellyttävästä Kiinasta. Lehden Kiinan kommunistisen puolueen 18. puoluekokouksen laatimia uusia ulkopoliittisia linjauksia kommentoinut pääkirjoitus esitti yhdeksi keskeisimmäksi tavoitteeksi juuri kulttuuriin perustuvan pehmeän vallan vahvistamisen:

”The country's cultural soft power should be enhanced significantly. It means that the world will see more diverse Chinese cultural products, and communicate more with Chinese cultural circles. Chinese culture advocates harmony and peace, and the report to the 18th CPC National Congress underscored the importance of building the country into a socialist cultural power, which is of great significance to the healthy development of the country itself and the entire world.”¹³⁰

Kirjoitus esittää Kiinan tavoitteeksi ”sosialistisen kulttuurivallan” (*socialist cultural power*) rakentamisen. Maailmalle on siis esiteltävä yhä voimakkaammin Kiinan ”rauhanomaista ja harmonista kulttuuria”, joka palvelee sekä Kiinan että koko maailman intressejä.

People's Daily Onlinen Kiinan kansainvälistä roolia käsittelevät kirjoitukset ovat rakentuneet pitkälti ”rauhanomaisen kehityksen” (和平发展, *heping fazhan*) ja ”harmonisen maailman” (和谐社会, *hexie shijie*)* käsitteiden ympärille. Hu Jintaon hallinnon lanseeraamat käsitteet nousivat 2000-luvulla Kiinan ulkopoliittisen retoriikan näkyvimmiksi iskusanoiksi ja Kiinan ulkopoliittisen strategian selkärangaksi. Rauanomaisen kehityksen käsitteen historia juontaa juurensa jo Jiang Zeminin kaudelle 1990-luvun loppupuolella, mutta varsinainen iskulause ja sitä ympäröivä teoria laadittiin keväällä 2003 Zheng Bijianin johtamassa ajatushautomossa, joka asetettiin pohtimaan vastatoimia maailmalla voimistuvia Kiinan uhkakuvia vastaan. Rauanomaisen kehityksen teoria esiteltiin julkisesti marraskuussa 2003 Zhengin pitämässä puheessa. Se tunnettiin aluksi ”rauhanomaisen nousun” teoriana (和平崛起, *heping jueqi*), mutta sana ”nousu”^{*} jätettiin käsitteestä pois jo vuonna 2004 ja korvattiin ”kehityksellä”. Nousun arveltiin olevan käsitteenä liian uhkaava ja hegemonistinen verrattuna selkeästi neutraalimpaan kehitykseen. ”Kiinan kehitys” on teorian mukaan rauhanomainen, eikä aiheuta konflikteja vallitsevan maailmanjärjestyksen kanssa tai uhkaa Kiinan lähinaapureita. Päinvastoin, se luo vaurautta ja mahdollisuuksia koko kansainväliselle yhteisölle. Historiassa

130 People's Daily Online 8.12. 2012 – ”What does 18th CPC national congress tell the world?”

* Harmonia ei ole yksinomaan ulkopoliittinen käsite. Hu Jintaon kaudella asetettiin tavoitteeksi myös harmonisen yhteiskunnan (和谐社会) rakentaminen.

* Erityisesti kiinankielen sanaan 崛起 sisältyy uhkaavia konnotaatioita, jotka voivat tarkoittaa esimerkiksi ”nousua muiden yläpuolelle”.

valtion nopea nousu suurvallan asemaan on johtanut yleensä valtatasapainon järkkymiseen, konflikteihin ja jopa suursotiin. Saksan ja Japanin militaristiset ja aggressiiviset nousut ovat tästä äärimmäisiä esimerkkejä. Rauhanomaisen kehityksen teorian mukaan Kiinan rauhanomainen nousu välttää kuitenkin edellisen kaltaisen imperialistisen kehityksen, koska Kiina ei tule tavoittelemaan alueellista laajentumista tai johtavaa asemaa alueellisesti tai globaalisti.¹³¹ Teoria hyökkää siten ylempänä esiteltyjen kansainvälisten suhteiden teorioiden perusolettamusta vastaan: valtioiden käyttäytymistä ei voida yleistää lähes luonnontieteelliseksi teoriaksi, koska jokainen valtio on yksilöllinen, eikä toimi ennustettavasti kuten biljardipallo pelipöydällä. Erityisen huonosti kansainvälisten suhteiden teorit sopivat Kiinaan, sillä sen ”rauhanomainen historia” on kulkenut aina erilaista kehityskulkua kuin länsimaiden sotaisia historia.¹³²

Toisessa Hun aikakauden oleellisessa käsitteessä, harmonisessa maailmassa on kyse enemmänkin teoriasta ideaalista maailmanjärjestelmästä. Harmonian käsitteellä pyritään argumentoimaan, että Kiina ei nousullaan tavoittele hegemonistista asemaa maailmassa, vaan rauhanomaista harmonian tilaa sivilisaatioiden kesken. Harmonian käsitteellä on pitkä perinne Kiinan historiassa, sillä kiinalaisessa ajattelussa on jo klassikoista lähtien vedottu harmoniaan ja väkivallattomuuteen asioiden hoitamisessa. Esimerkiksi kungfutselaisuuden perimmäisenä ajatuksena on, että johtavassa asemassa olevat vaikuttaisivat hyväntahtoisella ja esimerkillisellä käytöksellään sen sijaan, että pakottaisivat ketään tahtoonsa.¹³³

Hu Jintaon hallinnon määrittelemän harmonisen maailman perustukset luotiin jo 1950-luvulla, kun tuolloinen ulkoministeri Zhou Enlai laati Kiinan ulkopoliittikan suuntaviivoja. Zhou esitteli vuoden 1955 Bandungin sitoutumattomien maiden kokouksessa teorian ”viidestä periaatteesta koskien rauhanomaista rinnakkaiseloja”. Teorian mukaan jopa kylmän sodan kaksinapaisessa maailmassa ideologisesti hyvinkin erilaiset valtiot saattoivat elää rauhanomaisesti keskenään ja pyrkiä oppimaan toinen toisiensa järjestelmistä.¹³⁴ Teoria oli kylmän sodan maailmaa vasten

131 Glaser, Bonnie S. Ja Medeiros, Evan S. (2007) – *The Changing Ecology of Foreign Policy-Making in China: The Ascension and Demise of the Theory of "Peaceful Rise"*, s. 293-296

132 Glaser, Bonnie S. Ja Medeiros, Evan S. (2007) – *The Changing Ecology of Foreign Policy-Making in China: The Ascension and Demise of the Theory of "Peaceful Rise"*, s. 304

133 Ding, Sheng (2008) – *To Build a 'Harmonious World': China's Soft Power Wielding in the Global South*, s. 195-197

134 Keith, Ronald C. (2012) – *New History Inside Hu Jintao's Foreign Policy: "Harmony" versus "Hegemony"*, s. 237

peilattuna erikoinen, sillä Kiina oli tuolloin vielä vahvasti osa Neuvostoliiton johtamaa sosialististen maiden leiriä, mutta osoitti jo selviä merkkejä oman ulkopoliittisen linjansa etsimisestä. Hu Jintaon kaudella ulkopoliittiseen teoriaan alettiin soveltaa yhä enemmän ja enemmän historiallista aineistoa ja Zhoun teoria rauhanomaisesta rinnakkaiselosta otettiin harmonisen maailman lähtökohdaksi.

Harmonisessa maailmassa vallitsee kulttuurien välinen moninaisuus. Se tarkoittaa, ettei kiinalainen kulttuurikaan ole enää muiden yläpuolella, ja ikivanha idea Kiinasta ”keskuksen valtakuntana” on tullut tiensä päähän. Kiinan kulttuuri on vain yksi monista maailman kulttuureista, ja sillä on yhtä paljon opittavaa muilta kulttuureilta, kuin muilla kulttuureilla on opittavaa Kiinalta. Harmoniseen maailmaan kuuluu siten vahvasti kulttuurinen erilaisuus, jonka annetaan kukoistaa. Sivilisaatiot ja kulttuurit voivat olla hyvinkin erilaisia, mutta nämä eroavaisuudet eivät aiheuta ristiriitoja harmonisessa maailmassa.¹³⁵ Kaikkialla maailmassa paljon keskustelua herättäneen, Samuel Huntingtonin tunnetuksi tekemän ”kulttuurien yhteentörmäyksen” sijaan harmonisessa maailmassa vallitsee kulttuurien välinen sopu ja toinen toisilta oppiminen.

Harmonisessa maailmassa on siten kyse kulttuurisesti monimuotoisesta maailmasta, jossa mikään valtio tai kulttuuri ei ole hegemonistisessa asemassa, toisin kuin tänä päivänä. Kiinan oma kulttuuri on yksi monien joukossa, eikä Kiina tule nousunsa jälkeen pakottamaan omia toimintatapojaan muille kulttuureille. Teorian voi katsoa pyrkivän toimimaan ensisijaisesti retorisenä välineenä ”China threat” -tyylistä ajattelua vastaan, mutta toisaalta se kritisoi myös nykyistä, Yhdysvaltain johtamaa maailmanjärjestystä. Harmonisessa maailmassa myöskään mikään länsimaista ei määrittele miten toisten valtioiden tulisi toimia, eikä voi alistaa muita kulttuureita oman vaikutusvaltansa alle.

Kiina pyrkii siis esittämään itsensä rauhanomaisena ja luotettavana globaalina toimijana, jota kenenkään ei tarvitse pelätä. Kiinan ”rauhanomaista linjaa” on luonnollisesti tulkittu myös retorisenä strategiana, sillä rauhaa ja harmoniaa korostava puhe ei ole sopusoinnussa esimerkiksi Kiinan nopeasti kasvavien puolustusmenojen kanssa. Pessimistisimpiin ja yksipuolisimpiin

135 Ibid. s. 238-244

tulkintoihin lukeutuu esimerkiksi japanilaisen Masako Ikegamin näkemys. Ikegami pitää rauhanomaisen nousun oppia yksinkertaisesti päälle liimattuna poliittisena sanahelinänä, jolla yritetään peitellä Kiinan todellisia imperialistisia tavoitteita. Pahimmassa tapauksessa Ikegami näkee maailman olevan ajautumassa uuteen kylmään sotaan, jossa Kiina johtaa autoritääristen ja valtiokapitalististen valtioiden blokkia liberaalia länttä vastaan.¹³⁶ Willy Wo-Lap Lam mukaan Kiina on puolestaan siirtynyt vähitellen harjoittamaan ”kvasi-supervallan diplomatiää” (*quasi-superpower diplomacy*). Se on nähnyt tilaisuutensa tulleen Yhdysvaltojen heikennyttyä sen Lähi-idässä käymien sotiansa vuoksi, ja on alkanut käyttäytyä maailmalla yhä itsevarmemmin ottein, vaikka sen edellytykset eivät vielä vastaakaan supervallan edellytyksiä.¹³⁷

Kiinan uhkaa ja aggressiivisuutta korostavat näkemykset antavat kuitenkin yhtä yksipuolisen kuvan Kiinan kaltaisen, valtavan ja monimuotoisen valtion todellisuudesta kuin ”rauhanomaisen kehityksen” teoria. Uskottavamman tulkinnan esittää esimerkiksi Robert Sutter, jonka mukaan Kiina on yksinkertaisesti vielä liian heikko kyetäkseen ylläpitämään yhtenäistä pitkän linjan ulkopoliittista strategiaa, eikä se siten voi tavoitella maailman herruutta, mutta ei myöskään taata nousevansa rauhanomaisesti. Liian monet ulko- ja sisäpoliittiset muuttujat vaikuttavat Kiinan käyttäytymiseen ja niinpä Kiinan ulkopoliittinen ”strategiakin” on toistaiseksi tarkoittanut lähinnä pragmaattista olosuhteisiin mukautumista. Sutterinkin mukaan on toki todennäköisempää, että Kiina jatkaa rauhanomaisten uudistustensa tiellä, mutta tähän ajatukseen ei kannata tuudittautua.¹³⁸

Tässä luvussa tarkastellaan *People's Daily Onlinen* kirjoituksia, jotka käsittelevät miten Kiina esittää itse oman asemansa ja roolinsa kansainvälisessä järjestelmässä. Artikkelit valaisevat myös miten Kiina määrittelee käsitteitään harmonisesta maailmasta ja rauhanomaisesta kehityksestä, ja toisaalta myös miten se pyrkii soveltamaan niitä maailman tapahtumiin. Aiemmissa luvuissa käsitellyt, Japania ja Yhdysvaltoja koskevat argumentit perustuivat kyseisten suurvaltojen kritiikkiin; niiden ylivallan oikeutuksen delegitimointiin ja denormalisointiin. Kiinan omaa asemaa ja sen visioimaa maailmanjärjestystä kuvaavat artikkelit eivät kuitenkaan enää keskity ainoastaan kritisointiin, vaan ne esittävät myös varovaisesti

136 Ikegami, Masako (2009) – *China's grand strategy of "peaceful rise": a prelude to a new Cold War?*, s. 38-45

137 Lam, Willy Wo-Lap (2012) – *China Wages Quasi-Superpower Diplomacy*, s. 193-201

138 Sutter, Robert G. (2012) – *Chinese Foreign Relations : Power and Policy Since The Cold War*. s. 10-15

vaihtoehtoa vallitsevalle maailmalle. Ne pyrkivät tekemään mahdolliseksi nähdä ja kuvitella toisenlaisen maailman, jossa lännen rooli ei olisi yhtä hallitseva.

4.1. Rauhanomainen Kiina harmonisessa maailmassa

Valtaosa *People's Daily Onlinen* Kiinan yleistä ulkopoliittista strategiaa ja asennoitumista käsittelevistä artikkeleista keskittyi rakentamaan virallisen doktriinin mukaista kuvaa rauhanomaisesta ja lempeästä Kiinasta, jonka nousu ei tulisi vaarantamaan lähinaapurien tai maailman turvallisuutta. Hyvin tyypillisen esimerkin tämänkaltaisesta retoriikasta tarjosi Tang Songin artikkeli ”China will never seek hegemony or engage in expansion”, joka kiteytti rauhallisen kehityksen teorian perusajatukset ja argumentit:

”As the world’s second largest economy and a top player on the international stage, will China break the traditional pattern that a major power is bound to seek hegemony and avoid the Thucydides Trap? [...] China will never seek hegemony or engage in expansion. The report to the 18th CPC National Congress has again sent a clear message to the world that China will unswervingly follow the path of peaceful development, and there is no need to worry about China’s rise.”¹³⁹

Tangin argumentin mukaan Kiinan modernisaatiokehitys tulee eroamaan perustavanlaatuisesti länsimaissa tapahtuneesta kehityksestä, sillä Kiina seuraa rauhanomaisen kehityksensä tietä, eikä tavoittele hegemonista asemaa maailmassa. Tämä on hyvin keskeinen teema *People's Daily Onlinen* kirjoituksissa. William Callahan käyttää tämänkaltaisesta, Kiinan erikoislaatuisuutta korostavasta retoriestä diskurssista nimitystä ”Sino-speak”. Se on ”uusorientalistista” retoriikkaa, jossa Kiinan historiallinen ja kulttuurinen erilaisuus on asetettu toisaalta selittämään Kiinan käyttäytymistä, mutta toisaalta myös nostettu Kiinan vahvuudeksi. Idän ja lännen eroa korostava orientalistinen diskurssi on siis elvytetty ja asetettu palvelemaan Kiinan kuvapoliittista rakennustyötä. Callahanin mukaan ”Sino-speak” -tyylistä argumentointia esiintyy nykyään paljon myös akateemisessa keskustelussa, mutta olennaista on kuitenkin sen luomien maailmankuvien vaikutus sekä läntisten että myös kiinalaisten poliittisten päätöksentekijöiden ajattelulle.¹⁴⁰

139 *People's Daily Online* 15.11. 2012 Tang, Song – ”China will never seek hegemony or engage in expansion”

140 Callahan, William A. (2012) – *Sino-speak: Chinese Exceptionalism and the Politics of History*, s. 33-37, Orientalismin käsitteestä ks. esim. Said, Edward W. (1979) – *Orientalism*

Rauhanomaisen kehityksen teoria on suunnattu osin myös länsimaisia kansainvälisten suhteiden teorioita vastaan, ja myös Tang esittää, ettei Kiina tule ajautumaan ”Thukydideen ansaan” (*Thucydides Trap*). Thukydideen ansalla viitataan realismiin ja valtasiirtymäteorioiden perusolettamukseen, jonka mukaan nouseva suurvalta ajautuu aina hegemonistiseen sotaan kilpailijoidensa kanssa. Tämän ”luonnonlain” havaitsi jo kreikkalainen Thukydides (n. 455 eaa. – n. 395 eaa.) 400-luvulla ennen ajanlaskumme alkua. Tangin mukaan Kiina tulee rikkomaan realististen teorioiden kuvaaman väistämättömän kaavan. Ajatus perustuu tyypillisessä ”uus-orientalistisessa” diskurssissa rakennettuun kuvaan Kiinan ja Itä-Aasian historiallisesta ja essentialistisesta rauhanomaisuudesta. Tämän käsityksen mukaan Itä-Aasian poliittista kehitystä ei voida johtaa länsimaisista kansainvälisten suhteiden teorioista, koska ne perustuvat länsimaiseen historiaan. Itä-Aasia on kulkenut läpi täysin erilaisen historiallisen kehityksen, ja niinpä myös sen tulevaisuutta ja poliittista kehitystä tulisi tarkastella sen omaa historiaa vasten.¹⁴¹ Länsimaisten maailmanpolitiikan teorioiden soveltuvuutta Itä-Aasiaan on kritisoinut esimerkiksi David Kang, jonka mukaan Itä-Aasian historialle on ollut leimallista paremminkin rauhanomaisuus, mikä eroaa merkittävästi jatkuvien sotien ja valtakamppailujen riivaamasta Euroopan historiasta. Myös Itä-Aasian valtioiden välinen käyttäytyminen on eronnut ”westafrialaisesta” järjestelmästä, eikä se ole seurannut länsimaisten ja Eurooppa-keskeisten teorioiden malleja.¹⁴²

Tangin kirjoituksen kaltaiset argumentit esittävät siis Kiinan poikkeuksena, joka rikkoo perinteiset säännöt ja historiallisesti toistuvat ilmiöt. Kiina on perustavalla tavalla erilainen valtio, ja myös Tang korostaa Kiinan erilaisuutta historiasta ammentavalla argumentaatiolla:

”British philosopher Bertrand Russell wrote in the 1930s that the modern world badly needed traditional Chinese ethic principles, and amiability came first among such principles. The world would be full of happiness and auspiciousness if it adopted such ethics. From carrying forward the traditional principle of 'cherishing peace' to proposing the diplomatic strategy of building a harmonious world, China has not only become a major engine for global economic growth, but also introduced to the world the concept of 'harmony without sameness.’”¹⁴³

Tang rakentaa kuvaa Kiinasta, jolla on historiallisesti erilainen, rauhaa vaaliva etiikkansa. Hänen

141 Callahan, William A. (2012) – *Sino-speak: Chinese Exceptionalism and the Politics of History*, s. 41-43

142 Kang, David (2010) – *East Asia before the West : five centuries of trade and tribute*, s. 158-165

143 People's Daily Online 15.11. 2012 Tang, Song – ”China will never seek hegemony or engage in expansion”

mukaansa myös länsimaiset tarkkailijat, kuten yksi 1900-luvun merkittävimmistä filosofeista, Bertrand Russel, ovat jo 1900-luvun alussa esittäneet maailman tarvitsevan kipeästi Kiinan traditionaalisia eettisiä periaatteita, kuten ystävällisyyttä (*amiability*). Tang nostaa esille myös Kiinan maailmalle esittelemän käsitteen ”harmonia ilman samankaltaisuutta” (*harmony without sameness*, 和而不同, *he'erbutong*). Kyseinen Hu Jintaon kaudella ulkopoliittiseen puheeseen ilmaantunut käsite toistuu rauhanomaista kehitystä ja harmonista maailmaa käsittelevissä kirjoituksissa. Se on lainattu Kiinan kenties merkittävimmän filosofin, Kungfutsen (551-479 eaa.) ajatuksiin perustuvasta teoksesta *Keskustelut*. Käsitteeseen liittyvän Kungfutsen sitaatin mukaan ihanteellinen herrasmies hyväksyy erilaisuuden, mutta ei välttämättä ole samaa mieltä, tai toimi samalla tavoin.¹⁴⁴ Kiinan ulkopoliittisen linjan syvin sanoma rinnastetaan siten kungfutselaisen herrasmiehen etiikkaan, jolla on yli 2500 vuotta vanhat perinteet. Kiinan pitkää historiallista kulttuuriperimää soveltaen pyritään rakentamaa kuvaa Kiinasta ikään kuin ikuisena ja muuttumattomana.¹⁴⁵

Rauhanomaisen kehityksen teoriaan liittyy kuitenkin aina tiettyjä varauksia, ja *People's Daily Online* toi ne pääsääntöisesti myös esiin:

”Peaceful devilmint [sic.] does not mean development without principles, and must not sacrifice China’s core interests. China will continue to safeguard its national sovereignty, security, and interests, and never succumb to any outside pressure. The country does not make trouble, and is not afraid of any trouble. It will hit back hard at any outside provocation in order to maintain international fairness and justice and promote world peace and development. At a time when the world remains unstable, China has injected positive energy and confidence into the noisy and impetuous world with a solemn commitment to peaceful development.”¹⁴⁶

Kuten rauhanomaista kehitystä käsittelevissä kirjoituksissa yleensä, muistaa myös Tang korostaa, että rauhanomaisella politiikalla on omat rajansa, eikä se ole ”kehitystä ilman periaatteita”. Kun Kiinan suvereniteetti, turvallisuus tai ”ydintavoitteet” ovat uhattuina iskee Kiina voimakkaasti takaisin. Kiinalaisessa poliittisessa puheessa mainitaan usein Kiinan ”ydintavoitteet” (核心利益, *hexinliyi*; engl. *core interests*), joilla viitataan yleensä Taiwanin, Tiibetin ja Xinjiangin pitämiseen emämaan yhteydessä. Ydintavoitteiden ajatuksen mukaan

144 Keith, Ronald C. (2012) – *New History Inside Hu Jintao's Foreign Policy: "Harmony" versus "Hegemony"*, s. 244-245

145 Callahan, William A. (2012) – *Sino-speak: Chinese Exceptionalism and the Politics of History*, s. 37

146 People's Daily Online 15.11. 2012 Tang, Song – ”China will never seek hegemony or engage in expansion”

Kiina on valmis joustamaan monissa muissa kysymyksissä, mutta näiden perimmäisten tavoitteiden kohdalle on vedetty raja. Tämän rinnalla ulkopoliittisessa puheessa on esiintynyt ”punaisen viivan” (红线 , *hongxian*) käsite, jonka mukaan Kiinalla on diplomatiassaan ”ylittämättömiä punaisia viivoja” joista se ei missään tilanteessa anna periksi.¹⁴⁷

Liian rauhallinen viesti ei tue Kiinan tavoitteita, kuten Taiwanin liittämistä osaksi Kiinaa. Kiinan hallitus haluaa siten tehdä selväksi, että Taiwanin kohdalla myös sotilaallinen voimankäyttö tulee kysymykseen, mikäli Taiwan yrittää itsenäistyä tai etäännyä liikaa emämaastaan.¹⁴⁸ Rauhanomaisen politiikan rajoista muistuttaminen liittyy epäilemättä läheisesti myös syksyn 2012 Senkaku/Diaoyu -saarikiistan kiristyneeseen ilmapiiriin. Myöskään Japanin ei haluta siten tuudittautuvan liian lempeään kuvaan Kiinasta valtiona, joka antaisi Japanin toimia kiistellyillä alueilla täysin oman tahtonsa mukaan.

4.1.1. Kiinan sija kansainvälisessä yhteisössä

Kiinan rauhanomaisen ulkopoliittisen linjan esittelemisen ohella *People's Daily Online* kommentoi myös laajasti Kiinan suhdetta kansainväliseen yhteisöön. Pääsääntöisesti se pyrki esittämään kuvan Kiinasta merkittävänä ja vastuullisena toimijana kansainvälisessä järjestelmässä. Vallitseva, länsimaiden johtama kansainvälinen järjestelmä ei ole enää syvässä ristiriidassa Kiinan tavoitteiden kanssa. Kiina ei – ajoittaisesta retoriikastaan huolimatta – enää esimerkiksi tavoittele sosialismia, vaan pyrkii paremminkin liberalisoimaan talouttaan entistä markkina-painotteisemmaksi. Niinpä myös Kiinan taloudelliset intressit kulkevat hyvin pitkälti käsi kädessä globaalin taloudellisen järjestelmän kanssa. Tunnettu kansainvälisten suhteiden teoreetikko John Ikenberry on argumentoinut, että toisin kuin valtasiirtymäteoriat esittävät, Kiinaa vastassa ei ole yksin Yhdysvaltojen hegemonia, vaan kehittyneistä demokraattisista valtioista koostuva ”kapitalistis-demokraattinen kompleks”, jonka johtaman kansainvälisen järjestelmän kumoaminen voi osoittautua Kiinallekin mahdottomaksi. 1980-luvulta lähtien Kiinan strategiana on ollut siten paremminkin sitoutua, osallistua ja pyrkiä hyötymään vallitsevasta järjestelmästä sen kumoamisen sijaan.¹⁴⁹

147 Lam, Willy Wo-Lap (2012) – *China Wages Quasi-Superpower Diplomacy*, s. 201-205

148 Glaser, Bonnie S. Ja Medeiros, Evan S. (2007) – *The Changing Ecology of Foreign Policy-Making in China: The Ascension and Demise of the Theory of "Peaceful Rise"* 301-306

149 Ikenberry, John G. (2008) – *The Rise of China: Power, Institutions, and The Western Order*, s. 106-114

Huolimatta Kiinan tiivistyvistä integroitumisesta kansainväliseen yhteisöön *People's Daily Onlinen* kansainvälistä järjestelmää koskeviin pääkirjoituksiin liittyi aina myös paljon järjestelmän kritiikkiä. Esimerkiksi varsin mielenkiintoinen pääkirjoitus ”How world opinion kidnapped by West's 'int'l community' rhetoric” kritisoi tapaa, jolla länsimainen media on ”kaapannut” kansainvälisen yhteisön käsitteen itselleen. Kirjoitus liittyi Syyriaa vastaan suunniteltuihin talouspakotteisiin, joita vastaan Venäjä ja Kiina olivat asettuneet:

”[...] some Western politicians often make improper comments in the name of 'international community' when they talk about the international affairs or in the Western media reports. In their eyes, they are the 'international community.' For example, the European and American media including the French media often make speeches on behalf of the international community, suggesting implementing more stringent sanctions on the Syrian authority, and criticize Russia and China who have a different stance on the Syrian issue in the name of 'international community' for their 'running counter to the international community' and 'failing to join them to manage the world.' In their opinion, China and Russia which have a population of over 1 billion are not included in the 'international community.’”¹⁵⁰

Pääkirjoitus esittää voimakasta delegitimoivaa argumentaatiota julistaen, että länsimaat hallitsevat todellisuudessa vain globaalia mielipideilmapiiriä voimakkaalla mediakoneistollaan, mutta se ei oikeuta niitä esiintymään kansainvälisen yhteisön nimessä. Kirjoitus haluaa erottaa länsimaiden muodostaman yhteisön kokonaisvaltaisesta kansainvälisestä yhteisöstä, johon kuuluvat myös Kiinan ja Venäjän kaltaiset valtiot (eli yli miljardi ihmistä), ja joka on siten näkemyksiltään ja maailmankuvaltaan monimuotoisempi, eikä varmasti tuomitse länsimaiden tapaan yhteen ääneen Syyrian hallinnon toimia. Tämänkaltaisilla delegitimoivilla kirjoituksilla pyritään syömään legitimizeettiä länsimaiden ylivalta kansainvälisissä asioissa. Neta Crawfordin argumentaatioteoriassa delegitimointi ja denormalisointi (vallitsevan käytännön normaaliuden kyseenalaistaminen) ovat eräänlaista pohjatyötä, jonka jälkeen voidaan siirtyä *rekonstruktion* vaiheeseen. Rekonstruktiossa esitetään vaihtoehtoja ja uusia näkemyksiä vanhan järjestelmän tilalle; tehdään toisenlainen maailma vähitellen mahdolliseksi ajatella.¹⁵¹

PDO:ssa esiintyi myös merkkejä rekonstruktioista, eli argumentteja, joissa hahmotellaan varovaisesti vaihtoehtoista järjestelmää tai ainakin vallitsevan järjestelmän perustavanlaatuista

150 *People's Daily Online* 1.9. 2012 ”How world opinion kidnapped by West's 'int'l community' rhetoric”

151 Crawford, Neta C. (2002) – *Argument and Change in World Politics: Ethics, Decolonization and Humanitarian Intervention*, s. 100-109

uudistamista. Tämänäyttävät kirjoitukset nostavat ajatuksen harmonisesta maailmasta länsimaiden organisoiman järjestelmän vaihtoehdoksi. Esimerkiksi Wang Yushengin kuudes marraskuuta julkaistun artikkelin ”Does China Lack 'great diplomatic strategy'” laajempi kiinankielinen versio esitti varsin rohkeasti maailman jo jakautuneen kahteen ”suureen diplomaattiseen strategiaan” (大外交战略, *da waijiaozhanlüe*), jotka kamppailevat maailman herruudesta. Wangin mukaan Kiina pystytti Yhdysvaltain hegemoniaa vastaan omaa harmonista maailmaansa. Harmonisen maailman strategia ei Wangin mukaan perustu maailman johtamiseen ja ensimmäisenä pysymiseen, vaan iskusanoihin kuten ”tasa-arvoiset kumppanuussuhteet” (平等伙伴关系, *pingdeng huobanguanxi*) sekä ”win-win yhteistyö” (合作共赢, *hezuogongying*).¹⁵² Vastoin vallitsevia näkemyksiä vastuuttomasta Kiinasta, joka reagoi pragmaattisesti ärsykeisiin kulloinkin parhaiten soveltuvalla tavalla, Wang esittää siis Kiinan jolla on selkeä ulkopoliittinen strategia, ja jota seuraamalla se pyrkii uudistamaan kansainvälistä järjestelmää mieleisekseen.

Hieman samanlaista kuvaa kahteen eri leiriin jakautuvasta kansainvälisestä järjestelmästä esitteli esimerkiksi Zhang Xiaonianin artikkeli ”China should play an important role in making int'l rules”. Artikkelin otti varsin vahvoin sanankääntein kantaa kansainvälisen järjestelmän nykytilanteeseen, sekä myös Kiinan rooliin sen uudelleenjärjestelyssä. Samalla se myös hahmotteli tarkemmin Kiinan esittämän harmonisen maailman periaatteita:

”The essence of the dispute is the transfer and competition of dominant power in international affairs, which reflects the transition between new and old international pattern and the changes in international balance of power. Multi-polarization and democratization of international relations are the irresistible trend. The financial crisis accelerates the rise of developing countries and the international order with United States and the West as center established after the Second World War has been outdated, which requires tremendous changes and adjustments in the world. At the same time, as Western countries are currently trapped in many crises, they attempt to resolve the problems by modifying existing rules, which arouses opposition and resistance from major developing countries. Therefore, the dispute of international rules has actually evolved into the 'dispute between the North and the South' under new circumstance.”¹⁵³

Zhangin artikkeli kehystää kuvaa maailmasta, jossa länsimaat ovat vähitellen menettämässä ylliotettaan kansainvälisestä järjestelmästä. Kansainvälisten suhteiden moninapaistuminen on

152 Jiefang Ribao 30.10. 2012 Wang, Yusheng – ”中国外交的变与不变”

153 People's Daily Online 29.9. 2012 Zhang, Xiaonan – ”China should play an important role in making int'l rules”

”väistämätön trendi” (*irresistible trend*) kehittyvien talouksien noustessa yhä tärkeämpään asemaan. Kriiseistä toiseen kulkeva, Yhdysvaltojen ja länsimaiden hallitsema kansainvälinen järjestys on vanhentunut, eikä länsi enää kelpaa esimerkiksi kansainväliselle yhteisölle. Zhang näkee kansainvälisen järjestelmän uudistamisen siten selkeänä legitimizeettikysymyksenä. Kiinalla ja muilla kehittyvillä talouksilla on yksinkertaisesti oikeus vaatia oikeudenmukaisempaa maailmaa.

Zhang ei kuitenkaan esitä Kiinan nousevan kansainvälisen järjestelmän johtoon, vaan kyse on paljon laajemmasta historiallisesta ilmiöstä. Maailmasta on tulossa kokonaisvaltaisesti demokraattisempi, ja yhä useammat valtiot ja kulttuurit saavat enemmän tilaa ja vaikutusvaltaa kansainvälisessä järjestelmässä. Zhang viittaa selvästi Kiinan entisen presidentin, Jiang Zeminin esittelemiin ajatuksiin ”kulttuurien monimuotoisuudesta” (各国文明的多样性, *geguo wenmingde duoyangxing*) ja ”kansainvälisten suhteiden demokratisoitumisesta” (国际关系的民主化, *guoji guanxi de minzhuhua*), jotka ovat toimineet harmonisen maailman teorian pohjarakenteina.¹⁵⁴ Tässä uudessa tilanteessa Kiinan on otettava osaa keskusteluun maailman uusista säännöistä, koska maa on ”deeply integrated with the world with the overseas interests across the world and plays an indispensable role on the international arena”. Osallistumisessaan kansainvälisen järjestelmän reformoimiseen Kiina tulee kuitenkin olemaan tasapuolinen ja reilu, eikä se tavoittele ylivaltaa muihin maihin nähden:

”China’s involvement in the dispute neither aims to become a troublemaker nor seeks the hegemony in the world. Adhering to the path of peaceful development, China is willing to promote and build a balanced, stable, fair and rational international order with other countries based on the principles of mutual respect, equality, mutual benefit and cooperation. China is a staunch defender of the principle of non-interference in others’ internal affairs. China will continue to stick to the independent foreign policy of peace, oppose any form of ‘interventionism’, uphold justice on hot spot issues, like on Syria, and make positive contributions to safeguarding regional peace and stability and defending the country’s sovereignty and dignity.”¹⁵⁵

Zhangin esittämät ajatukset ovat pitkälti rauhanomaisen kehityksen ja harmonisen maailman periaatteiden mukaisia: Kiina tavoittelee tasapainoista, vakaata, reilua ja rationaalista

154 Keith, Ronald C. (2012) – *New History Inside Hu Jintao's Foreign Policy: "Harmony" versus "Hegemony"*, s. 236

155 People's Daily Online 29.9. 2012 Zhang, Xiaonan – ”China should play an important role in making int’l rules”

kansainvälistä järjestystä, jossa ei kenelläkään – ei myöskään Kiinalla – ole hegemonistista asemaa. Hegemonian käsitteellä ja hegemonistisen mentaliteetin vastustamisella on Kiinassa pitkä historia, joka ulottuu aina keisarilliselle ajalle asti. Moraalisesti oikeaoppisten ja legitiimien keisarien ajateltiin seuraavan ”kuninkaallista tietä” (王道, *wangdao*), mikä tarkoitti maan johtamista esimerkillisesti, keräten ympäröivien kansakuntien kunnioitus ja säilyttäen yhteiskunnallinen vakaus. Huonot keisarit kulkivat puolestaan ”hegemonistista tietä” (霸道, *badao*), mikä tarkoitti johtamista pelolla ja väkivallalla. Sotaa ja väkivaltaista interventiota toisen valtion asioihin pidettiin hegemonistisen tien äärimmäisenä ilmentymänä, minkä arveltiin johtavan lopulta legitimitietin menettämiseen ja dynastian luhistumiseen.¹⁵⁶

Kuninkaallisuuden ja hegemonistisuuden välinen vastakkainasettelu vaikuttaa epäilemättä edelleen kiinalaisessa poliittisessa ajattelussa, jossa se on siirretty globaalille tasolle. *PDO*:n retoriikassa Yhdysvaltoja syytetään toistuvasti hegemonismista ja interventionismista, kun taas Kiinan harmoninen maailma peilaa historiallista ihannetta kuninkaallisesta johtamisesta. Kansainvälisen hegemonian vastustaminen liittyy olennaisesti myös valtiollisen suvereniteetin kunnioittamiseen, mikä on yksi harmonisen maailman tärkeimmistä periaatteista. Zhangin mukaan Kiina puolustaa vahvasti valtiollista suvereniteettia ja nousee myös vastustamaan kaikkia ”interventionismin” muotoja. Tämä on helppo nähdä kuninkaallisen tien jatkona, jonka valossa Kiina haluaa toimia korkeintaan positiivisena esimerkkinä, mutta ei koskaan pakota muita omaan tahtoonsa. Samalla se on myös vahva argumentti Kiinan oman koskemattomuuden puolesta; myös Kiinalla itsellään on oikeus toimia valitsemallaan tavalla.

Nykyisessä kansainvälisessä järjestelmässä Zhang asemoi Kiinan ikään kuin löyhään, kehittyvistä talouksista koostuvaan koalitioon. Kiina seisoo nousevien talouksien rinnalla pyrkiessään uudistamaan tärkeimpiä kansainvälisiä instituutiota:

”China will unswervingly promote the reform of global governance mechanism. China will stand by emerging and developing countries, promote the important role of G20 in coordinating development between the South and the North, advocate an increase in shares and vote of emerging economies in the International Monetary Fund and the World Bank, as well as strive for fairer and more just institutional rights.”¹⁵⁷

156 Gill, Bates (2010) – *Rising Star : China's New Security Diplomacy*, s. 104-107

157 People's Daily Online 29.9. 2012 Zhang, Xiaonan – ”China should play an important role in making int'l rules”

Zhangin mukaan Kiina pyrkii horjumattomasti (*unswervingly*) uudistamaan kansainvälistä hallintamekanismia G20 -ryhmässä, Kansainvälisessä valuuttarahastossa (IMF), sekä Maailmanpankissa. Zhang esittää Kiinan toimivan näissä järjestöissä kehitysmaiden rinnalla (*stand by*) – ei siis niiden yläpuolella – pyrkien lisäämään ryhmän yhteistä vaikutusvaltaa. Se ei siis pyri esiintymään ”eteläisten maiden” liikkeen johtajana, vaan tasapuolisena kumppanina, joka tavoittelee ”reilumpia ja oikeudenmukaisempia” oikeuksia kaikille näissä järjestöissä. Kaikki kansainväliset instituutiot, mutta erityisesti juuri IMF ja Maailmanpankki ovat olleet pitkälti länsimaiden hallinnassa, sillä molemmissa instituutioissa äänioikeus perustuu osuuksien omistamiseen, eli niin sanottuun ”ääni per dollari” -periaatteeseen.¹⁵⁸ Taloudellisen vaikutusvaltansa kehittyessä Kiina pystyy epäilemättä myös vaikuttamaan tehokkaammin näiden instituutioiden hallintamekanismeihin.

Zhangin artikkeli pyrkii selkeästi esittämään Kiinan köyhien maiden oikeuksien puolustajana heikentyvässä länsijohtoisessa kansainvälisessä järjestelmässä. Kiinan ulkopoliittiseen strategiaan on jo pitkään kuulunut suhteiden vahvistaminen kehitysmaiden kanssa. Kiina on myös luonut suvereniteettia painottavan oppinsa mukaisesti suhteita Sudanin ja Zimbabwen kaltaisiin kehitysmaihiin, joita länsimaat ovat kritisoineet räikeistä ihmisoikeusrikkomuksista. Kehitysmaissa Kiina on alettu näkemään länttä tasapuolisempina kumppanina, mutta toisaalta kehitysmaat ovat myös havainneet Kiinan ”sosialistisen markkinatalouden” toimivaksi talouspoliittiseksi järjestelmäksi. Kiina ei ole uudistuspolitiikassaan seurannut sokeasti länsimaisia neuvonantajia kuten Kansainvälistä valuuttarahastoa tai Maailmanpankkia. Se on etsinyt oman tiensä, joka on ainakin taloudellisesta näkökulmasta osoittautunut erittäin toimivaksi. Yhä useamman kehitysmaan näkökulmasta Kiinan hallituksen malli, niin sanottu ”Pekingin konsensus” vaikuttaa houkuttelevammalta, kuin länsimaiden tarjoamat kehitysteoriat.¹⁵⁹

Sekä Zhangin että Wangin kirjoitukset luovat kuvaa maailmasta, joka on demokratisoitumassa ja moninapaistumassa. Ajatusketju on hieman samantapainen kuin Japania ja Yhdysvaltoja koskevissa vuorovesiargumenteissa: historia on ikään kuin vääjäämättä etenemässä kohti kehitysmaiden nousua – Taivaan mandaatti on siirtymässä pois länsimaiden harteilta. On tärkeää

158 Patomäki, Heikki & Teivainen, Teivo (2003) – *Gloaali demokratia*, s. 58-84

159 Kurlantzick, Joshua (2007) – *Charm Offensive*, s. 53-60

huomata, että Zhangin ja Wangin artikkelien tapaisissa kirjoituksissa Kiina esitetään aktiivisena toimijana, joka pyrkii tietoisesti muotoilemaan globaalia järjestystä uudennäköiseksi. Samalla tämä kuitenkin tarkoittaa, että Kiina luottaa periaatteessa vallitsevan kansainvälisen järjestelmän institutionaaliseen rakenteeseen, ja pyrkii ainoastaan reformoimaan sitä sisältä päin. Se ei siis yritä hajottaa toimiviksi katsomiaan instituutioita ja rakenteita, eikä pyri imperialistisesti kumoamaan vallitsevaa status quota.

Kiinan ehdottama harmonisen maailman malli ei ole yhtä uusi ja ”kiinalainen” kuin *PDO*:n uus-orientalistiset kirjoitukset saattavat antaa ymmärtää. Siinä on havaittavissa – hieman paradoksaalisesti – selkeitä liberalistisia vivahteita, ja se muistuttaa hämmästyttävästi esimerkiksi Immanuel Kantin vuonna 1795 julkaisemassaan teoksessa *Ikuiseen Rauhaan* esittelemää suunnitelmaa vapaiden tasavaltojen muodostamasta valtioliitosta. Kantin suunnitelmassa kansainvälisen järjestelmän tulisi perustua täysin suvereenihin tasavaltoihin, jotka eivät kuitenkaan välttämättä olisi demokraattisesti hallittuja. Tasavallat perustaisivat ”rauhanliiton” (Kant käyttää myös nimitystä ”kansainliitto”), joka varmistaisi valtioiden välisen rauhan, mutta jossa yksikään valtio ei pakottaisi toisia toimimaan omalla tavallaan, tai omaksumaan omia lakeja ja tapojaan.¹⁶⁰ Kantin ajatus on hyvin lähellä harmonisen maailman periaatteita, mutta myös Kiinan propagoimaa käsitystä valtiollisesta suvereniteetista. Kiina puolustaa valtioiden oikeutta hallita itse itseään kansansuvereniteettiin perustuvalla argumentilla: hallituksilla – kuten esimerkiksi Kiinan hallituksella – voi olla kansan mandaatti hallita ilman demokratiakin.

Toisaalta harmonisen maailman kaltainen, suvereenihin kansallisvaltioihin perustuva järjestelmä on nähty myös yleisesti itäaasialaisena ajattelutapana. Esimerkiksi Kim et al. ovat arvioineet valtiolliseen suvereniteettiin perustuvan ”eastphalian” järjestelmän olevan kehittymässä Itä-Aasian maiden välille. Nimi viittaa Westafelenissa 1648 luotuun kansainväliseen järjestelmään, jonka tiukasta, puuttumattomuutta valtioiden sisäisiin asioihin korostavasta tulkinnasta länsimaat ovat vähitellen etääntyneet. Eastphalian järjestelmässä Westfalenin kokouksen periaatteet olisi herätetty henkiin täydessä sitovuudessaan. Jokainen valtio olisi siten oikeutettu valitsemaan täysin itsenäisesti oman kehityksensä tien, eikä eastphaliassa olisi ”yleisesti hyväksytyjä” periaatteita esimerkiksi demokratiasta,

¹⁶⁰ Kant, Immanuel (2000) – *Ikuiseen rauhaan: Valtio-opillinen tutkielma*, s. 13-46

ihmisoikeuksista tai markkinataloudesta. Myös interventiot – jopa humanitaariset – olisivat täysin poissuljettuja.¹⁶¹

4.2. Kommunistisen puolueen 18. puoluekokous

Syksyn 2012 seuratuin ja poliittisesti merkittävin tapahtuma oli Kiinan kommunistisen puolueen 18. puoluekokous. Viiden vuoden välein järjestettävissä puoluekokouksissa valitaan puolueen keskuskomitea, joka puolestaan valitsee keskuudestaan puolueen vaikutusvaltaisimman elimen, politbyroon. Politbyroo ja erityisesti sen seisova komitea on käytännössä Kiinan johtava elin, ja sen jäsenet ovat aina myös tärkeimmissä valtiollisissa viroissa.¹⁶² Puolueen 18. puoluekokous järjestettiin Pekingissä 8-15. marraskuuta. Kokouksen tärkein, ja maailmalla seuratuin tapahtuma oli politbyroon uuden seisovan komitean, ja siten koko Kiinan uuden hallinnon julkistaminen. Samalla oltiin kuitenkin erittäin kiinnostuneita myös hallinnon sisä- ja ulkopoliittisista lausunnoista ja tulevaisuuden visioista.

Puoluekokouksen aikana *PDO*:n retoriikkaan ilmaantui siitä tavallisesti vähemmälle huomiolle jätettyjä, sosialistista ideologiaa korostavia sävyjä. Kiinan pragmaattinen taloudellinen modernisaatio vaikuttaa pitkälti etäännyneen alkuperäisistä marxilaisista päämääristään, vaikka viralliset opit korostavat edelleen marxismi-leninismiin ja Mao Zedongin ajattelun merkitystä.¹⁶³ Tyypillisesti Kiinan hallinto onkin pyrkinyt vähättelemään kommunistisen ideologian merkitystä, ja ideologian ja Kiinassa nykyään vallitsevan markkinatalouden välistä ristiriitaa on pyritty peittelemään ”sosialistisen markkinatalouden” ja ”sosialismi kiinalaisin erityispiirtein” kaltaisilla käsitteillä. Sosialismin merkitystä on pyritty lieventämään, ja esimerkiksi marraskuun puoluekokouksen yhteydessä *PDO* uutisoi, että kommunistisen puolueen perustuslakiin on lisätty kohta, joka säilyttää sosialismin ja marxilaisuuden perimmäiset periaatteet, mutta siirtää painopistettä kohti markkinavetoisia uudistuksia: ”Only reform and opening up can enable China, socialism and Marxism to develop themselves”.¹⁶⁴ Marxilaisuus ja sosialismi ovat siis yhä puolueen ideologisia kivijalkoja, mutta kapitalistinen ”reform and opening up” (改革开放,

161 Kim, Sung Won, Fidler, David P. & Ganguly, Sumit (2009) – *Eastphalia Rising? Asian Influence and the Fate of Human Security*

162 Saich, Tony (2011) – *Governance and Politics of China*, s. 114-121

163 Yleiskatsauksen puolueen viralliseen oppiin tarjoaa esimerkiksi Kiinan kommunistisen puolueen perustuslaki: http://www.china.org.cn/china/18th_cpc_congress/2012-11/16/content_27138030.htm, viitattu 8.5. 2014

164 People's Daily Online, 19.11. 2012 – ”CPC Constitution amendment adds more on reform, opening-up”

gaige kaifang) -politiikka on asetettu ikään kuin niiden edellytykseksi.

Jotkut harvat artikkelit nostivat kuitenkin sosialismin esiin näyttävästikin. Esimerkiksi Ye Xiaowenin artikkeli ”CPC conveys new messages to the world” pohdiskeli mikä merkitys oli sillä, että puoluekokouksen päättäjäisseremonia lopetettiin *Kansainvälisen* sävelin:

”First, the CPC will not deviate from its ultimate goal of building socialism with Chinese characteristics and realizing communism. [...] Third, the CPC will continue to adhere to peaceful development. A renowned Western politician once warned, 'The Cold War is over, but communism is not. It is still in China, so we must ... in Asia.' Western powers should abandon the Cold War mentality, and avoid making rash moves. Socialism with Chinese characteristics has helped China integrate into the world economy, and can totally coexist with Western capitalism. Socialism and capitalism are not absolutely irreconcilable as they were during the Cold War.”¹⁶⁵

Kirjoituksen mukaan kappaleen esittämisellä välitetty viestion hyvin yksiselitteinen: Kiinan kommunistinen puolue rakentaa edelleen ”sosialismia kiinalaisin erityispiirtein” (*socialism with Chinese characteristics*) ja pyrkii lopulta realisoimaan kommunismin. Se ei ole siis poikennut kommunismia kohti kulkevalta polulta, vaikka ulkomaailman silmissä saattaisi siltä vaikuttaakin. Retoriikka on osin ymmärrettävää, sillä menestyksekkäistä taloudellisista uudistuksista huolimatta kommunistisen puolueen legitimiteetti lepää yhä osin kommunismiin liitettyjen myyttien ja mielikuvien harteilla.¹⁶⁶ Adelaiden yliopiston professorin, Gao Mobon mukaan Kiinan sisäpolitiikassa vaikuttaa edelleen merkittävä vasemmistolainen siipi. Se näkee Deng Xiaopingin ”kapitalistisen tien kulkijana”, joka tuhosi Kiinan maolaisen utopian. Kommunistisessa puolueessa tähän ”uusvasemmistolaiseen” ryhmään lasketaan usein esimerkiksi Chongqingin entinen puoluesihteerin Bo Xilai, joka puhdistettiin puolueesta keväällä 2012 korruptioskandaalin ja mahdollisesti juuri hänen uusvasemmistolaisuutensa vuoksi.¹⁶⁷ Kommunismin perintöä ei voida siten pyyhkäistä pois menettämättä merkittävää osaa puolueen uskottavuudesta, ja niinpä puolue joutuu retoriikassaan tasapainottelemaan jatkuvasti markkinavetoisen moderniuden ja marxilaisen historiansa välillä.

165 People's Daily Online 20.11. 2012 Ye Xiaowen – ”CPC conveys new messages to the world”

166 Saich, Tony (2011) – *Governance and Politics of China*, s. 31-32

167 Gao, Mobo (2012) – *The Transitional Role of the Hu-Wen Leadership in China: A Case Study of Liu Xiaobo*, s. 176-180

Tyypillisesti *PDO*:n artikkelien toimijana on ollut yksinkertaisesti ”Kiina”, eikä kommunistisen puolueen todellista roolia ja vaikutusvaltaa ole pyritty korostamaan. Puoluekokouksen yhteydessä Kiinaan liitetyt kommunismin ja sosialismin käsitteet saivat kuitenkin suhteellisen paljon tilaa mediassa ja Yen artikkeli pyrkii selvästi myös lieventämään sosialismiin kohdistuvia pelkoja. Artikkelit haluaa esitellä Kiinan rakentavan uudenlaista sosialismia, joka tavoittelee rauhaa kansakuntien kesken, ja jonka opit eivät ole enää ristiriidassa ”läntisen kapitalismin” kanssa. Maailma on siis Yen mukaan yhä jakautunut kapitalistisiin ja sosialistisiin järjestelmiin, mutta niiden väliset erot eivät ole enää lainkaan sovittamattomat. ”Kylmän sodan mentaliteetin” vaivaamien länsivaltojen tulisi ymmärtää ero sosialismin ja ”socialismin kiinalaisin erityispiirtein” välillä.

Yen rakentamaan kuvaan uudenlaisesta sosialismista liittyy myös käsitys uudenlaisesta, ekologisesti tietoisesta Kiinasta. Kiinan uusi ympäristötietoisuus toistui myös useissa muissa artikkeleissa puoluekokouksen aikaan, mikä on ymmärrettävää, sillä Kiina on kärsinyt yhä lisääntyvistä ympäristöllisistä ongelmista, jotka ovat kiinnittäneet myös kansainvälisen yleisön huomion. Erityisesti länsimainen media on esitellyt kuvia hengityssuojaimissaan tiheän savusumun keskellä kulkevista pekingiläisistä. Yen mukaan kommunistinen puolue on kuitenkin tarttunut haasteeseen:

”The fourth [message] is ecological civilization. The rise of the West relying on the industrial civilization makes tremendous contribution to the progress of human civilization. However, the Western industrial civilization is not civilized in respect of ecology but was enjoyed exclusively by a few countries at high cost and high energy consumption.”¹⁶⁸

Yen mukaan yksi Kiinan lähitulevaisuuden tärkeimmistä tavoitteista on ”ekologisen sivilisaation” (生态文明, *shengtai wenming*; engl. *ecological civilization*) rakentaminen. Kyseinen Hu Jintaon laatima käsite esiintyi toistuvasti Kiinan ympäristöpolitiikkaa koskevissa artikkeleissa. Ye kuvaa Kiinan ekologista sivilisaatiota vastakohtana länsimaiden ”teolliselle sivilisaatiolle” (*industrial civilization*), joka ei ole ympäristön suhteen sivistynyt, ja jonka hyödyt eivät ole jakaantuneet maailmaan tasaisesti. Ekologinen sivilisaatio esitetään siten ikään kuin perustavanlaatuisena muutoksena käsityksessä valtion ja luonnon välisestä suhteesta. Toisaalta Yen rinnastus pitää sisällään myös kritiikkiä länsimaiden hallitsemasta globaalista

168 People's Daily Online 20.11. 2012 Ye Xiaowen – ”CPC conveys new messages to the world”

ilmastopolitiikasta. Kiina on argumentoinut usein ”ympäristöoikeuden” puolesta, jonka mukaan länsimaat ovat päävastuussa ilmastonmuutoksesta, joten niiden tulisi myös kantaa kehitysmaita suurempi vastuu sen torjunnasta.¹⁶⁹

Puoluekokouksen tärkeimpiä teesejä esitellyt pääkirjoitus ”What does 18th CPC national congress tell the world?” avasi hieman tarkemmin ekologisen sivilisaation käsitettä ja toimia, joilla Kiina on tarttunut ympäristöongelmiinsa:

”Great progress should be made in building an energy-efficient and eco-friendly society. This is a boon to the world, and will promote the ecological cooperation between China and other countries as well as global sustainable development. China’s great efforts in promoting the construction of ecological civilization will encourage other countries to protect the earth and endeavor toward a new era of ecological civilization.”¹⁷⁰

Pääkirjoituksen mukaan kommunistisen puolueen toimet energiataloudellisen ja ympäristöystävällisen ekologisen sivilisaation rakentamiseksi ovat siunaus (*boon*) maailmalle. Kirjoitus pyrkii esittämään Kiinan maailman ympäristöliikehdinnän, jos ei suoranaisena johtajana, niin ainakin sen tärkeimmissä etujoukoissa. Kiina on siis vastuullinen suurvalta myös maapallon ekosysteemin suhteen, ja se rohkaisee muutakin maailmaa kohti uuden ekologisen sivilisaation aikakautta. Kiinan lisääntyvät ympäristöongelmat ovat herättäneet huolta kansainvälisesti, koska ne ovat yhä enemmän myös koko maailman ongelmia. Kiina on esimerkiksi jo nyt maailman suurin kasvihuonekaasujen päästäjä, ja sen aiheuttamat happosateet laskeutuvat tuhoavasti lähivaltioiden alueille.¹⁷¹ Kiinan hallinnon on toisin sanoen pakko yrittää esiintyä vastuullisempana myös ympäristökysymyksissään, mihin ekologisen sivilisaation käsite ilmiselvästi tähtää.

4.2.1. Kiinalainen unelma

Kiinalaiseen politiikkaan kuuluu merkittävänä osana erilaisten käsitteiden ja iskulauseiden (提法, *tifa*) lanseeraaminen, ja jokainen Kiinan johtajasukupolvista on liittännyt tärkeimmäksi

169 Lo, Carlos-Wing Hung et al. (2012) – *China's Green Challenges in the Rise to Global Power under the Leadership of Hu Jintao*, s. 415-445

170 People's Daily Online 8.12. 2012 ”What does 18th CPC national congress tell the world?”

171 Saich, Tony (2011) – *Governance and Politics of China*, s. 110

katsomansa käsitteen puolueen viralliseen doktriiniin.¹⁷² Pian vallanvaihdon tapahduttua kommunistisen puolueen uusi pääsihteeri Xi Jinping kiirehti esittelemään omaa ”kiinalaisen unelman” (中国梦, *Chinese dream*) käsitettään. Media ja Kiinan tarkkailijat tarttuivat Xi:n puheisiin etsien käsitteestä merkkejä uuden hallinnon tulevista linjauksista. Myös *People's Daily Online* avasi Xi:n puhetta ja kiinalaisen unelman käsitettä artikkeleissaan. Yang Kai kirjoitti aiheesta joulukuussa 2012:

”Rejuvenation of the Chinese nation has been the greatest Chinese dream in modern times since the Opium Wars. 'After more than 170 years of hard struggle since the Opium War, the Chinese nation has bright prospects, is closer than ever to reaching its goal of great renewal, and is more confident and capable of reaching the goal than ever.' Xi's words are quite thought-provoking.”¹⁷³

Xin esittelemä kiinalainen unelma on saavuttaa ”Kiinan kansallinen elpyminen” (*rejuvenation of the Chinese nation*). Kiinalainen unelma ei ole siten varsinaisesti ulkopoliittinen käsite, mutta sillä on merkittävä ulkopoliittinen ulottuvuutensa. William Callahan on esittänyt, että Kiinan ulkopoliittinen käyttäytyminen on itse asiassa läheisessä yhteydessä Kiinan ”kansalliseen identiteettiin”. Tähän identiteettiin kuuluu vahvasti kokemus nöyryytyksestä, sekä käsitys Kiinan kärsimästä ”nöyryytyksen vuosisadasta” (百年国耻, *bainian guochi*), joka alkoi vuoden 1839 Oopium -sodasta, ja päättyi vasta vuonna 1949, kun Kiinan kansantasavalta perustettiin ja ulkomaiset imperialistit saatiin viimeinkin karkoitettua maasta. ”Kansallisen nöyryytyksen” (国耻, *guochi*) käsite on kuitenkin säilynyt kiinalaisessa poliittisessa puheessa näihin päiviin asti ja esimerkiksi 1990-luvulla aloitetussa patrioottisessa kasvatusohjelmassa Kiinan esitetään kärsivän edelleen nöyryytyksestä ja pyrkivän kohti kansallisesta elpymistään.¹⁷⁴ Nöyryytys on myös ilmaantunut puheeseen aina kun Kiina on ajautunut kansainvälisiin selkkauksiin, kuten Jugoslavian suurlähetystön pommituksen yhteydessä vuonna 1999 tai vuonna 2001 kun kiinalainen hävittäjä ja amerikkalainen vakoilulentokone törmäsivät toisiinsa Etelä-Kiinan merellä.¹⁷⁵

Xin kiinalainen unelma viittaa kansallisen nöyryytyksen päättymiseen ja Kiinan kansalliseen

172 Callahan, William A. (2010) – *China: the Pessoptimist Nation*, s. 33

173 People's Daily Online 3.12. 2012 Yang, Kai – ”Beautiful ‘China Dream’ requires hard work”

174 Callahan, William A. (2010) – *China: the Pessoptimist Nation*, s. 1-28

175 Bajoria, Jayshree (2008) – *Nationalism in China*

elpymiseen. Vastoin ”amerikkalaista unelmaa” kiinalaisessa unelmassa on siten kyse Kiinan kansan kollektiivisesta unelmasta ja sen yhteisestä päämäärästä. Kiinalainen unelma saavutetaan kun Kiina puhdistuu häpeällisestä menneisyydestään; kun se saavuttaa takaisin muinaisen, suurten dynastioiden aikaisen loistonsa. Ajatus horisontissa siintävästä kiinalaisesta unelmasta on siten nähtävä osana nationalistista diskurssia, jossa Kiinan historian pimeät hetket – kiinalaiset painajaiset – pidetään yhä vahvasti kansakunnan tietoisuudessa; motivoimassa Kiinaa eteen päin. (ks. s. 19)

4.3. Rauha, harmonia ja turvallisuus

Kiinan rauhanomaisen kehityksen retoriikka ei ole onnistunut vakuuttamaan kaikkia osapuolia. Erityisesti Kiinan lähialueilla Itä-Aasiassa pohditaan onko Kiina todella niin vaatimattoman rauhanomainen kuin se antaa ymmärtää, vai voisiko se tavoitella keisarillisten aikojen mahtavaa asemaansa takaisin. Useat Kiinan nousua seuraavat tarkkailijat ovat etsineet merkkejä muutoksista Kiinan ulko- ja turvallisuuspoliittisessa linjassa esimerkiksi Kiinan hallituksen määrittelemästä ”ydintavoitteiden” käsitteestä (ks. s. 79). Alunperin tämän käsitteen alaisuuteen on kuulunut vain Tiibetin, Taiwanin ja Xinjiangin pitäminen emämaan yhteydessä, mutta 2000-luvun puolella käsitettä on ryhdytty varovaisesti laajentamaan: vuonna 2010 Kiinan hallitus julisti esimerkiksi koko Etelä-Kiinan meren kuuluvan Kiinan ydintavoitteisiin. Vielä monitulkintaisemmaksi ”ydintavoitteiden” käsite tuli, kun ulkoministeriön tiedottaja Qin Gang julisti, että kaikki ”alueet, jotka liittyvät suvereniteettiin, turvallisuuteen, alueelliseen yhtenäisyyteen ja kehitysintresseihin kuuluvat kaikki Kiinan ydintavoitteisiin”.¹⁷⁶ Uudelleenmäärittelyt herättävät luonnollisesti kysymyksen voidaanko ydintavoitteiden käsitettä laajentaa koskemaan yhä suurempia ja suurempia alueita ja suurempaa joukkoa poliittisia kiistakysymyksiä. Erityisesti turvallisuuteen ja kehitysetuihin (*developmental interests*) vedoten ydintavoitteita voitaisiin soveltaa käytännössä mihin vain Kiinan ulkopoliittisista kipupisteistä. Ydintavoitteiden käsitteen kaltaisten retoristen esitysten seuraaminen on tärkeää, koska ne paljastavat paljon myös puheen takana piilevistä ulko- ja geopoliittisista strategioista.

176 Lam, Willy Wo-Lap (2012) – *China Wages Quasi-Superpower Diplomacy*, s. 201-205 (”Areas relating to national sovereignty, security, territorial integrity and developmental interests all belong to China's core interests”)

Periaatteessa Kiinan ulkopoliittisena linjana on rauhanomaisuus ja matalan profiilin säilyttäminen. Deng Xiaoping määritteli Kiinan ulkopoliittisen linjan aikoinaan niin, että Kiinan tulisi ”odottaa tilaisuuttaan”, eikä paljastaa kykyjään ulkomaailmalle. Samalla Kiinan tulisi kuitenkin myös pyrkiä ”saavuttamaan jotain” (有所作为, *you suo zuo wei*).¹⁷⁷ Toisinaan *People's Daily Onlinen* kirjoitukset kyselivät, olisiko Kiinan syytä päivittää Dengin 1990-luvulla määrittelemät ulkopoliittiset suuntaviivat, tai ainakin tulkita niitä uudelleen nykypäivän vaatimusten valossa. Esimerkiksi Wang Yushengin artikkeli ”Is Low-profile strategy outdated for China?” pohdiskeli olisiko Kiinan ”matalan profiilin strategia” käynyt vanhanaikaiseksi:

”Keeping a low profile is one of China’s long-term strategies, which is determined by the country’s social attributes. However, rigid adherence to the low-profile strategy can easily lead to 'few accomplishments.' At the same time, overemphasis on 'accomplish something' and appearing aggressive may damage the overall situation of Chinese diplomacy. China should maintain a flexible low-profile strategy, and play a reasonably active role in world affairs.”¹⁷⁸

Wang vihjailee artikkelissaan, että Dengin asettama pitkän linjan strategia on alkanut vähitellen vanhentua. Kankea suhtautuminen matalan profiilin strategiaan saattaa johtaa ”vähiin saavutuksiin” (*few accomplishments*), mutta toisaalta liian suuret tavoitteet ja aggressiivisena esiintyminen saattavat vahingoittaa Kiinan asemaa. Wang ehdottaakin, että Kiina ylläpitäisi ”joustavaa” (*flexible*) matalan profiilin strategiaa, ja pyrkisi näyttämään ”kohtalaisen aktiivista roolia” (*reasonably active role*) maailman tapahtumissa. Määritelmät ovat varsin epämääräisiä ja monitulkintaisia, mutta antavat silti ymmärtää, että Kiinan suhdetta Dengin teeseihin on alettu selvästi ajatella uudelleen.

Kiinan ulkopoliittisen linjan voi katsoa olleen siirtymässä ”matalan profiilin strategiasta” kohti ”joustavaa” jo jonkun aikaa. Kiina on ottanut selkeästi aktiivisemmän roolin maailman tapahtumiin ja samalla esimerkiksi sen joustamaton suhtautuminen valtioiden itsemääräämisoikeuteen on alkanut muuttua. Kiina on esimerkiksi osallistunut yhä laajemmin YK:n johtamiin kansainvälisiin rauhanturvaoperaatioihin sijoittuen maaliskuussa 2014 maailman 14. merkittävimmäksi rauhanturvaoperaatioiden tukijaksi 2117:lla rauhan-

177 Glaser, Bonnie S. Ja Medeiros, Evan S. (2007) – *The Changing Ecology of Foreign Policy-Making in China: The Ascension and Demise of the Theory of "Peaceful Rise"*, s. 305

178 People's Daily Online 5.11. 2012 Wang, Yusheng – ”Is low-profile strategy outdated for China?”

turvaajallaan.¹⁷⁹ Bates Gill on nähnyt merkittävänä muutoksena Kiinan linjassa myös Kiinan antaman täyden siunauksen vuonna 2001 aloitetulle ”terrorismin vastaiselle sodalle”. Terrorinvastaisen sodan tukijana Kiinan hallinto siis hyväksyi globaalien taistelun terroristeja vastaan ja esimerkiksi Yhdysvaltain johtaman intervention Afganistaniin.¹⁸⁰

Vaikka *PDO* ja Kiinan ulkopoliittinen johto siis argumentoivat yhä pääsääntöisesti puuttumattomuuden, suvereniteetin ja harmonisen maailman periaatteiden nimeen vaikuttaa Kiinan kurssi olevan hitaasti kääntymässä. Voisiko Kiinan lisääntyvä kiinnostuminen ja osallistuminen maailman tapahtumiin johtaa vähitellen tilanteeseen, jossa Kiina alkaisi itsekin käyttää kasvavaa sotilaallista voimaansa Yhdysvaltojen tapaan ”interventionistisesti”? Maltillisemmatkin tarkkailijat joutuvat myöntämään, että valtava ristiriita rauhanomaisen imagon ja voimakkaasti kasvavien puolustusmenojen välillä syö kovasti uskottavuutta Kiinan rauhanomaisen kehityksen retoriikalta. Kiinan puolustusmenot ovat kasvaneet vuosien 1996-2008 välillä 12.9 % vuodessa, mikä on selvästi enemmän kuin maan vuosittainen talouskasvu.¹⁸¹ Toisaalta suurista numeroistaan huolimatta Kiinan puolustusmenot ovat edelleen vain noin 2 % maan bruttokansantuotteesta, mikä on paljon vähemmän kuin esimerkiksi Yhdysvaltain (4.4 %) tai Venäjän (4.4 %) vastaavat luvut.¹⁸²

Kiinan voimistuvat asevoimat ja sen itsevarmemmat otteet läheisillä merillä ovat herättäneet huolta erityisesti Kiinan lähialueilla Aasiassa. Kiinan kiristyvää suhtautumista sitä ympäröiviin merialueisiin selittää pitkälti energiaturvallisuus. Kiinan energiantarve on kasvanut huimaa vauhtia sen talouskasvun rinnalla ja niinpä myös tasaisesti kasvava energiansaanti on välttämätöntä Kiinan talouskasvun ruokkimiseksi ja siten myös yhteiskunnallisen vakauden ylläpitämiseksi. Energiaturvallisuuden kannalta keskeisessä asemassa ovat tärkeät meriväylät. Esimerkiksi 80 % Kiinan öljyntuonnista kulkee Malesian hallinnoiman Malakan salmen läpi jatkaen matkaansa läpi kiistellyn Etelä-Kiinan meren ja Taiwanin salmen. Kiinalle on elintärkeää varmistaa näiden meriväylien turvallisuus ja ulottaa tarpeen vaatiessa merivoimaansa aina Intian valtamerelle saakka. Kiinan sotilaallista uhkaa korostavissa kauhukuvissa on esitetty

179 *Ranking of Military and Police Contributions to UN Operations*, 31. Maaliskuuta 2014, (http://www.un.org/en/peacekeeping/contributors/2014/mar14_2.pdf), viitattu 8.5. 2014

180 Gill, Bates (2010) – *Rising Star : China's New Security Diplomacy*, s. 113-124

181 Cheng, Joseph Y.S. & Paladini, Stefania (2012) – *Battle ready? Developing a Blue-water Navy. China's Strategic Dilemma*, s. 256

182 Perlo-Freeman, Sam et al. (2013) – *Trends in world military expenditure, 2012 SIPRI Factsheet*, s. 2

Kiinan rakentavan jo liittolaisista ja tukikohdista koostuvaa ”helmiketjua” (*string of pearls*) Intian valtamerelle pyrkiäkseen patoamaan Intian nousua ja vahvistamaan omaa vaikutusvaltaansa alueella.¹⁸³

Meren hallinnan merkitys on ymmärretty luonnollisesti myös Kiinan poliittisessa johdossa. Kiinan merelliseen strategiaan liittyvän keskustelun keskiössä on ollut usein merivoiman (*sea power*) geopoliittisesta merkityksestä teoretisoineen Alfred Mahanin klassinen teos *The Influence of Seapower on History: 1660-1783*, joka käännettiin kiinaksi vuonna 1997.¹⁸⁴ Teoksessaan Mahan argumentoi, että suurvaltojen menestys on läpi historian perustunut merivoiman oikeaoppiseen soveltamiseen, ja vain merta hallinnoimalla valtiot voivat nousta suurvalloiksi ja ylläpitää valta-asemansa.¹⁸⁵ *People's Daily Onlinen* artikkeleissa merellinen strategia esiintyi aika ajoin, ja esimerkiksi Ruan Zongze argumentoi joulukuun kolmantena julkaistussa artikkelissaan ”China proposes new diplomatic views” varsin ”mahanilaiseen” sävyyn Kiinan suunnitelmista :

”In order to build 'harmonious oceans' and protect its maritime sovereignty as well as development and security interests, it has naturally developed the plan of building itself into a maritime power and enhancing development, utilization, protection, and control of oceans.”¹⁸⁶

Ruanin mukaan Kiina pyrkii pystyttämään ympärilleen ”harmoniset valtameret” (*harmonious oceans*), sekä puolustamaan merellistä suvereniteettiaan ja ”turvallisuus- ja kehitysintressejään” (*development and security interests*). Nämä etunsa turvatakseen Kiina suunnittelee ”luonnollisesti” rakentavansa itsestään merivallan. Kiinan merivoiman kasvu on siten luonnollista, kasvavan suurvallan toimintaa, eikä asiassa pitäisi olla ihmeteltävää tai pelättävää. Ruanin artikkeli tuo ilmi, että harmonian käsite yhdistetään Kiinan ulkopoliittisessa retoriikassa myös valtamerien hallintaan. Ajatus ”harmonisista valtameristä” perustuu Kiinan kansainvälisten suhteiden instituutin (CICRI, *China Institutes of Contemporary International Relations*) varajohtajan Yang Mingjien mukaan harmonisen maailman periaatteille, mikä tarkoittaa, että merialueita hallitaan kansainvälisessä yhteisymmärryksessä ja kansainvälisen lain

183 Ji, You (2007) – *Dealing With the Malacca Dilemma: China's Effort to Protect it's Energy Supply*, s. 467-484

184 Cheng, Joseph Y.S. & Paladini, Stefania (2012) – *Battle ready? Developing a Blue-water Navy. China's Strategic Dilemma*, s. 262-267

185 Mahan, Alfred Thayer (2003) – *The influence of sea power upon history, 1660-1783*, 1-25

186 *People's Daily Online* 3.12. 2012 Ruan, Zongze – ”China proposes new diplomatic views”

mukaan. Myöskään merialueiden ylle ei saa siten nousta hegemoniaa. Harmonisten valtamerien politiikasta Yang ottaa esimerkiksi Kiinan osallistumisen merirosvojen vastaiseen operaatioon Somalian aluevesillä. Operaatio suoritettiin legitiimisti YK:n mandaatilla, ja Kiinan näkökulmasta valtameriä tulisi hallinnoida samaan tapaan, kansainvälisen yhteisön yhteisymmärryksessä.¹⁸⁷ Kiinan toiminta merillä ei ole siten voimapolitiikkaa tai ekspansionismia, vaan tähtää rauhanomaiseen ja legitiimiin järjestykseen, josta kaikki osapuolet hyötyvät tasapuolisesti. *PDO* pyrki myös Japania koskeissa argumenteissaan hieman samaan tapaan esittämään saarikiistan nimenomaan legitimitteettikysymyksenä.

Rauhoittelu ja harmoniasta puhuminen ei ole kuitenkaan aina kantanut hedelmää. Keskustelu Kiinan merellisestä strategiasta yltyi syyskuussa 2012, kun Kiina laski vesille ensimmäisen lentotukialuksensa Liaoningin. Myös *People's Daily Online* kommentoi vesillelaskua aktiivisesti. Kirjoitusten yleisenä linjana oli, että Kiina on noussut suurvaltojen joukkoon, joten sillä on oikeus myös suurvaltojen asevoimiin. Samalla kirjoitukset pyrkivät myös rauhoittelemaan lentotukialuksen herättämiä pelkoja ja painottivat aluksen rauhanomaisuutta. Jia Xiudongin artikkeli ”Aircraft carrier to boost China's rise” tarjosi tyypillisen, joskin ”haukkamaisia” sävyjä sisältävän näkemyksen. Sen lisäksi että Liaoning symboloi Kiinan kasvanutta ”kansallista voimaa” (*comprehensive national strength*) ja vahvistaa kansallista ylpeyttä, se on Jian mukaan myös täysin legitiimi hanke:

”It is necessary and legitimate for China to develop aircraft carriers. China's economic development requires safe and barrier-free sea passages. China must strengthen the defense capability to deal with the challenges of hegemony and power politics. Besides, China still faces the arduous task of national reunification. With the national development, China shoulders more international responsibilities, which requires more effective non-war military operation capabilities to help the international community in humanitarian relief, anti-terrorism and anti-piracy operations.”¹⁸⁸

Jian artikkeli nostaa esiin kolme legitiimiä perustelua Kiinan uudelle lentotukialukselle. Ensinnäkin Kiinan on varmistettava meriväylien turvallisuus, millä tarkoitetaan öljyn ja muiden resurssien kuljettamiseen käytettäviä merireittejä. Hieman monitulkintaisempi perustelu on Kiinan tarve vahvistaa puolustustaan hegemonian ja voimapolitiikan haasteita vastaan, mutta

187 Yang, Mingjie (2010) – *Sailing on a Harmonious Sea: A Chinese Perspective*, s. 22-25

188 *People's Daily Online* 29.9. 2012 Jia, Xiudong – ”Aircraft carrier to boost China's rise”

käsitteet viittaavat epäilemättä Yhdysvaltain (hegemonia) ja Japanin (voimapolitiikka) muodostamaan uhkaan Kiinan suvereniteetille, joka oli korostunut Senkaku/Diaoyu -saarikiistan yhteydessä. Hegemonian ja voimapolitiikan vastustamiseen liittyy myös Kiinan ”vaivalloinen kansallinen uudelleenyhdistymisen tehtävä” (*arduous task of national reunification*), mikä tarkoittaa Taiwanin – yhden Kiinan ydintavoitteista – palauttamista osaksi Kiinaa.

Jia nostaa perusteluksi lentotukialuksen hankkimiselle myös Kiinan kasvaneen kansainvälisen vastuun, sillä lentotukialus tulee palvelemaan kansainvälisen yhteisön apuna myös erilaisissa ei-sotilaallisissa operaatioissa. Tällaisia ovat esimerkiksi moninaiset uudenlaiset turvallisuusongelmat kuten terrorismin ja merirosvouksen vastaiset operatiot, mutta myös humanitaarisen avun tarjoaminen kriisitilanteissa. Lentotukialus on siten ensinnäkin legitiimi ja puhtaasti puolustuksellinen hankinta, mutta sen esitetään lisäksi myös auttavan kansainvälistä yhteisöä lisääntyvien globaalien haasteidensa edessä.

Wangin, Ruanin ja Jian artikkelit esittävät Kiinan myös turvallisuuspolitiikassaan maltillisena ja rauhanomaisena toimijana, jonka kasvavat puolustusmenot ovat vain luonnollista seurausta Kiinan noususta suurvallaksi. Tämän kaltaisten näkemysten mukaan Kiinalla on suurvaltojen joukkoon myöhässä liittyneenä valtiona legitiimi oikeus myös suurvaltojen asevoimiin, ja olisi kaksinaismoralistista sallia lentotukialuksen kaltaiset aseet vain vanhoille suurvalloille. Kokonaisuutta tarkastellen *PDO*:n Kiinan turvallisuuspolitiikkaa tarkastelevista artikkeleista on kovin vaikea löytää imperialistista retoriikkaa tai merkittäviä muutoksia jo Dengin laatimaan matalan profiilin strategiaan. *PDO* pyrkii rakentamaan kuvaa Kiinasta vastuullisesti kasvavana sotilasmahtina, joka ei tähtää hegemoniaan tai ekspansionismiin, vaan puolustaa ainoastaan omaa suvereniteettiaan ja omia oikeuksiaan. Vaikka Kiinan asevoimat vahvistuvat, tulee Kiina siis toimimaan kansainvälisen yhteisön periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti; legitiimisti.

4.4. Kohti harmonista maailmaa?

People's Daily Onlinen rakentama kuva Kiinasta kansainvälisenä toimijana perustuu vahvasti rauhanomaisen nousun ja harmonisen maailman periaatteille. Kiina esitetään tässä kuvassa rauhaa ja harmoniaa rakastavana, sekä kansainvälisesti vastuullisena suurvaltana, jota

kenenkään ei tulisi pitää uhkana. Kiinan kohtaamat vaikeudet johtuvat siitä, että Kiinaa ei ymmärretä, ja että Kiina on usein hegemonisten tahojen uhri. *PDO* pyrkii siten valistamaan maailmaa esittäen kuvaa ”oikeasta Kiinasta”, joka on turmeltunut ja vääristynyt ulkomaisen median käsittelyssä.

Rauhanomaista kehitystä korostava retoriikka pyrkii ottamaan selkeän pesäeron Kiinan lähihistoriaan. Kiinan essentiaalisen rauhanomaisuuden puolesta argumentoivat kirjoitukset ”unohtavat”, että Mao Zedongin aikakaudella Kiina osallistui useampaan sotilaalliseen selkkaukseen ja lisäksi tuki aseistautuneita kapinallisia ja terroristeja kaikkialla maailmassa. Myös poliittisen puheen tasolla Maon johtama Kiinan kansantasavalta vaikutti kaikelta muulta kuin rauhan ja harmonian tyysijalta. Maon luokkataistelua ja ydinsotaa lietsova retoriikka kohahdutti esimerkiksi vuonna 1957, kun Mao vakuutteli kommunistista maailmaa, ettei ydinsotaa tulisi pelätä: vaikka puolet kiinalaisista saisi surmansa jäisi jäljelle yhä 300 miljoonaa kiinalaista sosialistia!¹⁸⁹ Uus-orientalistinen rauhallisen kehityksen retoriikka pyrkii hyppäämään tämän vaiheen yli ja esittämään historiallisen Kiinan sivilisaation, joka on läpi vuosituhansien vannonut rauhan ja harmonian käsitteiden nimeen.

PDO:n kuvaukset harmonisesta maailmasta ammentavat samasta historiallisesta lähteestä. Harmonisuus ja anti-hegemonismi ovat ikään kuin Kiinan historiallinen luonne, jota on vaalittu maassa jo Kungfutsen kaltaisten filosofien ajoista lähtien. Näin myös Kiinan tavoittelema harmoninen maailmanjärjestys on tasa-arvoinen ja oikeudenmukainen, jossa ei Kiina, eikä mikään muukaan valtio saa ylivaltaa tai pakota omaa ideologiaansa toisille.

Kirjoitukset esittävät Kiinan yhä itsevarmempana ja kyvykkäämpänä kansainvälisenä toimijana. Kiina on *PDO*:n kirjoituksissa suurvalta, joka ei käyttäydy maailmassa kaoottisesti tai itsekkäästi, vaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti. Myös luonnon se on ottanut huomioon, ja taistelee ihmiskunnan tulevaisuuden puolesta rakentaessaan ”ekologista sivilisaatiotaan”. Kiina pyrkii uudistamaan kansainvälistä järjestelmää rationaalisemmaksi ja harmonisemmaksi, mutta ei kumoamaan sitä. Harmonisuus tarkoittaa rinta rinnan elävien ja tasa-arvoisten valtioiden muodostamaa maailmaa, ja siksi lehden artikkelit asemoivat Kiinaa kehittyvien talouksien

189 Gaddis, John Lewis (1997) – *We Now Know: Remaking Cold War History*. s. 249-253

rinnalle, rikkaita, illegitiimisti hallitsevia teollisuusmaita vastaan. Globaalilla tasolla Kiina siis pyrkii esiintymään myös hyväntekijänä, joka puolustaa kehitysmaiden oikeuksia länsivaltojen ylivaltaalta.

Myös *PDO*:n Kiinan kansainvälistä roolia käsittelevien kirjoitusten yleisenä linjana oli, että maailma on hitaasti mutta vääjäämättömästi kulkemassa kohti Jiang Zeminin lanseeraamaa kulttuurien monimuotoisuutta ja kansainvälisten suhteiden demokratisoitumista (ks. s. 83). Artikkelit kehystivät maailman, jossa taloudellisten, poliittisten ja jopa sotilaallisten kriisien keskellä kouristeleva, länsimaiden ylivaltaan perustuva kansainvälinen järjestelmä on alkanut menettää legitimitettiään. Tämänkaltaisessa välttämättömyyden retoriikassa Kiinan (ja vähemmissä määrin myös muiden kehittyvien talouksien) nousu on ikään kuin pysäyttämätön historiallinen virtaus, joka tulee muuttamaan globaalin valtatasapainon. Tähän mullistukseen liittyy myös Xi Jinpingin ”kiinalaisen unelman” esiin tuoma historiallinen aspekti: Kiina on ikivanha ja arvokas sivilisaatio, joka tulee nyt vain palaamaan vanhalle paikalleen.

People's Daily Onlinen kirjoitukset osoittavat, että Kiinalla on ainakin yhtenäinen retorinen ja kuvapoliittinen strategia. Itsevarmasta ja toisinaan mahtipontisestakin retoriikasta huolimatta on kuitenkin vaikea sanoa pystyykö Kiinan hallinto toteuttamaan rauhanomaista strategiaansa myös käytännössä. Liian monet Kiinan omaa tulevaisuutta koskevat kysymykset ovat yhä vailla vastausta. Jatkuuko esimerkiksi Kiinan talouskasvu, ja kykeneekö kommunistinen puolue edes säilyttämään yksinvaltaisen asemansa jatkaakseen strategian ylläpitoa?

5. PÄÄTÄNTÖ

People's Daily Onlinen ulkopoliittinen uutisointi syksyllä 2012 osoittautui vilkkaaksi ja monipuoliseksi. Lehti tarttui kärkkäästi laajaan kirjoon ulkopoliittisiin aiheita ja sen artikkelit tarjosivat valaisevan katsauksen Kiinan ulkopoliittiseen retoriikkaan. Koska *PDO* on kommunistisen puolueen virallinen julkaisu tarjosivat lehden kirjoitukset myös näkyviä Kiinan korkeimmassa johdossa vallitsevaan ajatteluun ja maailmankuvaan. Aineiston annettiin ”puhua omalla äänellään”, eli tutkimuksessa käsiteltävät teemat valikoituivat sen perusteella, mitä syksyllä tapahtui, ja miten *PDO* näihin tapahtumiin reagoi. Näin tutkimusaineisto valaisi myös Kiinan ulkopoliittisen johdon omia prioriteetteja, ja sitä minkälaisia agendoja se näki tärkeäksi asettaa.

People's Daily Onlinen retoriikka pysyi hyvin johdonmukaisesti rauhanomaisen kehityksen ideologian mukaisella linjalla läpi tarkastellun ajanjakson. Tämän näkemyksen mukaan Kiinan nousu ei tule uhkaamaan ketään, vaan se tulisi paremminkin nähdä koko maailmalle siunauksellisena tilaisuutena. Kiina ei myöskään tavoittele hegemonista asemaa maailmassa tai pyri kumoamaan vallitsevaa kansainvälistä järjestelmää. Se hakee tasa-arvoisia kumppanuussuhteita kaikkien valtioiden kanssa, eikä pyri levittämään niille väkisin ”Pekingin konsensustaan”.

PDO:n kirjoituksista on vaikeaa löytää maailmanpoliittisen realismin mukaisia imperialistisen retoriikan sävyjä. Lähimmäksi imperialistista retoriikkaa lehden linja tuli Senkaku/Diaoyu-saarikiistaa kommentoivissa artikkeleissa, mutta myös saarikiista pyrittiin kuitenkin kehystämään ensisijaisesti legitimizeettikysymykseksi. Kiina ei siis yrittänyt levittäytyä rajojensa ulkopuolelle ja nousta Aasian hegemoniksi, tai tavoitellut Japanin valta-aseman kukistamista alueella. Saaret kuuluivat lehden kirjoitusten mukaan historiallisten todisteiden valossa yksiselitteisesti Kiinalle, ja Kiina vaati vain oikeutta ja vanhojen vääryyksien oikaisemista. Vaikka retoriikka saattoi silloin tällöin saada sotaisia piirteitä – esimerkiksi kansan vapautusarmeija rehvasteli toisinaan Kiinan armeijan iskukyvyllä – muisti *PDO* myös jatkuvasti korostaa Kiinan linjan olevan rauhanomainen ja että maa tarttuu sotilaallisiin keinoihin vasta äärimmäisessä hätässä.

Imperialismia ei ole myöskään löydettävissä *PDO*:n suhtautumisessa globaaliin valtopolitiikkaan, eli Yhdysvaltoihin ja sen johtamaan kansainväliseen järjestelmään. Lehti suhtautui toki Yhdysvaltoihin kriittisesti, arvostellen sitä toistuvasti hegemonistisesta ja interventionistisesta johtamisesta – maailman hallitsemisesta epädemokraattisesti. Se ei kuitenkaan argumentoinut Yhdysvaltain maailmanjärjestyksen kumoamisen puolesta vaan halusi päinvastoin useaan otteeseen korostaa, ettei Kiina tule haastamaan Yhdysvaltain hegemoniaa. Yhdysvalloilla oli *PDO*:n mukaan paikkansa maailman – erityisesti Itä-Aasian – vakauttamisessa, mutta se käytti valtavan positiivisen potentiaalinsa väärin, omien hegemonististen pyrkimystensä ajamiseen.

PDO argumentoi samaan tapaan myös Kiinan suhteesta kansainväliseen järjestelmään. Se kritisoi kansainvälistä järjestelmää epäoikeudenmukaiseksi, ja länsivaltojen tendenssejä puuttua oman ideologiansa nimessä toisten valtioiden suvereniteettiin interventionistiseksi. Kulttuurien ja sivilisaatioiden monimuotoisuus oli maailman rikkaus, ja siten valtioilla tulisi olla täysi oikeus valita itse omat ideologiansa ja järjestelmänsä. *PDO*:n mukaan Kiina ei kuitenkaan halunnut kumota vallitsevaa kansainvälistä järjestelmää ja sen toimivia instituutioita. Päinvastoin kirjoituksissa näkyi selvä kunnioitus kansainvälisiä instituutioita, erityisesti YK:ta kohtaan, ja Kiinan tavoitteena oli lehden mukaan paremminkin reformoida näitä instituutioita niin, että ne vastaisivat paremmin Kiinan ihannetta harmonisesta maailmasta.

Kaikkeen *PDO*:n retoriikkaan liittyi vahvasti käsitys Kiinasta vastuullisena suurvaltana. Kiina ei ole enää Maon aikojen globaali häirikkö, tai vanhempi sisäänpäin kääntynyt ja itsetietoinen keskuksen valtakunta, joka ei piittaa tuon taivaallista ulkomaailman tapahtumista. *PDO* maalailee kuvaa Kiinasta, joka on ymmärtänyt hyvin vaikutusvaltansa merkityksen nykyaikaisessa, tiiviisti yhteen kietoutuneessa maailmassa. Se haluaa toimia kaikkialla positiivisena voimana rauhan ja harmonian puolesta, ja tarttuu myös koko maailmaa uhkaaviin, ilmastonmuutoksen kaltaisiin ongelmiin täydellä tarmolla esiintyen globaalin ympäristöliikehännän etujoukoissa rakentamassa ”ekologista sivilisaatiotaan”. Toisaalta maailman on puolestaan myös hyväksyttävä Kiinan uusi asema suurvaltana, ja siihen liittyvät suurvallan oikeudet.

Vaikka *People's Daily Onlinen* kirjoituksista ei ole löydettävissä imperialistista retoriikkaa tai argumentteja kansainvälisen järjestelmän kumoamiseksi liittyi kaikkiin kolmeen teemaan kuitenkin selkeä taustajuonne, jonka mukaan maailma on vääjäämättömästi muuttumassa demokraattisemmaksi ja monimuotoisemmaksi. Kiinan nousu ja länsimaiden lasku esitettiin ikään kuin väistämättömänä kehityskulkuna, jota ei voida enää pysäyttää. Länsimaat ovat *PDO*:n esittämän tulkinnan mukaan ajautuneet toistuviin kriiseihin, joista näkyvimpänä vuonna 2008 alkanut finanssikriisi, eikä niiden ideologinen maailmankatsomus ja talousoppi kykene tarjoamaan enää uskottavaa ratkaisua maailman ongelmiin. *PDO* ei kuitenkaan missään kohden esittänyt Kiinaa uuden kansainvälisen järjestelmän johtajaksi ja ongelmien ratkaisijaksi, vaan tarjosi maailmalle harmonista järjestystä, jossa kukaan ei olisi hegemonisessa asemassa. Tätä kuvaa on houkuttelevaa tulkita traditionaaliseen kiinalaiseen kosmologiaan keskeisesti liittyvän Taivaan mandatin käsitteen valossa: Taivaan mandaatti on nyt siirtymässä pois illegitiimisti hallitsevien länsimaiden harteilta uudelle harmoniselle järjestykselle, jossa ei olisi hegemoneja, vaan rauhanomaisesti yhdessä elävien sivilisaatioiden muodostama maailma.

People's Daily Onlinen linja ulkopoliittisiin kysymyksiin oli siis läpi tarkastellun ajanjakson hyvin koherentti ja johdonmukainen. Sen valossa Kiina noudattaa ulkopoliitikassaan ainakin hyvinkin selkeää retorista ja kuvapoliittista strategiaa. Kuten tässä tutkimuksessa on kuitenkin useaan otteeseen todettu, retorisen strategian olemassaolo ei tarkoita, että Kiina seuraisi sitä myös käytännössä, tai että se olisi edes kykenevä noudattamaan suureellisia visioitaan. Kasvavasta taloudellisesta kapasiteetistaan ja Kuuhun laukaistuista jadejäniksistä huolimatta Kiina on edelleen luokiteltava kehitysmaaksi, jolla on edessään valtava urakka pelkästään kansalaistensa siedettävän elintason turvaamiseksi. Se, pysyykö kommunistinen puolue vallassa ja kykeneekö se ylläpitämään yhteiskunnallista vakautta ja talouskasvua myös tulevaisuudessa on vielä täysin avoin kysymys.

Tämä lyhyehkö tutkimus tarjosi varsin valaisevia näkymiä Kiinassa vallitsevaan ulkopoliittiseen ajatteluun, mutta tutkimustyön nyt päätyttyä on helppo nähdä uusia suuntia, joihin tutkimusta voisi lähteä laajentamaan. Yhtenä vaihtoehtona olisi laajentaa tutkimusaineistopohjaa uusilla julkaisuilla. Länsimaissa tunnetuimpia ja seuratuimpia uutissivustoja ovat esimerkiksi nationalistisista mielipiteistään tunnettu *Global Times* (<http://www.globaltimes.cn/>), sekä

”tavalliseksi” uutisportaaliksi profiloitunut *China Daily* (<http://www.chinadaily.com.cn/>). Vaikka molemmat julkaisut seuraavat luonnollisesti keskushallituksen määräämää linjaa, on niiden kannoissa selkeitä sävyeroja, ja esimerkiksi *Global Times* tuo toistuvasti esiin virallista ja maltillista linjaa ”haukkamaisempia” näkemyksiä. Toisaalta aineistossa voisi myös siirtyä suoraan kiinankielisten tekstien analyysiin. Tässä tutkimuksessa keskityttiin ulkomaille suunnattuun retoriikkaan, missä tehtävässä englanninkieliset julkaisut ajoivat asiansa oikein hyvin. Kiinankieliset lehdet käsittelevät ulkopoliittisia kysymyksiä kuitenkin huomattavasti syvällisemmin, sekä Kiinan sisäisessä kontekstissa. Kiinankielisen lehdistön pääkirjoituksia analysoimalla voisi tuoda lisää valoa Kiinan sisällä käytävään ulkopoliittiseen keskusteluun, ja Kiinan ulkopoliittiseen maailmankuvaan.

Tutkimusaineiston analyysiin on myös helppo löytää uusia ja syventäviä näkökulmia. Tässä tutkimuksessa esimerkiksi vain "raapaistiin pintaa" tavasta, jolla historiaa sovelletaan nykypäivään *PDO*:n ja sen kaltaisten lehtien retoriikassa. *PDO*:n esittelemät pääkirjoitukset suorastaan tulvivat intertekstuaalisia viittauksia Kiinan klassiseen kirjallisuuteen ja filosofiaan, mikä on toisaalta hyvin luonteenomaista kiinalaisille teksteille, mutta toisaalta myös osa Kiinan johdon tietoisesta mielikuvatyöstä, jossa "historia asetetaan palvelemaan nykyaikaa".* Kiinan pitkstä historiasta ammentavien retoristen keinojen ymmärtäminen vaatii kuitenkin hyvin syvällistä Kiinan kulttuurin, historian ja kielen tuntemusta, mitä en katsonut vielä tässä vaiheessa tarpeeksi omaavani. Siksi tämä hyvin houkutteleva ja kiehtova tutkimuksellinen näkökulma jää toistaiseksi odottelemaan aikaansa.

* Jo itse Mao Zedong ohjeisti näillä sanoin (以故为今, *yi gu wei jin*) kommunistista puoluetta.

6. LÄHTEET

Tutkimusaineisto:

- *Jiefang Ribao* 26.9. , 30. 10. 2012 (<http://www.jfdaily.com/>)
- *People's Daily Online (PDO)* 1.9. - 8.12. 2012 (<http://english.peopledaily.com.cn/>)
- *Renmin Ribao*, 8.10. 2012 (<http://paper.people.com.cn>)

Oikeudelliset asiakirjat:

- Constitution of Communist Party of China (Hyväksytty 14.11. 2012) (http://www.china.org.cn/china/18th_cpc_congress/2012-11/16/content_27138030.htm), viitattu 6.5. 2014
- Kairon julistus 1.12. 1943 (http://www.ndl.go.jp/constitution/e/shiryō/01/002_46/002_46tx.html), viitattu 12.4. 2013
- Potsdamin julistus 26.7. 1945 (<http://www.ndl.go.jp/constitution/e/etc/c06.html>), viitattu 12.4. 2013

Kirjallisuus:

- Bajoria, Jayshree (2008) – ”Nationalism in China”, *Council on Foreign Relations* (<http://www.cfr.org/china/nationalism-china/p16079>), viitattu 8.5. 2014
- Bernstein, Richard & Munro, Ross H. (1998) – *The Coming Conflict With China*. New York : Vintage Books
- Brzezinski, Zbigniew (1997) – *The Grand Chessboard*. New York : Basic Books
- Brzezinski, Zbigniew (2009) – ”The Group of Two that could change the world”, *Financial Times* 13.1. 2009
- Buzan, Barry & Wæver, Ole & de Wilde, Jaap (1998) – *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder : Rienner
- Buzan, Barry (2003) – ”Security Architecture in Asia: The Interplay of Regional and

Global Levels”, *The Pacific Review* Vol 16, No. 2: 143-173

- Callahan, William A. (2010) – *China: the Pessoptimist Nation*. New York : Oxford University Press
- Callahan, William A. (2012) – ”Sino-speak: Chinese Exceptionalism and the Politics of History”, *The Journal of Asian Studies* Vol. 71, No. 1: 33-55
- Callahan, William A. (2009) – ”The Cartography of National Humiliation and the Emergence of China's Geobody”, *Public Culture* 21:1, 141-173
- Chan, Steve (2008) – *China, The U.S. And The Power Transition Theory – A Critique*. Lontoo : Routledge
- Cheng Y.S. Joseph toim. (2012) – *China: A New Stage of Development for an Emergint Superpower*, Hong Kong : City University of Hong Kong Press
- Cheng, Joseph Y.S. & Paladini, Stefania (2012) – ”Battle ready? Developing a Blue-water Navy. China's Strategic Dilemma”, teoksessa: Cheng Y.S. Joseph toim. – *China: A New Stage of Development for an Emergint Superpower*, 255-284
- Choi, Jiyoung (2010) – ”Chinese Nationalism in Sino-Japanese relations”, teoksessa: Faure, Guy – *New Dynamics Between China and Japan in Asia : How to Build the Future from the Past?*, 33-48
- Crawford, Neta C. (2002) – *Argument and Change in World Politics : Ethics, Decolonization and Humanitarian Intervention*. Cambridge : Cambridge University Press
- Deng, Yong (2001) – ”Hegemon on the Offensive: Chinese Perspectives on U.S. Global Strategy”, *Political Science Quarterly*, Vol. 116, No. 3: 343-365
- Ding, Sheng (2008) – ”To Build a 'Harmonious World': China's Soft Power Wielding in the Global South”, teoksessa: *Journal of Chinese Political Science*, vol. 13, no. 2: 194-211
- Ding, Sheng (2012) – ”Don't Worry About the China Bashing”, *the Diplomat* (<http://thediplomat.com/2012/03/dont-worry-about-the-china-bashing/>), viitattu 8.5. 2014
- Dreyel, June Tufel (2006) – ”Sino-Japanese Rivalry and Its Implications for Developing Nations.” *Asian Survey*, vol. 46, No 4: 538-557
- Esarey, Ashley (2006) – "Speak No Evil - Mass Media Control in Contemporary China.", teoksessa: *Freedom at Issue – A Freedom House Special Report* (www.freedomhouse.org)
- Fairbank, John King & Goldman, Merle (2006) – *China: A New History*. Cambridge :

The Belknap Press

- Faure, Guy (2010) – *New Dynamics Between China and Japan in Asia : How to Build the Future from the Past?* River Edge, NJ : World Scientific Publishing
- Fensom, Anthony (2012) – ”The Consequences of a Slowing Chinese Economy”, *The Diplomat* (<http://thediplomat.com/pacific-money/2012/09/13/the-consequences-of-a-slowing-chinese-economy/>), viitattu 8.5. 2014
- Fravel, M. Taylor (2012) – ”Something to Talk About in the East China Sea”, *The Diplomat* (<http://thediplomat.com/china-power/page/9/>), viitattu 8.5. 2014
- Gaddis, John Lewis (1997) – *We Now Know: Remaking Cold War History*. New York : Oxford University Press
- Gao, Mobo (2012) – "The Transitional Role of the Hu-Wen Leadership in China: A Case Study of Liu Xiaobo", teoksessa: Cheng Y.S. Joseph toim. – *China: A New Stage of Development for an Emergent Superpower*, 175-189
- Gill, Bates (2010) – *Rising Star: China's New Security Diplomacy*. Washington DC. : Brookings
- Glaser, Bonnie S. & Medeiros, Evan S. (2007) – ”The Changing Ecology of Foreign Policy-Making in China: The Ascension and Demise of the Theory of 'Peaceful Rise'” *The China Quarterly*, no. 190: 291-310
- Haddick, Robert (2014) – ”Salami Slicing in the South China Sea”, teoksessa: *Foreign Policy* (http://www.foreignpolicy.com/articles/2012/07/20/this_week_at_war_if_you_build_up_who_will_come), viitattu 15.7. 2014
- Heisey D. Ray toim. (2000) – *Chinese Perspectives in Rhetoric and Communication*. Stamford : Ablex
- Hsiao, Hsin-Huang Michael & Lin, Cheng-yi toim. (2009) – *Rise of China: Beijing's strategies and implications for the Asia-Pacific*. New York : Routledge
- Hu, Angang & Men, Honghua (2002) – ”The Rising of Modern China: Comprehensive National Power and Grand Strategy”. *Tsinghua University: Center for China Studies* (<http://wenku.baidu.com/view/c10b51b9c77da26925c5b0d7>), viitattu 15.7. 2014
- Hughes, Christopher R. (2006) – *Chinese Nationalism in the Global Era*. New York : Routledge
- Ikegami, Masako (2009) – ”China's grand strategy of 'peaceful rise': a prelude to a new Cold War?” teoksessa: Hsiao, Hsin-Huang Michael & Lin, Cheng-yi (toim.) – *Rise of China: Beijing's strategies and implications for the Asia-Pacific*, s. 21-45
- Ikenberry, John G. (2008) – ”The Rise of China: Power, Institutions, and The Western

- Order”, teoksessa: Ross, Robert S. & Feng, Zhu toim. – *China's Ascent: Power, Security, and the Future of International Politics*, 89-114
- Ito, Takatoshi (2011) – ”The Internationalization of the RMB: Opportunities and Pitfalls”. *Council on Foreign Relations* (<http://www.cfr.org/china/internationalization-rmb-opportunities-pitfalls/p26287>), viitattu 25.6. 2014
 - Jakobson, Linda & Knox, Dean (2010) – ”New Foreign Policy Actors in China”, *SIPRI Policy Paper 26*
 - Ji, You (2007) – ”Dealing With the Malacca Dilemma: China's Effort to Protect it's Energy Supply”, *Strategic Analysis* 31:3, 476-485
 - Kang, David (2010) – *East Asia before the West : five centuries of trade and tribute*. New York : Columbia University Press
 - Kant, Immanuel (2000) – *Ikuseen rauhaan: Valtio-opillinen tutkielma*. Hämeenlinna : Karisto
 - Keith, Ronald C. (2012) – ”New History Inside Hu Jintao's Foreign Policy: 'Harmony' versus 'Hegemony'”, teoksessa: Cheng Y.S. Joseph toim. – *China: A New Stage of Development for an Emergint Superpower*, 235-252
 - Kennedy, Paul (1989) – *The Rise and Fall of Great Powers*. New York : Vintage Books
 - Kim, Sung Won, Fidler, David P. & Ganguly, Sumit (2009) – ”Eastphalia Rising? Asian Influence and the Fate of Human Security”, *World Policy Journal*, kesä 2009: 53-64
 - Kirshner, Jonathan (2008) – ”The Consequences of China's Economic Rise for Sino-U.S. Relations”, teoksessa: Ross, Robert S. & Feng, Zhu toim. – *China's Ascent: Power, Security, and the Future of International Politics*, New York : Cornell University Press, 238-259
 - Korhonen, Pekka (2003) – ”Geonimen politiikka – mikä on Aasia?”, teoksessa: Vilho Harle & Sami Moisio – *Muuttuva geopolitiikka*. Helsinki : Gaudeamus-kirja / Yliopistokustannus University Press Finland, 190-206
 - Kunelius, Risto (2003) – *Viestinnän vallassa: Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin*. Helsinki : WSOY
 - Kurlantzick, Joshua (2007) – *Charm Offensive : How China's Soft Power Is Transforming the Wolrd*. New Haven : Yale University Press
 - Lakoff, George (2004) – *Don't Think of an Elephant! Know Your Values and Frame the Debate*. Vermont : Chelsea Green
 - Lam, Willy Wo-Lap (2012) – ”China Wages Quasi-Superpower Diplomacy”, teoksessa:

Cheng Y.S. Joseph toim. – *China: A New Stage of Development for an Emergent Superpower*, Hong Kong : City University of Hong Kong Press, 193-224

- Layne, Christopher (2012) – ”This Time It's Real: The End of Unipolarity and Pax Americana”, teoksessa: *International Studies Quarterly*, 56, 203-213
- Levy, Jack S. (2008) – ”Power Transition Theory and the Rise of China”, teoksessa: Ross, Robert S. & Feng, Zhu (toim.) – *China's Ascent: Power, Security, and the Future of International Politics*, New York : Cornell University Press, 11-33
- Lo, Carlos-Wing Hung et al. (2012) – ”China's Green Challenges in the Rise to Global Power under the Leadership of Hu Jintao”, teoksessa: Cheng Y.S. Joseph toim. – *China: A New Stage of Development for an Emergent Superpower*, 415-445
- Lu, Xing (2000) – ”Influence of Classical Chinese Rhetoric”, teoksessa: Heisey D. Ray toim. – *Chinese Perspectives in Rhetoric and Communication*, 3-20
- Luoma-aho, Mika (2003) – ”Valtio geopolitiikan ruumiillistumana”, teoksessa: Vilho Harle & Sami Moisio – *Muuttuva geopolitiikka*. Helsinki : Gaudeamus-kirja / Yliopistokustannus University Press Finland, 57-73
- Mahan, Alfred Thayer (2003) – *The influence of sea power upon history, 1660-1783*. Gretna : Pelican
- Mearsheimer, John J. (2010) – ”The Gathering Storm: China's Challenge to US Power in Asia”, *The Chinese Journal of International Politics*, Vol. 3: 381–396
- McCormack, Gavan (2011) – ”Small Islands - Big Problems : Senkaku/Diaoyu and the Weight of History and Geography in China-Japan -relations”, *Japan Focus* (<http://www.japanfocus.org/-Gavan-McCormack/3464>), viitattu 8.5. 2014
- McCormack, Gavan (2012) – ”Troubled Seas: Japan's Pacific and East China Sea Domains (and Claims)”, *Japan Focus* (<http://www.japanfocus.org/-Gavan-McCormack/3821>), viitattu 8.5. 2014
- Morgenthau, Hans J. (1973) – *Politics Among Nations : The Struggle for Power and Peace*. New York : Alfred A. Knopf
- Nye, Joseph Jr. (2004) – ”Soft Power and American Foreign Policy”, *Political Science Quarterly*, Vol. 119, No. 2: 255-270
- Paltemaa, Lauri & Vuori, Juha (2012) – *Kiinan kansantasavallan historia*. Helsinki : Gaudeamus
- Palonen, Kari (1988) – *Tekstistä politiikkaan*. Tampere : Vastapaino
- Patomäki, Heikki & Teivainen, Teivo (2003) – *Globaali demokratia*. Helsinki :

Gaudeamus

- Pei, Minxin (2013) – "The Legacy of Bo Xilai", *The Diplomat* (<http://thediplomat.com/2013/09/the-legacy-of-bo-xilai/>), viitattu 8.5. 2014
- Peerenbroom, Randall (2008) – *China Modernizes: Threat to the West or Model for the Rest?* New York : Oxford University Press
- Perelman, Chaïm (1996) – *Retoriikan valtakunta*. Tampere : Vastapaino
- Perlo-Freeman, Sam et al. (2013) – *Trends in world military expenditure, 2012 SIPRI Factsheet*
- Ross, Robert S. & Feng, Zhu toim. (2008) – *China's Ascent: Power, Security, and the Future of International Politics*, New York : Cornell University Press
- Saich, Tony (2011) – *Governance and Politics of China*. New York : Palgrave
- Said, Edward (1979) – *Orientalism*. New York : Vintage Books
- Schweller, Randall & Pu, Xiaoyu (2011) – "After Unipolarity: China's Visions of International Order in an Era of U.S. Decline", teoksessa: *International Security*, Vol. 36, No. 1: 41-72
- Shambaugh, David (2014) – "The Illusion of Chinese Power", teoksessa : *The National Interest*, (<http://nationalinterest.org/feature/the-illusion-chinese-power-10739>), viitattu 10.8. 2014
- Smith, Martin, A. (2012) – *Power in the Changing Global Order*, Cambridge : Polity Press
- Spykman, Nicholas John ([1943], 1969) – *Geography of the Peace*. Hamden, Conn. : Archon Books
- Sutter, Robert G. (2012) – *Chinese Foreign Relations : Power and Policy Since The Cold War*. Lanham : Rowman & Littlefield
- Tuomi, Osmo (1996) – *Uusi geopolitiikka*. Helsinki : Gaudeamus
- United Nations (2014) – *Ranking of Military and Police Contributions to UN Operations*, (http://www.un.org/en/peacekeeping/contributors/2014/mar14_2.pdf), viitattu 10.6. 2014
- Yan, Xuetong (2006) – "The Rise of China and its Power Status", teoksessa: *Chinese Journal of International Politics*, Vol. 1, 5-33
- Yang, Mingjie (2010) – "Sailing on a Harmonious Sea: A Chinese Perspective", *Global Asia*. vol. 5, no 4. s. 22-25

- Zhang, Weiwei (2012) – "Meritocracy vs. Democracy", *New York Times* 9.11. 2012